

MAL REJİMLERİ, MAL REJİMİNİN TASFİYESİ

4721 sayılı yeni Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukuku bölümünde önemli değişiklikler yapılmış, önceki kanunda erkekle kadın arasında eşit olmayan hak ve ödevler getiren hükümler kaldırılarak, yeni ve eşitliğe dayanan hükümler getirilmiştir.

Yeni Medeni Kanun ile yapılan en önemli değişikliklerden birisi, eşler arasında kanuni rejim olarak edinilmiş mallara katılma rejiminin kabul edilmesi olmuştur.

Eski Medeni Kanun döneminde, eşler arasında evlilik birliği sona erdiğinde, evlilik içerisinde edinilen mallar kimin üzerine kayıtlı ise, onun üzerinde kalmaya devam etmekte, diğer eş yasal olarak hiçbir hak ve alacak talep edememekte idi.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile eşler arasındaki mal rejimleri yeniden düzenlenmiş ve eski yasal mal rejimi olan Mal Ayrılığı Rejiminin yerine, kanunun yürürlük tarihi olan 01 Ocak 2002 tarihinden sonra, aksine sözleşme yapılmadıkça Yasal Mal Rejimi olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi kabul edilmiştir.

Edinilmiş mallara katılma rejimi ile "Mal rejiminin devamı süresince, eşlerin emek ve karşılığını vererek edindikleri malvarlığı değerlerinin (hangi eşin üzerine kayıtlı olursa olsun), mal rejiminin sona ermesi (başka rejime geçme, evliliğin boşanma, iptal ya da ölümle sona ermesi vs.) hallerinde, eşler arasında kural olarak eşit paylaşımı" kabul edilmiştir. Eşlerin, evlilik içerisinde elde edinilen ve karşı eş adına kayıtlı bulunan malların değerinin yarısını isteme hakkına (katılma alacağı) sahip olduğu kabul edilmiştir.

1 Ocak 2002'den öncesinde başlayıp devam eden evliliklerde, eşler ayrıca mal rejimi sözleşmesi yapmamışlarsa, 31 Aralık 2001 tarihine kadar "Mal Ayrılığı"na, 1 Ocak 2002'den sonrası için ise "Edinilmiş Mallara Katılma" rejimine tabi olmaktadır. Bu evliliklerde 1 Ocak 2002'den önce eşlerin her birinin üzerine kayıtlı olan mallar kendisinde kalmaya devam etmekte ve her hangi bir sözleşme yapmamış oldukları takdirde, 1 Ocak 2002 'den sonrası için bu mallar kimin üzerinde kayıtlı ise onun kişisel malı sayılmaktadır. Eşlerin yeni kanunun yürürlüğe girmesinden sonra kazandıkları ise "edinilmiş mal" sayılacak ve mal rejiminin tasfiyesi usullerine göre eşler arasında (bu malların değerleri) paylaşılacaktır.

MAL REJİMİ TANIMI

Eşlerin evlilik esnasında ve evlilik süresince sahip oldukları malvarlıklarının yönetimi, tasarrufu ve birbirlerinden olan hak ve alacakları ile sorumluluklarını ve yine eşlerin sözleşme serbestisinin sınırlarını, evliliğin devamı esnasında ve evlilik sona erdiğindeki malvarlığı durumlarını, malların tasfiye esasını belirleyen kurallara "mal rejimi" denir.

MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN TANIMI

Eşlerin, kanunda yazılı mal rejimlerinden birini seçmek için aralarında yaptıkları sözleşmeye mal rejimi sözleşmesi denir.

Eşler Mal rejimi sözleşmesi yaparak, Kanunda belirlenmiş olan seçimlik mal rejimlerinden birini seçebilecekleri gibi, yine sözleşme ile kanunda yasal mal rejimi olarak belirlenmiş Edinilmiş mallara katılma Rejimini de seçebilirler (sözleşme serbestisi) ve her durum da da eşler sözleşme ile belirledikleri mal rejiminde kanunun belirlediği sınırlar içerisinde (sözleşme serbestisinin sınırları) değişik kurallar kabul edebilirler. Eşler, tabii oldukları mal rejimini, aralarında sözleşme yaparak her zaman değiştirebilirler.

GENEL OLARAK MAL REJİMİ TÜRLERİ

Türk Medeni Kanunda iki tür mal rejimi (yasal mal rejimi, seçimlik mal rejimleri) düzenlenmiş, ancak olağanüstü mal rejimi olarak mal ayrılığı rejiminin başlangıcı ve sona ermesi de ayrıca düzenlenmiştir:

1-YASAL MAL REJİMİ = EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ

Eşler arasında kanunen geçerli mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimidir. Eşler evlilik öncesi veya sonrasında ayrıca bir mal rejimi sözleşmesi yapmamış iseler, aralarında geçerli olacak mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimi olacaktır. Ancak eşlere bu yasal mal rejimini de noterde düzenleme veya onaylama şeklinde mal rejimi sözleşmesi yaparak belirleme ve kanunda belirtilen sınırlarda içeriğinde değişiklik yapabilme yetkisi verilmiştir.

Katılma rejimi, eşlerin evlenmesi (mal rejimi sözleşmesi ile kanunda sayılan seçimlik rejimlerden birini seçmemeleri suretiyle) veya daha önce kabul ettikleri mevcut mal rejiminden (seçimlik rejimden) vazgeçmeleri ve/veya başka mal rejimini seçmemeleri ile başlar.

2-SEÇİMLİK MAL REJİMLERİ = MAL AYRILIĞI, PAYLAŞMALI MAL AYRILIĞI VE MAL ORTAKLIĞI

Eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması asıldır. Ancak eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini de kabul edebilirler. Kanunda belirlenmiş olan türler arasından eşlerin mal rejimi sözleşmesi yaparak kanunda yazılı sınırlar içinde seçebilecekleri rejimlere, seçimlik mal rejimi denir. Eşler, aralarında geçerli olacak mal rejimini, kanunda belirtilen rejimlerden birini seçerek ve aralarında noterde düzenleme veya onaylama şeklinde mal rejimi sözleşmesi yapılarak belirleyebilirler. Ancak eşler kanunda belirtilen mal rejimleri haricinde bir rejim seçemez, kanunda belirtilmemiş farklı düzenlemeler yapamazlar. Seçimlik mal rejimleri, eşlerin mal rejimi sözleşmesi yaptıkları tarihinden itibaren eşler arasında geçerli olacaktır. Eşlerin seçtikleri mal rejiminden vazgeçmeleri halinde, eşler arasında kendiliğinden edinilmiş mallara katılma rejimi başlayacaktır.

" Mal Ayrılığı Rejimi ", eşlerin her birinin kendi malları üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf yetkisine sahip olduğu, kendi borçlarından şahsen bütün malvarlığıyla sorumlu olduğu ve evlilik birliği sona erdiğinde de eşler arasında hiçbir paylaşımın yapılmadığı bir mal rejimidir.

" Paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin " birçok hükmü, edinilmiş mallara katılma rejimiyle aynıdır, esas olarak eşit paylaşım öngörülmüştür. Farklı olan yanı tasfiye usulüdür, paylaşmalı mal ayrılığında tasfiye usulü mümkün olduğunca aynı tasfiye esasına dayanır, böylece uzun hesaplama süresi ve zorluklardan kaçınılmıştır

"Mal ortaklığı rejiminde" iki grup mal söz konusudur. Ortaklık malları ve kişisel mallardır. Eski Medeni Kanunda seçimlik mal rejimi olarak düzenlenmiş bulunan mal ortaklığı rejimi, yeni medeni kanunda da seçimlik mal rejimleri arasında belirtilmiştir.

3-OLAĞANÜSTÜ MAL REJİMİ OLARAK MAL AYRILIĞI REJİMİ

Türk Medeni Kanununda, ***Eşlerden birinin talebi (HAKLI SEBEPLE MAL AYRILIĞINA GEÇİLMESİNİ İSTEMESİ) veya mal ortaklığında eşlerden birinin alacaklısının talebi halinde; eşlerin serbest iradesi dışında, kanunda belirtilen şartların mevcudiyeti durumunda HÂKİM***

tarafından; olağanüstü mal rejimi olarak mal ayrılığı rejime karar verilebileceği haller ve Olağanüstü mal rejimi olarak mal ayrılığı rejiminin başlangıcı ve sona ermesi ayrıca düzenlenmiştir.

MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN SEÇİMİ VE BAŞLANGICI

Mal rejimi sözleşmesi, **Noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapılır.** Ancak, taraflar evlenme başvurusu sırasında hangi mal rejimini seçtiklerini yazılı olarak da bildirebilirler.

1-Evlenmeden Önce Noterde Düzenleme veya onaylama şeklinde mal rejimi sözleşmesiyle nişanlılar mal rejimi sözleşmesi yapabilir. Bu durumda mal rejimi evlilik tarihinde başlar.

2-Evlenmeden Sonra Noterde Düzenleme veya onaylama şeklinde mal rejimi sözleşmesiyle eşler her zaman aralarında geçerli olacak mal rejimini sözleşme ile değiştirebilir veya yine mal rejimi sözleşmesi yaparak, geçerli mal rejimi içerisinde, kanunen tanınan sınırlamalara uyarak değişik hükümler kabul edebilirler. Bu durumda sözleşmenin yapılması tarihinde yeni mal rejimi hükümleri başlar.

3-Evlenme Başvurusu sırasında Evlendirme Memuruna Yazılı bildirimle, aralarında geçerli olacak mal rejimini bildirebilirler. Evlendirme memurunun mal rejimi sözleşmesi yapma yetkisi yoktur, evlendirme memuru sadece, eşlerin arasında geçerli olacak mal rejimini bildirdiklerine dair yazılı beyanı kabul edebilir. Bu durumda mal rejimi evlilik tarihinde başlar.

Eşler evlenmeden önce mal rejimi sözleşmesi yapmamışlar, evlenme sırasında da bu konuda beyanda bulunmamışlarsa, Bu durumda evlenme tarihinden itibaren, eşler arasında yasal mal rejimi geçerli olacaktır

MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ YAPMA EHLİYETİ

Mal rejimi sözleşmesi, ancak ayırt etme gücüne sahip olanlar tarafından yapılabilir.

Küçükler ile kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızasını almak zorundadırlar.

Ayırt etme gücüne sahip olan küçükler (mümeyyiz küçükler) ile ayırt etme gücüne sahip olan kısıtlılar (mümeyyiz kısıtlılar) için yasal temsilcilerinin rızası,

Ayırt etme gücüne sahip olmayan kısıtlılar için yasal temsilcilerinin rızası yanında Vesayet makamının da izni gerekmektedir.

MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ

Mal rejimi sözleşmesi, **Noterde düzenleme** veya **onaylama** şeklinde yapılır. Ancak, taraflar evlenme başvurusu sırasında hangi mal rejimini seçtiklerini yazılı olarak da bildirebilirler.

Mal rejimi sözleşmesinin taraflarca ve gerektiğinde yasal temsilcilerince imzalanması zorunludur

MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN İÇERİĞİ

Taraflar, istedikleri mal rejimini ancak kanunda yazılı sınırlar içinde seçebilir, kaldırabilir veya değiştirebilirler.

Eşler her zaman, kendi iradeleri ile tabi olacakları mal rejimini değiştirebileceklerdir

TMK eşlere yasal mal rejimi yerine diğer mal rejimlerinden birini seçerek sözleşme yapabilme olanağı yanında, yasal ya da seçimlik mal rejimiyle ilgili bazı konularda farklı düzenlemeleri kararlaştırabilme olanağını da getirmiştir. Ancak eşler bu konuda tam bir özgürlük içinde değildirler. Ancak kanuni sınırlar içerisinde değişiklik yapabilirler.

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE EŞLERİN MALVARLIĞI

Yasal Mal Rejimi olan Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde, her eşin, Edinilmiş mallar ve kişisel mallar olmak üzere iki tür malvarlığı vardır. Ancak Mal rejimi sona erdiğinde, sadece "edinilmiş mallar" eşler arasında paylaşım tabidir. Kişisel mallar paylaşım dışındadır. Bir eşin bütün malları, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal kabul edilir.

Edinilmiş mallar (Kadının ve erkeğin edinilmiş malları)

Edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir.

Bir eşin edinilmiş malları özellikle şunlardır:

1. Çalışmasının karşılığı olan edinimler,
2. Sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurum ve kuruluşlarının veya personele yardım amacı ile kurulan sandık ve benzerlerinin yaptığı ödemeler,
3. Çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar,
4. Kişisel mallarının gelirleri,
5. Edinilmiş malların yerine geçen değerler.

1.Kişisel mallar (Kadının ve erkeğin kişisel malları)

a.Kanun gereğince kişisel mallar:

Aşağıda sayılanlar, kanun gereğince kişisel maldır:

1. Eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya,
2. a) Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya
b) bir eşin sonradan miras yoluyla ya da
c) herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri,
3. Manevi tazminat alacakları,
4. Kişisel mallar yerine geçen değerler.
5. TMK 228/f.2 gereği tazminat veya toptan ödemeden kalan yaşam süresini karşılayacak değer (doktrinde baskın görüşe göre kişisel mal olarak kabul edilmektedir.)

b.Sözleşmeden dolayı kişisel mallar (Sözleşmeye göre)

Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle, **bir mesleğin icrası veya işletmenin faaliyeti sebebiyle doğan edinilmiş mallara dahil olması gereken malvarlığı değerlerinin kişisel mal sayılacağını** kabul edebilirler.

Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle **kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağını da kararlaştırabilirler.**

1.Her iki eşin ortak (paylı) mallarında ve Eşlerin paylı mülkiyeti sayılacak mallarında durum;

Eşlerin paylı mülkiyetinde bulunan mallar olabileceği gibi, ispat kuralı gereği eşlerin paylı mülkiyetinde sayılacak mallar da olabilir.

Belirli bir malın eşlerden birine ait olduğunu iddia eden kimse, iddiasını ispat etmekle yükümlüdür.

Eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır.

Aksine anlaşma olmadıkça, eşlerden biri diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunamaz.

Tasfiye sırasında, paylı mülkiyete konu bir mal varsa, eşlerden biri kanunda öngörülen diğer olanaklardan yararlanabileceği gibi, daha üstün bir yararı olduğunu ispat etmek ve diğerinin payını ödemek suretiyle o malın bölünmeden kendisine verilmesini isteyebilir.

EŞLERİN MALVARLIĞINI (EDİNİLMİŞ MAL/KİŞİSEL MAL /PAYLI MAL) YÖNETME -YARARLANMA-TASARRUF

Her eş, yasal sınırlar içerisinde kişisel malları ile edinilmiş mallarını yönetme, bunlardan yararlanma ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir.

Her eş yasal mal rejiminden önce, yasal mal rejimi süresince ve yasal mal rejimi sona erdiğinde, malvarlığı değerleri (ister edinilmiş mal, ister kişisel mal olsun) üzerinde mülkiyet hakkına sahiptir ve kanuni sınırlar içerisinde bunların üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir.

İstisnası, eşler arasında paylı mülkiyet konusu mallardır. Aksine anlaşma olmadıkça, eşlerden biri diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunamaz.

Eşlerin mal varlığını yönetim, yararlanma ve tasarruf yetkisinin kısıtlanması / Diğer eşin rıza ve onayına bağlı işlemler

- * Türk Medeni Kanununda, Aile Hukukunun Genel Hükümlerinde düzenlenmiş bulunan, birliğin korunması için alınacak genel önlemler suretiyle, eşlerden birinin tasarruf yetkisi kısıtlanabilir.
- * Mahkeme kararıyla, hukuksal işlem, diğer eşin rızasına bağlanmak suretiyle, eşlerden birinin tasarruf yetkisi kısıtlanabilir.
- * Boşanma davası açılması durumunda alacakların korunması için, karşı eşin tasarruf yetkisi kısıtlanabilir.
- * Eşlerden biri açık veya örtülü olarak mallarının yönetimini diğer eşe bırakarak, kendi iradesi ile tasarruf yetkisini kısıtlayabilir.
- * Eşler arasında paylı mülkiyet konusu mal varsa, eş payı üzerinde tasarrufta bulunabilmek için diğer eşin rızasını almak zorundadır.

Özel olarak malvarlığının kısıtlanması hali olarak TMK da düzenlenmiş bulunan AİLE KONUTU DÜZENLEMESİ

Aile konutu eşlerin (resmen evli olan karı kocanın), düzenli olarak birlikte yaşadıkları, bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdikleri ve düzenli yerleşim amacıyla kullandıkları konutu ifade eder.

Eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez(satış, bağış, trampa vs) veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz(ipotek, rehin tesisi, intifa, üst hakkı, oturma hakkı vs).

Bu rıza alınmadan yapılan hukuksal işlemlerin geçerliliğine ilişkin genel hükümler aynen geçerli olacaktır. Bunun sonucu olarak bu rıza alınmamışsa yapılan hukuksal işlem geçersiz olacak, rızası alınmayan eş aile konutu ile ilgili olarak tapuda yapılmış bir işlem varsa bunun iptalini talep ve dava edebilecektir. Rızayı sağlayamayan veya haklı bir sebep olmadan kendisine rıza verilmeyen eş, hâkimin müdahalesini isteyebilir.

Aile konutu niteliğinde bulunan ve tapuda eş adına kayıtlı bulunan taşınmaz malın, sahibi olmayan eş, aile konutunun satılmasını veya üzerinde ipotek vs. hak kurulmasını engellemek için tapu kütüğüne TMK 194.md gereği **Aile Konutu Şerhi konulmasını** isteyebilir.

Aile Konutunun nasıl elde edildiği, konutun yeni mal rejimi döneminde mi yoksa daha önce mi edinildiği, konutun hak sahibi eşin kişisel malı mı, yoksa edinilmiş malı mı olduğu önem taşımamaktadır. Aile konutunun karşı eş adına tapuda kayıtlı olması yeterlidir.

Oturulan ev tapuda, karşı eş adına kayıtlı ise, muhtardan alınacak **[KAMETGAH BELGESİ] (AİLE KONUT FORMU)** ve evliliğin devam ettiğini gösterir **NÜFUS KAYDI** ile birlikte **TAPU SİCİL MÜDÜRLÜĞÜNE** başvurularak, hiçbir harç ödemeden (masraf gerekmeden), eşin rızası ve ona **bildirim gerekmeden, tapu kayıtlarına AİLE KONUTU ŞERHİ KOYDURULABİLİR.**

Aile konutu niteliğindeki ev, tapuda karşı eş adına kayıtlı ise; aile konutu şerhi konulduktan sonra, şerh koyduran eşin açık rızası bulunmadıkça,

* Eş, Aile konutu niteliğindeki evi satamaz

* Eş, Aile konutu niteliğindeki ev üzerinde, ipotek vs. sınırlayıcı hak kuramaz
Aile konutu niteliğindeki ev kira ise, Kira sözleşmesi karşı eş tarafından yapılmış olsa dahi,

* Kiralayana yapılacak bildirimle sözleşmenin tarafı haline gelinebilir ve kira sözleşmesi, bildirimde bulunarak sözleşmenin tarafı haline gelen eşin rızası dışında feshedilemez.

EŞLER ARASINDAKİ MAL REJİMİNİN SONA ERMESİ

Mal rejiminin sona erme anı:

Evlilik boşanmayla sona ermişse, boşanma davasının açıldığı tarih,

Evlilik iptal sebebiyle sona ermişse, iptal davasının açıldığı tarih,

Hâkim kararıyla mal ayrılığına dönülmesi halinde, davanın açıldığı tarih,

Eşlerden birinin ölümüyle sona ermişse, eşin ölüm tarihi,

Eşlerin başka bir mal rejimini kabul etmeleri halinde, noterde mal rejimi sözleşmesi yapıldığı tarihtir.

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNİN SONA ERMESİ, MAL REJİMİNİN TASFİYESİ, İSTENEBİLECEK MALLAR, ALACAKLAR VE BELİRLENMESİ

Eşlerin tabi oldukları mal rejiminin; evlilik birliğinin boşanma veya eşlerden birinin ölümü ile sona ermesi; haklı nedenle hâkim kararı ile veya eşlerin sözleşme yaparak başka bir rejimi kabul etmeleri ile sona ermesi durumunda, mal rejimi sona ermekle, mal rejiminin tasfiyesi ve malların paylaşımı gündeme gelecektir. Tasfiyede, her eşin kişisel malları tasfiye dışında tutulacak, evlilik içerisinde edinilen mallar tasfiyede dikkate alınacaktır. Malların mülkiyeti eşler üzerinde kalmaya devam edecek, diğer eşe bir mülkiyet payı verilmeyecektir.

Mal rejimini sona ermesi ve tasfiyede; **her eş, diğer eşte bulunan mallarını geri alır.** Tasfiye sırasında, paylı mülkiyete konu bir mal varsa, eşlerden biri kanunda öngörülen diğer olanaklardan yararlanabileceği gibi, daha üstün bir yararı olduğunu ispat etmek ve diğerinin payını ödemek suretiyle o malın bölünmeden kendisine verilmesini isteyebilir.

Eşler arasındaki edinilmiş mallara katılma rejimi sona erdikten sonra, eşlerden birinin açacağı tasfiye davasında, dava açan eş mal rejiminin tasfiyesini ve katılma alacağı ile varsa değer artış payı alacağını talep edebilecektir.

Mal rejiminin sona ermesi ve tasfiyede, her eş, karşı eşin edinilmiş mallarının tasfiye sırasındaki değerinin (artık değer) yarısı üzerinde **KATILMA ALACAĞI** hakkına sahiptir. Mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olan edinilmiş mallar, tasfiye anındaki değerleriyle hesaba katılırlar. Mal rejiminin sona ermesi başka, tasfiye anı başkadır.

Ayrıca, mal rejiminin sona ermesi ve tasfiye durumunda **katılma alacağından farklı olarak**, eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına yani **DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINA** sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.

Mal Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiyede Üçüncü kişilere karşı dava hakkı

Tasfiye sırasında, borçlu eşin malvarlığı veya terekesi, katılma alacağını karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya mirasçıları, edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları

1. Eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediye dışındaki karşılıksız kazandırmalar,

2. Bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler.) bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak isteyebilir.

Edinilmiş mallara katılma rejiminin ÖLÜM NEDENİYLE SONA ERMESİ HALİNDE TASFİYE

Evlilik birliği, eşlerden birinin ölümüyle sona erdiğinde, sağ kalan eş ve çocuklar ve diğer mirasçılar arasında miras paylaşımı yapılmadan önce, eşler arasındaki mal rejiminin tasfiyesi yapılır. Sağ kalan eş ölenin "edinilmiş Malları"nın yarısını aldıktan sonra miras paylaşımına geçilir. Tereke, ölen eşin "edinilmiş mallarının yarısı ile kişisel mallarından" oluşur. Miras paylaşımına geçildiğinde çocukları ile birlikte mirasçı olan sağ kalan eş, ¼ miras payı alır. Eğer evlilik süresince oturulan ve mülkiyeti ölen eşe ait olan "aile konutu" var ise, sağ kalan eşe aile konutunun mülkiyetinin "miras hissesine mahsuben" kendisine verilmesini isteme hakkı tanınmıştır

Edinilmiş mallara katılma rejiminin ÖLÜM NEDENİYLE SONA ERMESİ HALİNDE, sağ kalan eşin Aile konutu ve ev eşyası üzerinde aynı hak tanınmasını talep hakkı

Evlilik birliği, eşlerden birinin ölümüyle sona erdiğinde, eğer evlilik süresince oturulan ve mülkiyeti ölen eşe ait olan "aile konutu" var ise, sağ kalan eşe, aile konutunun mülkiyetinin "miras hissesine mahsuben" kendisine verilmesini isteme hakkı tanınmıştır

Sağ kalan eş, eski yaşantısını devam ettirebilmesi için, ölen eşine ait olup birlikte yaşadıkları konut üzerinde kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir; mal rejimi sözleşmesiyle kabul edilen başka düzenlemeler saklıdır.

Sağ kalan eş, aynı koşullar altında ev eşyası üzerinde kendisine mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir. Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya ölen eşin yasal mirasçılarının istemiyle intifa veya oturma hakkı yerine, konut üzerinde mülkiyet hakkı tanınabilir.

Sağ kalan eş, miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek veya sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hukuku hükümleri saklıdır.

Mal Rejimi İle İlgili Bir Çalışma

**Boşanma durumunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin tasfiyesi/
Katılma alacağı/ Değer artış payı/Artık Değer /Kişisel mallar
(zamanaşımı, başlangıcı, faiz talebi ve görevli mahkeme)**

**Evlilik birliğinden kaynaklanan ve 2002 tarihinden öncesine dayanan Katkı
Payı alacağı (katılma alacağı değil !!) ve Boşanmanın eki niteliğinde
Olmayan alacak, ziynet vs. davalarında durum**

**Alacağın 2002 öncesine dayanması, Boşanma Davasının 2002 sonrası veya
Öncesinde açılması durumunda farklılıklar.(zamanaşımı, başlangıcı,
Görevli mahkeme, harç ikmali)**

**Boşanmanın eki niteliğinde olmayan alacak, ziynet vs. davalarında durum
Alacağın 2002 öncesine dayanması, Boşanma Davasının 2002 sonrası veya
öncesinde açılması durumunda farklılıklar. (zamanaşımı, başlangıcı,
görevli mahkeme, Harç ikmali)**

Edinilmiş mallara katılma rejiminin devam etmekte olması kişisel malların aynen iadesini veya bedelinin iadesini isteme hakkını engellemez. Eşler, kişisel mallarıyla ilgili isteklerini rejim sona ermeden, tasfiye söz konusu olmadan da ileri sürebilirler. KİŞİSEL MALLARIN İADESİNE İLİŞKİN İSTEMLER EVLİLİK İÇERİSİNDE DE İSTENEBİLİR

Mal rejimi ile ilgili tüm davalar, 1.1.2002 tarihinden sonra açılacak eşya ve ziynet eşyası davalarında, kişisel mal iddiaları davalarında, görevli mahkeme **Aile Mahkemesidir**. Bu dava ve talepler nispi harca tabidir. Evlenme sırasında kadına takılan ziynetler kadının kişisel malıdır.

1.1.2002 tarihinden önce açılan boşanma davalarında mal rejimi boşanma dava tarihi itibarıyla sona erdiğinden, açılacak kişisel alacak, eşya davasına bakma görevi asliye hukuk mahkemelerininindir.

Edinilmiş mallara katılma rejiminde, tasfiye ve katılma alacağı ile ilgili olarak zamanaşımı süresinin ne kadar olduğu ve ne zaman başlayacağı konusunda, Türk Medeni Kanunun da her hangi bir düzenle bulunmamaktadır. Ayrıca bu konuda şu ana kadar net bir Yargıtay kararı da bulunmamaktadır.

Türk Medeni Kanunu Madde 225 -“ Mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona erer.

Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığın geçilmesine karar verilmesi hallerinde, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer.” Denilmektedir.

Doktrinde; Edinilmiş mallara katılma rejiminde, katılma alacağından doğan davaların, mal rejiminin sona ermesinden ve katılma alacağının varlığını öğrendikten sonra bir yıl ve her halükarda 10 yıl içerisinde açılabileceği kabul edilmektedir. Ancak MK 241 e göre 1-5 yıllık süreyi savunanlar da vardır.

Ancak Türk Medeni Kanunu 225.md gereğince mal rejimi, dava tarihinden (boşanma, iptal veya mal ayrılığın geçilmesine karar verilmesi davalarının, açılma tarihinden) itibaren sona ermektedir.

Bu durumda mal rejimi dava tarihi itibarıyla, sona erdiğinden katılma alacağı davasının,

Boşanma davası açıldıktan sonraki bir yıl içerisinde mi?

Yoksa boşanma davası kesinleştikten sonra ki bir yıl içerisinde mi?

Açılması gerekir. Problemi mevcut.

Ali İhsan Özüğür (Yargıtay 2.Hukuk Dairesi Başkanı) /Mal Rejimleri Kitabında, Edinilmiş mallara katılma rejiminden doğan katılma alacağı davasının, BK 132/3 md. gereği evlilik devam ettiği sürece zamanaşımı işlemeyeceğinden, boşanma ile ilgili hükmün kesinleşmesinden itibaren 1 yıl içerisinde açılabileceğini belirtmektedir

Prof Dr. Ahmet M.Kılıçoğlu'da /Edinilmiş mallara katılma rejimi kitabında, katılma alacağına ilişkin zamanaşımı süresinin, mal rejiminin sora ermesi ve katılma alacağının varlığını öğrenme tarihinden itibaren bir yıl, her durumda mal rejiminin sora ermesinden itibaren 10 yıl olduğunu belirtmektedir.

Ancak kanun ile bu konuda açık bir düzenleme yapılmadıkça, ya da yerleşik kararlar çıkmadıkça bu konudaki problem devam edecektir.

Yukarıda belirtilen doktrindeki bu düşünceler gereğince, katılma alacağı davasının boşanma davası kesinleştikten sonraki bir yıl içerisinde açılması (veya öğrenmeden itibaren bir yıl ve her halükarda mal rejimini sona ermesinden itibaren 10 yıl) durumu kabul edilirse genel olarak TMK hükümlerine uygun olacak ve hak kaybına uğranılmayacaktır.

BK “Madde 132 - Aşağıdaki hallerde müruru zaman cereyan etmez ve cereyana başlamış ise inkıtaa uğrar:

3 - Nikâh devam ettiği müddetçe karı kocadan birinin, diğeri zimmetinde olan alacakları hakkında. “

Hükümlerinde “evlilik süresince eşlerin birbirinden olan alacakları için zamanaşımının duracağı “ kabul edilmiştir.

TMK 225. md gereği, mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığın geçilmesine karar verilmesi hallerinde, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona ermektedir.

TMK hükümleri gereği, boşanma davası durumunda, kararın kesinleşmesi tarihi, evliliğin sona erme tarihi olmasına rağmen, mal rejimi, geriye dönük olarak, boşanma davasının açılma tarihinde sona ermektedir.

Doktrindeki görüşler kabul edildiğinde, Mal rejimi boşanma dava tarihinde sona erecek, ancak, boşanma davası süresince evlilik devam ettiğinden, boşanmaya dair karar

kesinleşinceye kadar BK 1132/3 md. gereği zamanaşımı işlemeyeceği için, boşanmaya dair karar kesinleştikten sonraki bir yıl içerisinde katılma alacağının istenmesi bir hak kaybı doğurmayacaktır. Bu durum TMK genel düzenlemelerine de daha uygun olacaktır ve TMK 178.md. hükümleri de paralel olacağı için karışıklık doğurmayacaktır.

ANCAK:

TMK Madde 217 - “Mal rejimi, eşler arasındaki borçların muaccel olmasını önlemez. Bununla beraber bir borcun yerine getirilmesi, borçlu eşi evlilik birliğini tehlikeye düşürecek derecede önemli güçlüklerle sokacaksa, bu eş ödeme için süre isteyebilir. Durum ve koşullar gerektiriyorsa, hâkim istemde bulunan eşi güvence göstermekle yükümlü tutar.”

Hükmü gereği eşler, evlilik birliği süresince birbirlerinden olan alacaklarını takip ve dava edebileceklerdir. Eşler arası cebri icra yasağı kaldırılmıştır.

Ancak, BK 132/3.md. hükümlerine karşı, TMK 217.md hükümleri ile, evlilik süresince eşlerin birbirlerinden olan alacaklarını takip ve dava edebilecekleri kabul edilmekle, eşler arasında zamanaşımının işleyeceğini de düşünebilir miyiz? Yoksa TMK 217 md. hükmü sadece kişisel mal talepleri için mi geçerlidir.

Peki, TMK hükümleri gereği eşlerin birbirlerinden olan alacaklarını takip ve dava edebilecekleri (kişisel mal ve alacak) kabul edilmesine ve bu durumda BK132 hükümlerinin uygulanmamasına rağmen, katılma alacağı durumunda BK 132 md. gereği zamanaşımının işlemeyeceğinin kabulü çelişkili değil midir?

Doktrinde, mal rejimi devam ettiği sürece, değer artış payı ve katılma alacağına ilişkin davaların dinlenmeyeceği, katılma alacağının doğmayacağı, bu sebeple mutlaka, açılmış dava varsa, boşanma kesinleştikten sonra yargılamaya devam edileceği, kabul edilmektedir.

Bu konuda açık yasal bir düzenleme yapılana veya yerleşik kararlar oluşana kadar, her hangi bir hak kaybına uğramamak adına, **ÖZELLİKLE BOŞANMA DAVALARINDA, BOŞANMA DAVASI ACILDIKTAN SONRAKİ BİR YIL İÇERİSİNDE MUTLAKA EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNİN TASFİYESİ, KATILMA ALACAĞI/DEĞER ARTIŞ PAYI VE ATIK DEĞERİN ½ SİNİ ÖDENMESİ DAVASININ ACILMASINA DİKKAT EDİLMESİ GEREKİR KANAATİNDEYİM.**

ACILAN DAVALARDA BOŞANMA DAVASI BEKLETİCİ MESELE YAPILARAK, BOŞANMA HÜKMÜ KESİNLEŞTİKTEN SONRA, YARGILAMAYA DEVAM EDİLMESİ GEREKECEKTİR.

Bu dava ve talepler, boşanma davasının eki niteliğinde olmadığından, nispi harca tabi olup, görevli mahkeme aile mahkemesidir. Ayrıca faiz talep edilecekse bu talebinde açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Kişisel mallar için her hangi bir çelişki olmadığı için, boşanma davası ile birlikte veya ayrıca harcı yatırılarak bu davanın açılmasında (VEYA YUKARIDA BELİRTİLEN KATKI ALACAĞI TALEPLERİ İLE BİRLİKTE İSTENMESİNDE)her hangi bir sakınca bulunmamaktadır. Bu alacaklarda da görevli mahkeme aile mahkemesidir. Ayrıca evlilik birliğinin devamı süresince, mal rejimi sona ermeden ve tasfiye söz konusu olmadan da kişisel malların geri alınmasına engel bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.

Yukarıda belirtilen tüm bu hususlardaki Yargıtay Kararlarında, tarafların evlilik tarihi, boşanma dava açma ve kesinleşme tarihleri, edinilen malların tarihleri gibi ayrıntılar açıkça belirtilmediği için Yargıtay Kararları da karışıklığa sebep olabilmekte, yanlış değerlendirilebilmektedir.

MAL

REJİMLERİ

İLE İLGİLİ

YARGITAY

KARARLARI

T.C.
YARGITAY
Hukuk Genel Kurulu
Esas: 2008/2-432
Karar: 2008/444
Karar Tarihi: 18.06.2008

ÖZET: Somut olayda; taşınmaz ve araç, taraflar arasında mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönemde edinilmiştir. Bu mallar, yeni rejime kocanın <kişisel malı> olarak girmiştir. Edinilmiş mal değildir. Çalışmayan, herhangi bir geliri ve kazancı bulunmayan davacı kadının bu malların edinilmesine herhangi bir katkısı kanıtlanamamıştır. Bu nedenle, davacı; katkı payı karşılığı veya değer artış payı nedeniyle davalıdan alacak talebinde bulunamaz.

(4721 S. K. m. 170, 186, 189, 220, 225, 227, 229, 230, 236, 239) (743 S. K. m. 152, 153)

Dava: Taraflar arasındaki <boşanma ve katılma alacağı> davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Ankara 5.Aile Mahkemesince boşanma davasının kabulüne, tazminat talebinin reddine dair verilen 5.10.2004 gün 2003/253 E., 2004/1356 K. sayılı karar Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 25.5.2005 gün 5977-8233 K. sayılı ilamı ile boşanma yönünden onanmış tazminat yönünden bozulmuştur. Yeniden yapılan yargılama sonucu davanın kabulüne dair verilen 6.3.2007 gün ve 2005/876 E., 2007/221 K. sayılı kararın incelenmesi Davalı-K.Davacı Mehmet Ataş tarafından istenilmesi üzerine,

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 4.6.2007 gün ve 8774-9394 sayılı ilamı ile;

(...Taraflar 27.04.1989'da evlenmişler, boşanma davası 18.04.2003 tarihinde açılmış boşanma yönünde oluşan hüküm 06.07.2005 tarihinde kesinleşmiştir. Keçiören'deki ev 11.04.1995'te, otomobil ise 19.08.1997 tarihinde alınmıştır.

Dinlenen tanıklar, davalı kadının 2000 yılında hediyelik eşya yapıp sattığını zaman zaman da temizliğe gittiğini ifade etmişlerdir. Davacının davalıya ait evin ve otomobilin edinilmesine katkıda bulunduğuna ilişkin bir beyan ve delil bulunmamaktadır. Kadının, ev kadını olarak, evin yemek, temizlik gibi işlerini yapması ve çocukların bakımını üstlenmiş olması, Türk Medeni Kanununun 227. maddesi anlamında katkı sayılamaz. O halde, isteğin reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Temyiz Eden: Davalı-K.Davacı Mehmet Ataş

Hukuk Genel Kurulu Kararı

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Karar: Birleşen davalar, boşanma ve katılma alacağı isteğine ilişkindir.

Davacı-K.Davalı Fatma Ataş vekili, tarafların boşanmalarına, nafakaya, manevi tazminata, ev ve arabanın alınmasına yapılan katkı nedeniyle maddi tazminata hükmedilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı-K.Davacı Mehmet Ataş, tarafların boşanmalarına karar verilmesini talep ve dava etmiş, birleşen davanın reddini savunmuştur.

Yerel Mahkeme, tarafların boşanmalarına, çocukların velayetinin babalarına verilmesine, Fatma Ataş'ın tüm taleplerinin reddine karar vermiş, Fatma Ataş'ın temyizi üzerine Özel Daire boşanma, nafaka ve manevi tazminata ilişkin hükmü onamış ancak tazminat istemi araç ve eve katkıya ilişkin olup bu istek boşanmanın eki olmadığından nisbi harç tamamlanmadan yargılamaya devam olunamayacağı nedeniyle hükmü bozmuştur. Yeniden yapılan yargılama sonucu mahkemece katkı alacağına ilişkin davanın kabulüne karar verilmiş, Davalı-K.Davacı Mehmet Ataş'ın temyizi üzerine hüküm Özel Dairece yukarıdaki gerekçe ile bozulmuş, Yerel Mahkeme kararında direnmiştir.

Yerel Mahkeme ile Özel Daire arasındaki uyuşmazlık kadının ev kadını olarak, evin yemek, temizlik gibi işlerini yapması ve çocukların bakımını üstlenmiş olmasının Türk Medeni Kanununun 227. maddesi anlamında katkı sayılıp sayılmayacağı noktasındadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 1.1.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten önce 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi yürürlükte iken, taraflar; evlenme mukavelesiyle kanunda muayyen diğer usullerden birini, kabul etmediklerine göre, aralarında yasal rejim olan mal ayrılığı geçerlidir. (TKM. m.170) Taşınmaz ve araç, taraflar arasında bu rejim geçerli iken edinilmiştir.

Mal ayrılığında; eşlerden her biri, kendi malları üzerinde tasarruf yetkisine ve intifa hakkına sahiptir ve mallarının idaresi kendisine aittir. (TKM. m.186/1) Eşlerden her birinin mallarının geliri ve kendi kazançları yine kendilerine aittir. (TKM. m.189)

743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 152 nci maddesi gereğince evin intihabı, karı ve çocukların münasip veçhile iaşesi kocaya aittir. 153 üncü madde gereğince de eve kadın bakar. Başka bir ifade ile, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisine göre; kadının eve bakması ve ev işlerini yapması yasal ödevidir. 743 sayılı yasada, eşlerden birinin edindiği mala, diğer eş katkı yapmış ise, sağladığı bu katkı karşılığını isteyebileceğine ilişkin bir hüküm bulunmadığından, Yargıtay kararları ile; katkıyı sağlayan eşin, diğerinden katkısı karşılığı genel hükümlere göre bir tazminat talep edebileceği kabul edilmiştir. Şayet, eşlerden birinin edindiği mala, diğer eşin doğrudan maddi bir katkısı yoksa bu talep kabul edilemez. Başka bir ifade ile kadının, ev işlerini yapması ve çocuklara bakmış olması, diğer eşin edindiği mala katkı sayılamaz. Sonuç olarak; 1.1.2002 tarihinden önce, eşler arasında yasal mal ayrılığının geçerli olduğu dönemde, kadın veya kocanın diğerinden katkı payı karşılığı bir tazminat isteyebilmesi için mutlaka, parasal veya para ile ölçülebilen maddi bir değer koymak suretiyle bir katkısının olması gerekir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 227. maddesinde getirdiği düzenleme ile, bundan önceki yasadaki boşluğu doldurmuştur. Evvelce Yargıtay kararlarıyla doldurulan boşluk, açık hüküm konularak yasal hale getirilmiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 227'nci maddesi gereğince: <eşlerden biri, diğerine ait malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç yada uygun karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında, bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak, o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır. Böyle bir malın daha önce elden çıkarılmış olması halinde hakim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler. Eşler yazılı bir anlaşma

ile değer artışından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi, pay oranını da değiştirebilirler.> Kuşkusuz, sözü edilen hüküm gereği değer artışı nedeniyle alacak talep edebilmek için de, talepte bulunan eşin, diğer eşe ait malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına parasal veya para ile ölçülebilen maddi bir katkı sağlamış olması gerekir. Çalışmayan ve herhangi bir kazancı ve geliri bulunmayan kadının, ev işlerinde harcadığı emeği, bu maddeye göre yine katkı sayılmaz ve kadın bu emeğine dayanarak yine değer artışı için alacak talep edemez.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, evi dışında çalışmayan ve herhangi bir geliri ve kazancı bulunmayan kadının, ev işlerinde sarf ettiği emeğini, yasal rejim olan <edinilmiş mallara katılma rejiminde> diğer eşin bu mal rejiminin devamı süresince edinilen malları üzerinde, <katılma alacağı> hakkı (TMK. m. 236 ve 239) tanımak suretiyle yasal karşılığa bağlamıştır. Yasanın 236'ncı maddesinde yer alan hüküm gereği; <her eş veya mirasçıları, diğer eşe ait artık değerın yarısı üzerinde hak sahibi olurlar.> 231 inci madde <artık değerın> ne olduğunu ve nasıl bulunacağını göstermiştir. <Artık değer, eklemekten ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dâhil olmak üzere her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden, bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktardır. Değer eksilmesi göz önüne alınmaz.> (m. 231) Katılma alacağının hesabında <eklenecek değerler> yasanın 229'ncü maddesinde, denkleştirmeden elde edilen miktarlar da Yasanın 230'ncü maddesinde gösterilmiştir.

Somut olayda; taşınmaz ve araç, taraflar arasında mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönemde edinilmiştir. Bu mallar, yeni rejime (edinilmiş mallara katılma) kocanın <kişisel malı> olarak girmiştir. (TMK. m. 220/2) Edinilmiş mal değildir. Çalışmayan, herhangi bir geliri ve kazancı bulunmayan davacı kadının bu malların edinilmesine herhangi bir katkısı kanıtlanamamıştır. Bu nedenle, davacı; katkı payı karşılığı veya değer artış payı nedeniyle davalıdan alacak talebinde bulunamaz. Taraflar arasındaki 1.1.2002 tarihinden itibaren başlamış olan edinilmiş mallara katılma rejimi, boşanma davasının açıldığı 18.4.2003 tarihinde sona ermiştir. (TMK. 225/2) Kocanın kişisel mallarının, yeni rejim döneminde geliri varsa (kişisel malların geliri edinilmiş maldır) kadın ancak, bu edinilmiş mal üzerindeki varsa <katılma alacağını> (TMK. m. 236 ve 239) isteyebilecektir. Davacının edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiye edilerek katılma alacağının tahsiline ilişkin bir davası ise bulunmamaktadır.

Bu itibarla, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru bulunmamıştır. O halde usul ve yasaya uygun olmayan direnme kararı bozulmalıdır.

Sonuç: Davalı-K.Davacı Mehmet Atas'ın temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında ve yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı HUMK. nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının temyiz edene iadesine, 18.06.2008 gününde oybirliği ile karar verildi. (□□)

T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU
E. 2005/13-289
K. 2005/306
T. 4.5.2005

- **ALACAK DAVASI** (Davacı Eşin Adına Kayıtlı ve 3. Kişiyeye Sattığı Kooperatif Hissesinin Davalıcı Tapusunun İptal Edilerek Adına Tescil Edildiği - Taraflar Arasında Akdi Bir İlişki Kurulduğu/Katkılarını Birbirlerine Bağışlamış Olmadıkları)
- **EŞLERİN TAŞINMAZ EDİNMELEİRİ** (Aralarında Mal Ayrılığı Rejimi Bulunan - Bu Rejimin Aralarında Borçlar Kanunu Kapsamında Akdi İlişki Kurulmasına Engel Olmadığı/Kendilerine ve Çocuklarına Daha İyi Bir Gelecek Hazırlama Amacı)
- **AKDE AYKIRILIK** (Eşlerin Taşınmaz Edinmeleri/Davacının Adına Kayıtlı ve 3. Kişiyeye Sattığı Kooperatif Hissesinin Davalıcı Tapusunun İptal Edilerek Adına Tescil Edildiği - Haksız Fiilden Kaynaklanan Sorumluluk Hükümlerinin Kıyas Suretiyle Uygulanacağı)
- **HAKSIZ FİİLDEN KAYNAKLANAN SORUMLULUK HÜKÜMLERİ** (Akde Aykırı Davranılması Halinde Kıyas Suretiyle Uygulanacağı - Davacı Eşin Adına Kayıtlı ve 3. Kişiyeye Sattığı Kooperatif Hissesinin Davalıcı Tapusunun İptal Edilerek Adına Tescil Edildiği/Alacak Davası)4721/m. 706 743/m. 634 1086/m. 293 818/m. 244/2

ÖZET : Davacı kendi adına kayıtlı olan ve üçüncü kişiyeye satmış olduğu kooperatif hissesinin davalı tarafından açılan dava sonunda üçüncü kişi adına olan tapusunun iptal edilerek davalı adına tescil edildiğini, bu nedenle alıcıdan aldığı satım bedelini iade etmek zorunda kaldığını, oysa kooperatif hissesine ilişkin tüm ödemeleri kendisinin yaptığını, davalının hiçbir katkısı olmadığını ileri sürerek kooperatif hissesinin dava tarihindeki rayiç bedelinden şimdilik 10.000.000.000 TL.nin ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Taraflar, kendilerine ve çocuklarına daha iyi bir gelecek hazırlama bakımından aralarında akdi bir ilişki kurmuşlardır. Taşınmazın edinme sebebi budur. Eşler katkılarını birbirlerine bağışlamış değillerdir.

Haksız fiilden kaynaklanan sorumluluk hükümleri kıyas suretiyle akde aykırı davranılması halinde de uygulanacaktır. Bu da alacaklının olumlu (mütspet) ve olumsuz (menfi) zararını içerir.

Mahkemece yapılacak iş, davacı ve davalının taşınmazdaki katkı oranını tespit etmek, dava tarihindeki değerleri bulmak, belirlenen oran kadar talebi de göz önünde tutarak karar vermektir ibarettir.

DAVA: Taraflar arasındaki "alacak" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Balıkesir Asliye 2. Hukuk Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 7.7.2003 gün ve 274-499 sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 10.5.2004 gün ve 170266929 sayılı ilamı ile;

(... Davacı kendi adına kayıtlı olan ve üçüncü kişiyeye satmış olduğu kooperatif hissesinin davalı tarafından açılan dava sonunda üçüncü kişi adına olan tapusunun iptal edilerek davalı

adına tescil edildiğini, bu nedenle alıcıdan aldığı satın bedelini iade etmek zorunda kaldığını, oysa kooperatif hissesine ilişkin tüm ödemeleri kendisinin yaptığını, davalının hiçbir katkısı olmadığını ileri sürerek kooperatif hissesinin dava tarihindeki rayiç bedelinden şimdilik 10.000.000.000 TL.nin ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Davalı, davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, tüm ödemelerin davacı tarafından yapıldığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Davalının hissedar olduğu kooperatife ilişkin aidatların davacı tarafından ödendiği, davalı adına olan kooperatif hissesinin bilahare davacı kocaya geçtiği ve onun tarafından üçüncü kişiye satıldığı ancak E. O. tarafından, eşi H. O. 'nın başkanı olduğu kooperatife ve hisseyi satın alan üçüncü kişiye karşı açılan Burhaniye Asliye Hukuk Mahkemesinin 1997/68 Esas, 1999/219 Karar sayılı dava sonunda, hisse devrinin Kooperatifler Kanununun 19. maddesine aykırı olması nedeniyle geçerli olmadığı, bu nedenle üçüncü kişiye satışın da geçerli olmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne, davacı E. O. 'nın kooperatif üyesi olduğunun tespitine, üçüncü kişi adına kayıtlı olan tapunun iptali ile davacı adına tesciline karar verildiği, kararın 21.9.2000 tarihinde kesinleştiği anlaşılmaktadır. Kooperatif üyesi davalı olduğuna göre, davacı tarafından davalı adına verilen aidat ödemelerinin davalıya hibe olarak yapıldığının kabulü gerekir. Borçlar Kanununun 244/2. maddesine göre de bağışlamadan dönmenin şartları oluşmadığına göre davanın bu nedenle reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir...)

Gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR: Davacının İsteminin Özeti: Davacı vekili, tarafların boşandıklarını, birlikte yaşadıkları dönemde davalı E. 'nin ilk birkaç yıl çalıştığını, daha sonra işinden ayrıldığını, ev kadını olarak yaşantısını devam ettirirken tüm masraflarının davacı tarafından karşılandığını, isteğe bağlı SSK primleri ödenmek suretiyle emekliliğe hak kazandığını, miras bırakanından kalan Manisa'daki taşınmazının satışı sonucu elde edilen para ile Balıkesir'de davalı E. üzerine bir daire alındığını; dava konusu Burhaniye İlçesi, Üren Mahallesi, Kum tepe Mevkiinde kain 652 Ada, 1 parselde kayıtlı 12/576 arsa paylı, C blok, 3 no'lu bağımsız bölümlün, kooperatif yoluyla iktisabına ilişkin tüm maddi yükümlülüklerin davacı tarafından yerine getirildiğini, tapunun davalı adına oluştuğunu ileri sürerek taşınmazın dava tarihindeki değerinin, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla 10.000.000.000 TL.nin davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalının Cevabının Özeti: Davalı, davacı tarafın iddialarını Burhaniye Asliye Hukuk Mahkemesinin 1997/68 E., 1999/210 sayılı dava dosyasında ileri sürdüğünü, mahkemece itibar edilmeyerek kooperatif hissesinin kendisi adına tesciline karar verildiğini, evliliğinin ilk yıllarında çalıştığını; ayrıca, babasının ev almaları için para verdiğini, aldığı para ve önceki birikimleriyle taşınmaza malik olduğunu; davacının gelirinin hem evi geçindirmeye hem de aidatları ödemeye yetmeyeceğini, davanın reddini savunmuştur.

Yerel Mahkemenin Kararının Özeti: Yerel mahkemece, kooperatif aidatlarının davacı tarafından ödendiği, davalı tarafından herhangi bir ödeme yapılmadığı, gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Temviz Evresi, Bozma ve Direnme: Yerel mahkemece, davanın kabulüne ilişkin olarak kurulan hüküm Özel Dairece, yukarıda yazılı gerekçeyle bozulmuştur. Mahkemece öncelikle, direnmeye esas kararın kesinleşmesinden sonra temyiz edildiği, temyiz süresinin geçtiği; ayrıca, aidatların davalıya bağışlandığı hususunda davalının savunması bulunmadığı, dosyadaki bilgi ve belgelere göre, böyle bir sonuca ulaşılamayacağı sonucuna varılarak davanın kabulü yönünde direnme hükmü kurulmuştur.

Ön Sorun: Hukuk Genel Kurulu'ndaki görüşmeler sırasında öncelikle, direnmeye esas ilk kararın davalı yana usulüne uygun tebliğ edilip edilmediğinin, ön sorun olarak tartışılmasına gerek görülmüştür.

Tebliğat Kanunu'nun 21. maddesi kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse. Tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir ve memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

(7201 Madde 21-Ek fıkra: 19.3.2003-4829/5 md.) Muhtar İhtiyar heyeti azaları zabıta amir ve memurları, yukarıdaki fıkra uyarınca, kendilerine teslim edilen evrakı kabule mecburdurlar..."

Tebliğat Tüzüğü'nün 28. maddesi ise Muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek olanlardan hiç biri gösterilen adreste bulunmazsa, tebliğ memurunun adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar kurulu veya meclis üyeleri, zabıta amir ve memurlarından tahkik ederek beyanlarını tebliğ tutanağına yazıp altını imzalatması, imzadan çekinmeleri halinde bu durumu yazarak imzalaması gerekir..." hükmünü içermektedir.

Yerel mahkemece, direnmeye esas olarak verilen ilk kararın tebligat çıkarılan adresten davalının ayrılması nedeniyle, muhtardan alınan yeni adrese, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesi uyarınca tebliğ edildiği; tebligatın arkasına "muhatapın tevziat saatlerinde bulunmaması sebebiyle tebligat ilgili mahalle muhtarlığına imza mukabili teslim edildi. Keyfiyet bildirilen ihbarname adresinin kapısına asıldı. Durumu muhataba haber vermesi için en yakın komşusu K. A. ya haber bırakıldı... Açıklamasının yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre tebligat yapılmakla birlikte; tebligata, Tebligat Tüzüğü'nün 28. maddesi uyarınca yakın komşu K. A.'nın imzasının alınmadığı görülmüş, anılan nedenle tebligatın usulüne uygun olmadığı, davalının temyiz isteminin süresinde olduğu sonucuna varılarak işin esasının incelenmesine geçilmiştir.

Gerekçe: Dosyadaki bilgi ve belgelere göre, davalının üyesi olduğu kooperatife ilişkin aidatların davacı tarafından ödendiği, davalı adına olan kooperatif hissesinin daha sonra davacı kocaya geçtiği ve onun tarafından üçüncü kişiye satıldığı;

Ne var ki davalı E. tarafından eşi H. Ö. 'nün başkanı olduğu kooperatife ve hisseyi satın alan üçüncü kişiye karşı açılan Burhaniye Asliye Hukuk Mahkemesinin 1997/68 E., 1999/219

karar sayılı dava dosyasında, hisse devrinin Kooperatifler Kanunu'nun 19. maddesine uygun olmaması nedeniyle geçerli olmadığı, üçüncü kişiye satışın da geçerli olmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne; E. O.'nın kooperatif üyesi olduğunun tespitine, üçüncü kişi adına kayıtlı olan tapunun iptali ile davacı adına tesciline karar verildiği ve kararın Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 9.12.1999 tarih,1999/8269 E., 10097 K. sayılı ilamıyla onandığı anlaşılmaktadır.

Karı-koca olan taraflar arasında mal ayrılığı rejimi bulunmaktadır. Bu rejim, aralarında Borçlar Kanunu kapsamında akdi ilişki kurulmasına engel değildir. Davacı, evlilik birliği devam ederken dava konusu taşınmazı kendisinin ödediği aidatlarla edindiklerini, ancak bu yere ait tapunun davalı adına olduğunu ileri sürerek tazminat isteminde bulunmuştur.

Gerçekten 7.10.1953 tarih, 7/8 sayılı İctihadı Birleştirme Kararında açıklandığı üzere "aralarında mevcut olduğu iddia edilen akdi bir münasebete müsteniden tapuda malik sıfatıyla mukayyet bulunan bir şahıstan sicildeki kaydın namına tashihini isteyen kimsenin Medeni Kanunun 634. maddesine uygun şekilde davalı ile beyinlerinde inikat etmiş muteber bir akde istinat etmesi lazımdır. Böyle bir akdin inikat etmediği davacının beyanından anlaşıldıktan sonra kanunun mevcut olmadığını kabul ettiği bir halin ispatı da artık mahkemece düşünilmez. Bu gibi hallerde davanın hukuki sebepten mahrum bulunması bakımından... " ayın isteği dinlenemez.

Ancak, İctihadı Birleştirme Kararının gerekçesinde gösterildiği gibi eşler, aralarında akdi bir münasebet bulunduğunu HUMK. nun 293. maddesi uyarınca tanıkla ispat edebilirler. Bu akdi ilişkiye avkırı hareket edilmiş olmasından kaynaklanan tazminatın istenmesini önleyen bir kanun hükmü de yoktur.

Somut olayda taraflar, kendilerine ve çocuklarına daha iyi bir gelecek hazırlama bakımından aralarında akdi bir ilişki kurmuşlardır. Taşınmazın edinme sebebi budur. Eşler katkılarını birbirlerine bağışlamış değillerdir.

Haksız fiilden kaynaklanan sorumluluk hükümleri kıyas suretiyle akde avkırı davranılması halinde de uygulanacaktır. Bu da alacaklının olumlu (müspet) ve olumsuz (menfi) zararını içerir.

Mahkemece yapılacak iş, davacı ve davalının taşınmazdaki katkı oranını tespit etmek, dava tarihindeki değerleri bulmak, belirlenen oran kadar talebi de göz önünde tutarak karar vermektir ibarettir.

Yerel mahkeme kararı açıklanan nedenlerle usul ve yasaya avkırıdır. Bu durumda direnme kararı bozulmalıdır.

SONUC: Davalının temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine 4.5.2005 gününde, oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY HUKUK GENEL KURULU
E:2003/2-351
K:2003/343 T
14.05.2003

Taraflar arasındaki "kooperatifin üyelik kaydının kısmen iptali ve alacak" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; İzmir Asliye 4. Hukuk Mahkemesince davanın kısmen kabul, kısmen reddine dair verilen 11.10.2001 gün ve 2001/396 E- 789 K. sayılı kararın incelenmesi taraf vekilleri tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 14.02.2002 gün ve 2002/860-1936 sayılı ilamı ile; (...Aynı kooperatife taraflar ortak olmuşlar, biri dükkan biri de ev sahibi olmuştur. Tarafların dairede ortak oldukları hususu ispat edilmemiştir. Davanın reddi gerekirken kabulü doğru görülmemiştir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR: Dava katkı nedeniyle konut yapı kooperatifindeki davalıya ait hissenin ½ nispetinde davacı adına kayıtlanması, bu mütünkün olmadığı takdirde dava günündeki bedelinin tahsili istemine ilişkindir.

Davacı vekili: müvekkilinin öğretmen olup 1981 yılında davalı ile evlendiğini, evlilik birliğinin devamı sırasında 1986 yılında İzmir - Narlıdere 6358 ada 2 nolu parseldeki A-blok 3 nolu daire için S.S. K.. Konut Yapı Kooperatifine davalı ile birlikte üye olmak istediğini, ancak o sırada müvekkilinin aynı kooperatifte dükkân hissesi olduğu için zorunlu olarak davalı adına üyelik işlemlerinin yapıldığını, davalının daire tamamlandıktan sonra tapunun müvekkili üzerine çıkarılacağını vaat ettiğini, müvekkilinin bu daireyi alabilmek için ziynet eşyalarını bozarak peşinatını ödediğini, 1986 – 1994 yılları arasındaki ödemelerin taraflarca müştereken karşılandığını, evin tesliminden sonra eksikliklerinde müvekkilince tamamlandığını, tarafların sonradan boşandıklarını, davacının halen bu dairede oturduğunu belirterek, davalı adına kayıtlı bulunan kooperatif hissesinin ½ nispetinde davacı adına kayıtlanmasını, mümkün olmadığı takdirde daire bedelinin ½'sine tekabül eden meblağın faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı üyelik kaydının 1986 yılında kendisi adına oluşturulup, tüm ödemelerin kendisi tarafından yapıldığını, davacının iddiasının aksine davacı adına olan dükkân hissesinin kendisinin üye olmasından 6 yıl sonra 1992 yılında oluştuğunu, evlilik birliği süresince bir konut üyeliğinin kendisi adına, bir dükkân üyeliğinin de davacı adına alındığını, konut üyeliği için tüm ödemelerin kendisi tarafından yatırıldığını belirterek davanın reddini istemiştir.

Yerel mahkemece tanık ifadeleri, kayıt ve belgeler, kesif bilirkişi raporları, tarafların ekonomik ve sosyal durumlarını nazara alarak kura sonucu davalıya isabet eden dairenin edinilmesinde davacının %55, davalının %45 katkılarının bulunduğunu, davacının talebi ½ olduğundan taleple bağlı kalınarak, davalı adına kayıtlı bulunan S.S K... Yapı Kooperatifi 3 nolu dairedeki ½ üyelik kaydının davacı, adına kooperatif kayıtlarına işlenmesine karar vermiştir

Davalı vekilinin temyizi üzerine, karar özel dairenin 10.04.2001 gün ve 2001/2006-5653

sayılı kararı ile " a) Kooperatifler Kanununun 19. maddesi uyarınca bir kooperatif payı ve bu paya bağlı haklar için kooperatife yalnızca bir ortak alınabilir. Kooperatif payının bir bölümünün devri mümkün değildir. Bu yön üzerinde durulmadan yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir. b) Dava terditli açılmış tescilin mümkün olmaması halinde değere hükmedilmesi talep edilmiştir. Mahkemece; istenilen miktarın açıklattırılması, gerektiğinde nispi harcın ikmal ettirilmesi, delillerin bu çerçevede değerlendirilmesi ve hâsıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekir. Açıklanan hususun dikkate alınmaması da usul ve yasaya aykırıdır. " gerekçesi ile bozulmuştur.

Yerel mahkeme bozmaya uymuş, açıklanan dava değeri üzerinden harç ikmal ettirilmiş ve bilirkişi raporlarına, tanık beyanlarına, dosyadaki bilgi ve belgelere dayanarak direnmeye esas olan 11.10.2001 günlü kararla ½ payın karşılığı 4.535.000.000 TL. nin faizi ile birlikte davalıdan alınıp davacıya verilmesine karar vermiştir.

Temelde yerel mahkeme ile özel daire arasındaki uyuşmazlık, tarafların kooperatif hisselerine katkıları ve bu katkının tasfiyesi sonucu alacak miktarının belirlenmesi noktasında toplanmaktadır.

Açıklanan nedenlerle yerel mahkemenin direnme kararı bozulmalıdır.

SONUC: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında ve yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı H.U.M.K.nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 14.05.2003 gününde, oyçokluğu ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULUNUN
Esas: 2002/14-452
Karar: 2002/000480
Tarih: 05.06.2002

Taraflar arasındaki "tapu iptali ve tescil" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Zonguldak Asliye 1.Hukuk Mahkemesi'nce davanın reddine dair verilen 22.12.1998 gün ve 1997/87 E. 1998/1236 K. sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 14.Hukuk Dairesi'nin 25.10.1999 gün ve 7126-7207 sayılı ilamıyla;

(...Davacı, 943 parsel sayılı taşınmaz üzerindeki binanın 1/3 hissesinin davalılar miras bırakanı Şerafettin Köse adına kayıtlı olduğunu, bu taşınmazın Şerafettin ile evli iken alınıp, üzerine bina yapıldığını, taşınmazın alım parasını kendisinin ödediğini ileri sürerek, Şerafettin Payının ½ sinin iptali ile adına tescilini istemiştir.

Davalılar, Nihal ve Habibe davayı kabul etmiş, diğer davalılar davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, davanın kabulüne dair verilen ilk karar, Dairemizce 5.2.1947 tarih 20/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca yazılı delil başlangıcı sayılabilecek bir belge olmadığı halde tanık anlatımlarına dayanarak davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmediğinden, dayanan diğer deliller yönünden bir inceleme yapılmak üzere, hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Bozmadan sonra davanın kanıtlanamadığı gerekçesiyle reddine karar verilmiş, hükmü davacı temyize getirmiştir.

Dava, inanç sözleşmesinden kaynaklanan tapu iptali ve tescili isteğine ilişkindir. Bilindiği ve 5.2.1947 tarih 20/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında belirtildiği üzere, inanç sözleşmesi, inanç gösterilene bir hakkın kullanılmasında davranışlarını inanç gösterenin tespit ettiği amaca uydurmak borcunu yükler. Eş anlatımla inanç gösterilen kişi inanç gösteren namına yapılacak bir işlemde sonra taşınmazın mülkiyetini ona (inanç gösterene) geçirme yükümlülüğü altına girmiş ise, yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde bunun dava yoluyla hükmen yerine getirilmesini isteyebilir. Aslında inanç sözleşmeleri her türlü delille kanıtlanabilir nitelikte bir sözleşmedir. Yalnız değeri usul kanunundaki miktarı aştığı takdirde, usulen yazılı delille kanıtlanması gerekir. Bu yazılı delil, tarafların getirecekleri imzalı belgeler ya da en azından olayın tamamen ispatına kâfi olmamakla birlikte bunun vukuuna delalet edebilecek bir delil başlangıcı niteliğinde bulunması gerekir. Yazılı delil başlangıcının varlığı halinde, artık her türlü yasal delil ile dava kanıtlanabilir.

Somut olayda, davacı dava konusu taşınmazda kocası adına oluşan payın 1/2'sinin kendisine ait olduğunu, üzerindeki evi de birlikte yaptıklarını, bunun için yurt dışından para gönderdiğini ileri sürmüştü, bozma kararımızdan sonra para gönderdiğine ilişkin belgeler sunmuştur. Davacı, yargılama aşamasında delillerini hasretmediğinden ve mahkemece diğer delillerin de değerlendirilmesi gerekçesiyle verilen karar bozulduğundan sunulan bu belgelerin değerlendirilmesi gerekir. Ancak, bu belgelerin yukarıda açıklandığı şekilde bir yazılı delil başlangıcı olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğinin saptanması gerekir. Bu belgeleri davacı ibraz ederek ve kendisinin 18.9.1976 tarihinde 15.000 DM gönderdiğini bildirmiş, tapu bundan kısa bir süre sonra 29.9.1976'da eşi Şerafettin adına oluşmuştur. Mahkemece, tapunun dayanağı resmi senet getirtilerek, taşınmazın kim ya da kimler tarafından alındığının saptanması, vekil aracılığıyla sözleşme yapılmış, paralarında onun tarafından alınmış ise inanç gösterilen kişinin hakları kullanılmasında davranışların vekilinin

de inanç gösterenin tespit ettiği amaca uydurmak zorunda olduğundan artık yazılı delil başlangıcı niteliğinde sayılabilecek havale belgelerinin varlığı nedeniyle tanık dahil her türlü delille davacının iddiasını ispatı mümkün olduğundan tüm bu deliller değerlendirilerek sonucuna göre bir karar vermek gerekirken yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda dilenilmiştir.

Temyiz Eden: Davacı vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının stresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Dava, evlilik birliği içinde alınan mala katkı payı nedeniyle açılan Tapu İptali ve Tescil davasından ibarettir.

Davacı vekili, müvekkilinin Almanya'da yaşadığını, eşi Şerafettin ile ortaklaşa olarak ev satın alınmasına rağmen tapunun yalnızca eşi adına çıkarıldığını, daha sonra boşandıklarını belirterek, eşi adına olan tapu payının iptali ile ½'sinin kendisi adına tapuya kayıt ve tescilini istemiştir.

Davalı vekili, davacının bu yerin alımında bir katkısının olmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemenin, davacı tarafından sunulan Alman Postanesi, para havale makbuzunda parayı gönderenin ve ne için gönderildiğinin belli olmadığı bu nedenle yazılı delil başlangıcı sayılamayacağı, tanık anlatımlarının da davacının savını doğrulamadığı anlaşılarak, kanıtlanamayan davanın reddine ilişkin olarak verdiği karar, özel dairece yukarıdaki gerekçe ile bozulmuştur.

Böyle bir davanın kabul olunabilmesi için öncelikle davacının gayrimenkul adına tescilini haklı kılacak hukuksal bir nedene dayanması gerekir. Davacı kadın, kocanın taşınmazı üçüncü kişiden satın aldığı sözleşmenin tarafı olmamıştır. Belirli bir gayrimenkul ortaklaşa ve yarı pay oranında satın alması için, kocası Şerafettin'e bedelini verdiği halde, kocanın, gayrimenkulün önceki maliki ile yaptığı satın alma sözleşmesinde kendisine asaleten ve eşine temsilci sıfatıyla hareket etmeyerek, taşınmazın satın aldığı payının tamamını, kendi adına alarak taahhütünü yerine getirmediği iddia edilmektedir.

Buna göre; yanlar arasındaki hukuksal ilişkinin vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirilmesi gerekir. O halde; vekil ile müvekkil arasındaki vekâlet sözleşmesi vekilin üçüncü şahıs ile yaptığı satın alma sözleşmesi sonucunda edindiği taşınmazın mülkiyetinin ½ payının müvekkiline geçirilmesi için 743 sayılı Medeni Yasanın 642.maddesinde belirtilen biçimde, davalıyı taşınmazın mülkiyetini devretme zorunluluğu altına sokan bir sözleşme olarak nitelendirilemez.

Öte yandan aynı yasanın 632.maddesinin geçerlilik koşulu olarak aradığı, biçimde uygun bir devir yükümlülüğü de yanlar arasında yoktur.

Bu şekilde davacının savının hukuksal dayanaktan yoksun bulunduğu anlaşılınca, artık böyle bir ilişkinin varlığını davacıya kanıtlattırma da gerek kalmaz. Yargıtay İnançları Birleştirme

Kurulunun 07.10.1953 tarih ve 1953/8 Esas ve 1953/7 Karar sayılı ilamı da aynı ilkeleri ortaya koymuştur.

Burada önemle belirtilmelidir ki, 743 sayılı Türk Medeni Yasası evlilik birliği içindeki malların yönetimi konusunda yasal rejim olarak mal ayrılığı rejimini kabul etmiş bulunduğundan ve dolayısıyla boşanan eşler kendi mallarını esasen alabileceklerinden, MK.146/1 de ifade edilen boşanma halinde malların tasfiyesine ilişkin hüküm ancak diğer mal rejimleri için uygulanabilecektir. Bunun bir anlamı da yasal mal ayrılığı rejiminde tasfiyenin söz konusu olmamasıdır. Hal böyle olunca, eşlerden birinin katkısıyla diğer eşin taşınmaz alıp kendi üzerine tapu siciline kayıt ettirmesi halinde tapunun yarı (yada katkı) payı oranında iptali ile katkıda bulunan eş üzerine tescili kural olarak mümkün değildir (Namık Yalçınkaya-Şakir Kaleli Boşanma Hukuku 1987, cilt:2 S.1776).

Somut olayda; davacı, Şerafettin ile evlilik birliği içerisinde ortak olarak taşınmaz satın aldığı, bu nedenle taşınmazın ½ payının iptali ile kendi adına tescilini istemiştir. Yukarıda değinilen ilkeler karşısında; davacının evlilik birliği içerisinde edinilen taşınmazın tapusunun ½ payının iptali ile adına tesciline yasal olarak bulunmamaktadır.

Yerel mahkemenin; davacının ibraz ettiği makbuzlarını göndereni ve ne için gönderildiğinin belli olmadığı, bu nedenle yazılı delil başlangıcı sayılamayacağından savını tanıkla kanıtlayamadığının bulunmadığı gerekçesiyle, davanın reddine dair verdiği direnme kararı, yukarıda yazılı gerekçelerle sonucu itibarıyla doğru görülmüştür.

Davacının dava dilekçesinde yalnızca tapu iptali ve tescilini istediği aşamalı olarak katkı payının ödenmesi konusunda bir isteminin bulunmadığı anlaşıldığından, Genel Kurul'da bu konu üzerinde durulmamıştır.

Hal böyle olunca; bu gerekçelerle sonucu itibarıyla doğru bulunan yerel mahkemenin direnme kararının onanması gerekir.

SONUC: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile yukarıda açıklanan gerekçelerle yerel mahkemenin direnme kararının ONANMASINA, gerekli temyiz ilam harcı peşin alınmış olduğundan başkaca harç alınmasına mahal olmadığına,05.06.2002 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
BAŐKANLAR KURULUNUN
26.01.2009 TARİH
01 SAYILI KARARI

.....
Temyiz incelemesi İkinci Hukuk Dairesi tarafından yapılmakta olan, eşler arasındaki, gerek 743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki gerekse 4721 sayılı Türk Medeni Kanunundaki mal rejimlerinden kaynaklanan (TMK.m.202-281) davaların temyiz incelemesinin 02.02.2009 tarihinden geçerli olmak üzere Sekizinci Hukuk Dairesince yapılmasına,

.....
Yukarıda belirtilen iş bölümünden kaynaklanan görev değişikliklerine dair inceleme yükümlülüklerinin 02.02.2009 tarihinde Yargıtay'a gelen işler bakımından yerine getirilmesine,

Dairelerce bir dava dosyasının incelenerek eksiklik saptanması halinde, bu eksikliklerin tamamlanması için mahalline geri gönderilmiş olmasının, geri çevirme sonrasında o dosyanın, bu kararla görevlendirilen dairesine gönderilmesine engel teşkil etmemesine,

YARGITAY

8.Hukuk Dairesi

Esas: 2010/1695

Karar: 2010/2923

Karar Tarihi: 01.06.2010

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA

KATILMA PAYI ALACAGI

MAL REJİMİNİN SONA ERMESİ

ZAMANAŞIMI

4721 S. TÜRK MEDENİ KANUNU [Madde 652]

4721 S. TÜRK MEDENİ KANUNU [Madde 178]

4721 S. TÜRK MEDENİ KANUNU [Madde 218]

4721 S. TÜRK MEDENİ KANUNU [Madde 225]

4721 S. TÜRK MEDENİ KANUNU [Madde 231]

4721 S. TÜRK MEDENİ KANUNU [Madde 236]

4721 S. TÜRK MEDENİ KANUNU [Madde 240]

"İçtihat Metni"

Emine ile Ufuk aralarındaki katılma alacağı davasının reddine, aynı hak tanınmasına ilişkin istek bakımından ise mahkemenin görevsizliğine dair (Ankara İkinci Aile Mahkemesi)'nden verilen 23.12.2009 gün ve 1396/1602 sayılı hükmün duruşma yapılması suretiyle Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmiştir. Temyiz isteğinin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı Emine vekili, vekil edeninin eşi Ö.Haluk'un 29.09.2008 tarihinde vefat ettiğini, geriye mirasçı olarak davacı eşi ile annesi Cavidan ve kardeşi Ufuk'u mirasçı bıraktığını, muris Ö.Haluk'un ölümünden sonra annesi Cavidan'ın da öldüğünü, muris Ö.Haluk adına kayıtlı bulunan 27527 ada 2 parselde 52/2974 arsa paylı 39 nolu bağımsız bölüm ile 06 ... 3815 plakalı 2006 model Volkswagen Polo marka araç (değeri 18.000 TL) ve F...bank M... Şubesi 15234559 nolu hesaptaki 35.254 Amerikan Doları üzerinde vekil edeninin 1/2'ser oranında edinilmiş mallara katılma alacağı hakkının bulunduğunu, hepsinin toplam değerinin 130.000 TL olduğunu, 1/2'ye isabet eden miktar 65.000 TL olup, bu edinilmiş mallara katılma alacağı karşılığında (60.000 TL) TMK'nın 240. maddesi gereğince 27527 ada 2 nolu parselde bulunan 39 nolu bağımsız bölümün murise ait 1/2 payının mülkiyet hakkının vekil edenine tanınmasını, 65.000 TL edinilmiş mallara katılma alacağından 1/2 mülkiyete ilişkin payın bedeli düşürüldükten sonra kalan bakiye 5.000 TL edinilmiş mallara katılma alacağının 29.09.2008 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Ufuk vekili, 03.11.2009 günlü cevap dilekçesinde; murisin ölüm tarihinin 29.09.2008 olduğunu, davanın 14.10.2009 tarihinde açıldığını, talepler için bir yıllık hak düşürücü sürenin geçtiğini, özgüleme taleplerini incelemekle görevli mahkemenin Sulh Mahkemeleri olduğunu, TMK'nın 240/1. fıkrasında mülkiyet hakkından söz edilmediğini, ancak, sağ kalan eş; şartları varsa intifa ya da oturma hakkının tanınmasını isteyebileceğini, mülkiyet hakkının devrinin yasaya aykırı olduğunu, takas ve mahsubun söz konusu olamayacağını belirterek davanın zamanaşımı ve görevsizlik nedenleriyle, aksi takdirde yasal dayanağı olmayan davanın reddine karar verilmesini savunmuştur.

Mahkemece, katılma payı alacağına ilişkin davanın zamanaşımı nedeniyle reddine, 27527 ada 2 nolu parselde kayıtlı 39 nolu bağımsız konutun murise ait 1/2 payı üzerinde mülkiyet hakkı tanınması ve özgülenmesine dair istek bakımından mahkemenin görevsizliğine, davanın ayrılarak görevli Ankara Sulh Hukuk Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmesi üzerine, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, TMK'nın 218, 231 ve 236/1. maddeleri gereğince edinilmiş mallara katılma rejimi nedeniyle doğan edinilmiş mallara katılma alacağı karşılığında aynı Kanun'un 240/3. fıkrası gereğince murise ait 27527 ada 2 nolu parselde bulunan 39 nolu bağımsız bölüme ilişkin 1/2 pay için mülkiyet hakkının tanınması ve bakiye edinilmiş mallara katılma alacağının tahsili isteğine ilişkindir.

Mahkemece, TMK'nın 178. maddesi gereğince edinilmiş mallara katılma alacağının bir yıllık zamanaşımının geçtiği gerekçesiyle reddine, 39 nolu bağımsız bölümde murise ait 1/2 pay üzerinde mülkiyet hakkının tanınması ve davacıya özgülenmesi isteği; TMK'nın 652. maddesi kapsamında kalan aile konutu ve ev eşyasının sağ kalan eşe özgülenmesine yönelik olup, Sulh Hukuk Mahkemesinin görevi kapsamında kaldığı gerekçesiyle dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar verilmiş ise de, mahkemenin bu gerekçelerine katılma olanağı bulunmamaktadır. Bir eşin bütün malları, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal kabul edilir (TMK m. 222/son). Herkes iddiasını kanıtlamakla yükümlüdür (TMK m. 6, 222/1).

Dosya arasında bulunan nüfus aile kayıt tablosuna göre, taraflar 12.11.1988 tarihinde evlenmişler ve muris Ö.Haluk'un 29.09.2008 tarihinde ölümü ile TMK'nın 225/1. maddesi gereğince eşler arasındaki mal rejimi sona ermiştir. 27527 ada 2 nolu parselde bulunan 39 nolu bağımsız bölüm, 04.04.2005 tarihli dilekçede sözü edilen Polo marka araç ise 14.04.2005 tarihinde edinilmiştir. Bankada bulunan paranın da edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu dönemde edinildiği dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Davacı vekili, edinilmiş mallara katılma alacağı karşılığında 39 nolu bağımsız bölümde murise ait 1/2 pay üzerinde mülkiyet hakkının tanınmasını ve kalan edinilmiş mallara katılma alacağının tahsilini istemiştir. TMK'nın 178. maddesinde "evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar" denilmektedir. Görüldüğü gibi, madde met-ninde ölüm sebebiyle mal rejiminin sona ermesinden söz edilmemektedir. TMK'nın 225/1. fıkrasında; "mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona ereceğini" öngörmüştür. TMK'nın 178. mad-desinde ölümden söz edilmediğine göre, TMK'nın 5. maddesi yoluyla somut olayda BK'nın 125. maddesinde öngörülen 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiğinin kabulü gerekir. Yani mal rejiminin ölüm sebebiyle sona ermesinde 10 yıllık zamanaşımı süresi uygulanır. Mahkemenin bu yöne ilişkin gerekçesi bu nedenle yerinde bulunmamaktadır.

Öte yandan, davacı vekili dava dilekçesinde, açıkça edinilmiş mallara katılma alacağı karşılığında 39 nolu bağımsız bölümde murise ait 1/2 pay bakımından mülkiyet hakkının tanınmasını istediği halde mahkemece, TMK'nın 652. maddesi gözetilerek görevsizlik kararı vermesi doğru değildir. TMK'nın aile konutu ve ev eşyası başlığını taşıyan 240/1. fıkrasında, "sağ kalan eş eski yaşantısını devam ettirebilmesi için, ölen eşine ait olup birlikte yaşadıkları konut üzerinde "... kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir..." aynı maddenin 3. fıkrasında ise, "...haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya ölen eşin yasal mirasçılarının istemiyle intifa veya oturma hakkı yerine, konut üzerinde mülkiyet hakkı tanınabilir" denilmektedir. Maddenin metninden de anlaşıldığı gibi haklı sebeplerin varlığının olup olmadığı mahkemece araştırılıp belirlenmesi gerekmektedir. Mal rejimi ölümle son bulduğundan sağ kalan eşe bu yönde yükletilebilecek bir kusur da söz konusu olamaz.

Uygulama açısından TMK'nın 240 ile aynı Kanun'un 652. maddesi arasında ortak bir yön bulunduğu ve ortak bir konuyu düzenledikleri görülmekle birlikte aralarında bazı farklar da bulunmaktadır. TMK'nın 240. maddesine göre, mal rejimi ölüm nedeniyle sona erdiğinde, sağ kalan eşin bu rejimden kaynaklanan aynı hakkını düzenlemektedir. Yani edinilmiş mallara katılma alacağı karşılığında mülkiyet hakkının tanınmasını öngörmektedir. TMK'nın 652. maddesinde ise, eşler arasındaki mal rejimi ne olursa olsun, sağ kalan eşin, tereke malları arasında yer alan konut veya konut eşyası üzerinde mirastan kaynaklanan aynı hakkını düzenlemektedir. TMK'nın 240. maddesi gereğince sağ kalan eşin, konut ve ev eşyası üzerinde aynı hak isteğinde bulunabilmesi için bazı koşulların varlığı aranmaktadır. Örneğin, eşler arasında katılma rejiminin bulunması, katılma rejiminin ölüm nedeniyle son bulması, sağ kalan eşin olması, sağ kalan eşin katılma alacağının doğması ve sağ kalan eşin aynı hak talep etmesi gibi koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. TMK'nın 652. maddesi gereğince, sağ kalan eşin konut ve konut eşyası üzerinde aynı hak istemesinin koşulları ise, şu şekilde açıklanabilir, ölüm olması, sağ kalan eşin varlığı ve mirasçı olması, tereke malları arasında eşlerin birlikte yaşadıkları konut veya konut eşyasının bulunması ve sağ kalan eşin konut veya konut eşyasında aynı hak talep etmesi gibi koşullar öngörülmektedir.

Görüldüğü gibi, TMK'nın 240 ve 652. maddeleri görünürde ortak yönleri bulunduğu halde uygulama alanları ve aranan koşullar açıklandığı gibi farklıdır. Katılma alacağı yok ise, mülkiyet hakkının tanınması TMK'nın 240. maddesi gereğince istenemez. TMK'nın 652. maddesine dayanan ölüm halinde ise, mal rfejimi türü ne olursa olsun, konut ve konut eşyası üzerinde sağ kalan eşin aynı hakkı tanınmıştır. TMK'nın 240. maddesinde yer alan benzer hüküm TMK'nın 255 (paylaşmalı mal ayrılığı rejimi) ve 279. (mal ortaklığı rejimi) maddelerinde öngörülen mal rejimlerinde de yer almıştır. Diğer bir

deyişle, sağ kalan eşin TMK'nın 240. maddesi gereğince mülkiyet hakkını talep edebilmesi için bu rejimin tasfiyesi sonucunda ölen eşten alacaklı olması koşuluna bağlıdır. Aksi halde bu hakkı talep etmeyecektir. TMK'nın 652. maddesinde, az önce değinildiği gibi böyle bir koşul söz konusu değildir. Miras hakkı karşılığında mülkiyet hakkının tanınması istenilmektedir.

Saptanan bu somut ve hukuki olgular karşısında TMK'nın 240. maddesi çerçevesinde iddia ve savunma doğrultusunda taraf delilleri toplanarak edinilmiş mallara katılma alacağının olup olmadığının belirlenmesi, bunun sonucu olarak mülkiyet hakkının tanınıp tanınmaması konusunda olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, zamanaşımı ve görevsizlik nedeniyle istekler yönünden davanın reddine karar verilmesi açıklanan nedenlerle usul ve kanuna aykırıdır. Öte yandan dava, doğru görevli ve yetkili mahkemede açılmıştır.

Davacı vekilinin temyiz itirazları bu bakımdan yerinde olduğundan, kabulü ile yerel mahkeme hükmünün açıklanan nedenlerle ve HUMK'nın 428. maddesi uyarınca (BOZULMASINA), peşin harcın istek halinde temyiz eden davacıya iadesine, 01.06.2010 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

YARGITAY

8.Hukuk Dairesi

Esas: 2009/1619

Karar: 2009/3318

Karar Tarihi: 23.06.2009

AİLE MAHKEMELERİNİN GÖREV ALANI

"İçtihat Metni"

G... E... ile M... E... aralarındaki katkı payı alacağı davasının kabulüne dair Tire Asliye Hukuk Hâkimliğinden verilen 05.06.2008 gün **485/196** sayılı hükmün duruşma yapılması suretiyle Yargıtay'ca incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmiştir. Dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 23.06.2009 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kâğıdı gönderilmişti. Duruşma günü temyiz eden gelmedi. Karşı taraftan davacı vekili Avukat M... G... geldi. Duruşmaya başlanarak temyiz isteğinin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan ve hazır bulunanların sözlü açıklaması dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek dosya incelendi gereği düşünüldü:

Davacı G... E... vekili, evlilik birliği içinde edinilen 1026 ada 50 parseldeki 2 numaralı bağımsız bölüm, 35 . 2136 plaka nolu araç ve bankada bulunan nakit para nedeniyle 15.000 YTL'nin davalıdan alınarak vekil edenine verilmesini istemiş, islah dilekçesiyle istek miktarı 50.168 YTL'ye çıkarılmıştır.

Davalı M... E... vekili, davanın reddine karar verilmesini savunmuştur.

Dava mal rejiminden kaynaklanan alacak isteğine ilişkindir.

Görev kamu düzeniyle ilgili olduğundan mahkemece yargılamanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması gerekir. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanununun 4. maddesi; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun ikinci kitabından üçüncü kısım hariç olmak üzere aile hukukundan (TMK.118–395) kaynaklanan bütün davaların Aile Mahkemesinde bakılacağını hükme bağlamıştır.

Aile Mahkemesi kurulmayan yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen Asliye Hukuk Mahkemelerinde davanın Aile Mahkemesi sıfatı ile görülüp karara bağlanması gerekir. (H.G.K. 16.11.2005 tarih ve 2/673–617 sayılı kararı) Açıklanan nedenle davaya Aile Mahkemesi sıfatıyla bakılması gerekirken bu husus gözden kaçırılarak Asliye Hukuk Mahkemesi sıfatıyla yargılamaya devam edilip yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Davalı vekilinin temyiz itirazları bu bakımdan yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK. nun 428. maddesi uyarınca BOZULMASINA, bozma nedenine göre diğer hususların şimdilik incelenmesine yer olmadığına 23.6.2009 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C
YARGITAY
8.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2009/982
Karar:2009/2991
Karar tarihi. 09.06.2009

- AİLE HUKUKU
• EVLİLİK HUKUKU
• YOKSULLUK NAFKASI
• ZAMANAŞIMI

"İçtihat Metni"

D... K.... ile T... B... Aralarındaki değer artış payı alacağı davasının reddine dair Antalya 3.Aile Mahkemesinden verilen 29.07.2008 gün ve 370/819 sayılı hükmün duruşma yapılması suretiyle Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmiştir. Dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 09.06.2009 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü temyiz eden davacı D.. K... bizzat ve karşı taraftan davalı vekili Avukat Ü... U... geldiler. Duruşmaya başlanarak temyiz isteğinin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan ve hazır bulunanların sözlü açıklaması dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek, dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı D... K... vekili, evlilik birliği içinde edinilen iki adet ev nedeniyle değer artış payı alacağının davalıdan alınarak vekil edenine verilmesini istemiştir.

Davalı T... B... vekili, süresinde zamanaşımı def'inde bulunmuştur.

Mahkemece, TMK.nun 178. maddesindeki bir yıllık zamanaşımı süresinin geçtiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi üzerine; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar 15.6.1995 tarihinde evlenmiş, 29.5.2006 tarihinde kesinleşen hükmüyle boşanmışlar, görülmekte olan dava bir yıllık süre geçtikten sonra 20.3.2008 tarihinde açılmıştır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Aile Hukuku" adlı ikinci kitabının "Evlilik Hukuku" başlıklı birinci kısım ikinci bölümünde bulunan 178. maddesinde; "Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar" hükmü yer almaktadır. Maddenin gerekçesinde, "...eşlerin yıllar sonra maddî ya da manevî tazminat ya da ilk kez istenilen yoksulluk nafakası dolayısıyla karşı karşıya gelmeleri önlenmek istenmiştir..." denilmiştir. TMK.nun aynı kısım aynı bölümünde, boşanma, tazminat, nafaka ile birlikte mal rejiminin tasfiyesine ilişkin düzenleme de yer almaktadır. Mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalar, boşanma davasının eki niteliğinde değil ise de, evlilik birliği sona ermeden açılmaz, diğer bir anlatımla boşanmaya bağlı olup boşanma hükmünün kesinleşmesinden sonra bu hakların ileri sürülmesi mümkün olabilir, aksi halde tasfiye yapılamaz.(TMK.225/2,227. md.)

TMK.nun "Aile Hukuku" ile ilgili ikinci kitabındaki düzenlemeler, TMK.nun 178.maddesi metni ve bu maddenin gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde; kanun koyucunun boşanan eşlerin karşılıklı olarak birbirlerine karşı maddî ve manevî her türlü dava haklarını 1 yıllık süre içerisinde kullanmalarını amaçladığı, bu süreyi sadece maddi-manevi tazminat ve yoksulluk nafakası ile sınırlı tutmadığı, boşanmanın sonucuna bağlı bulunan ve ancak boşanma kararının kesinleşmesi ile gündeme getirilebilecek olan mal rejimine ilişkin davaların da TMK.nun 178. maddesi hükmü kapsamında düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Aksini düşünmek kanun koyucunun amacı ve toplumsal gerçeklerle bağdaşmaz. Zira eşlerin belki başkalarıyla yaptıkları ikinci ve daha sonraki evliliklerini takiben yıllar önce boşandıkları eşin mal rejiminden kaynaklanan istekleri ve dava tehdidi

altında yaşamalarının hem kendileri hem toplum düzeni bakımından olağan ve katlanılması gereken bir durum olduğunu söylemek doğru ve mümkün değildir. Eşlerin birbirlerine karşı manevi bağları boşanma ile tamamen kopmuş olup, eğer bir haksızlığa uğradıkları, karşı taraftan maddi ve manevi alacak ve istekleri bulunduğu düşüncesinde iseler, boşanma kararının kesinleşmesinin hemen akabinde dava açarak birbirlerinden alacaklarını istemelerine bir engel bulunmadığı gibi dava açmak için uzun yıllar beklentilerini gerektirecek makul ve mantıklı bir neden olabileceği de söylenemez. Kaldı ki, eşler evlilik içinde edinilen ya da katkı yapılan varlıklarını, alacak ve borçlarından doğan dava haklarını boşanma gündeme geldiğinde duraksamadan bilebilecek durumdadırlar.

Bundan ayrı, boşanan eşlerin uzun yıllar önce evlilikleri sırasında edinmiş oldukları mal varlıklarının, alacak ve borçlarının miktar ve değerleri ile katkı paylarının belirlenmesi ve kanıtlanmasındaki güçlüğü dikkate alındığında TMK.nun 178. maddesinde belirtilen evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden sonra doğan ve ancak boşanma kararının kesinleşmesi halinde açılacak olan mal rejiminden kaynaklanan davalarda, Borçlar Kanununun başka suretle hüküm mevcut olmadığı takdirde her dava için 10 yıllık zamanaşımı süresini öngören 125. maddesinin uygulanması doğru olmaz. Kaldı ki, yukarıda açıklandığı gibi 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 178. maddesi ile bu konuda getirilen yeni ve ayrı bir hükümle zamanaşımı süresi 1 yıl olarak belirlenmiştir.

Mahkemece TMK.nun 178. maddesinde öngörülen 1 yıllık zamanaşımı süresinin geçtiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş olması açıklanan nedenlerle usul ve kanuna uygundur.

Davacı vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA ve aşağıda dökümü yazılı 14,00 TL peşin harcın onama harcına mahsubu ile kalan 1,60 TL'nin temyiz edenden alınmasına 09.06.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C
YARGITAY
8.Hukuk Dairesi
Esas: 2009/1075
Karar: 2009/2003
Karar Tarihi: 27.04.2009

ÖZET: Davacı 1998 yılında alınan taşınmaza yaptığı katkı bedelini istemiştir. Mahkemece davalı yararına davanın görüldüğü mahkemeye göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin ikinci kısmının ikinci bölümünde yazılı miktarları geçmemek üzere üçüncü kısımda yazılı avukatlık ücretine hükümlenmesi gerekir. Ayrıca davanın reddi halinde maktu harca hükmedilmesi gerekirken maktu miktarı geçecek şekilde nispi avukatlık ücreti ile nispi karar ve ilam harcının davacıya yükletilmiş olması isabetsizdir.

(4721 S. K. m. 206, 225, 227) (492 S. K. 1 Sayılı Tarife)

Dava ve Karar: İsmail Yiğitsoy ile Elif Yiğitsoy aralarındaki katkı payından dolayı alacak davasının reddine dair Konya 2. Aile Mahkemesinden verilen 10.05.2007 gün ve 735/423 sayılı hükmün Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından süresinde istenilmiş olmakla dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Davacı 1998 yılında alınan taşınmaza yaptığı katkı bedelini istemiştir. Tarafların 1966 yılında evlendikleri halen evliliklerini sürdürdükleri ve aralarında boşanma davasının da bulunmadığı toplanan deliller ve dosya kapsamında anlaşıldığına, yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi sona ermediğine göre; (TMK. 206-225 md) TMK.nun 227. maddesinde ifadesini bulan değer artış payı istenemeyeceğinden mahkemece yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmiş olmasında aşağıda belirtilen husus dışında herhangi bir isabetsizlik bulunmadığından hükmün esasının ONANMASINA,

Mahkemece davanın reddi ile 8.300 YTL vekalet ücreti ve 4.050 YTL bakiye karar ve ilam harcının davacıdan tahsiline karar verilmiştir. Davacının davası mal rejiminin sona ermemiş oluşu diğer bir ifade ile dava ön şartının bulunmaması sebebiyle reddedildiğine göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 7/2. maddesi gereğince davalı yararına <davanın görüldüğü mahkemeye göre Tarifinin ikinci kısmının ikinci bölümünde yazılı miktarları geçmemek üzere üçüncü kısımda yazılı avukatlık ücretine hükümlenmesi> gerekir. Ayrıca davanın reddi halinde 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun (1) sayılı Tarifesinin A) Mahkeme Harçları, bölümünün III. bendinin 2. maddesine göre maktu harca hükmedilmesi gerekirken maktu miktarı geçecek şekilde nispi avukatlık ücreti ile nispi karar ve ilam harcının davacıya yükletilmiş olması doğru olmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin itirazları yerinde görüldüğünden kabulü ile usul ve kanuna uygun bulunmayan hükmün avukatlık ücreti ile harca ilişkin bölümünün HUMK.nun 428. maddesi uyarınca BOZULMASINA ve aşağıda dökümü yazılı 15.60 TL peşin harcı onama harcına mahsubuna 27.04.2009 tarihinde oybirliği ile karar verildi. (□□)

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2007/19321
K. 2008/17090
T. 16.12.2008

- **KATKI PAYI ALACAĞI** (Ödemenin Ne Kadarlık Bölümünün Evlilik Birliği İçinde Yapıldığının Tespiti ve Yapılan Ödemelere Taşınmazın Edinilme Tarihindeki Kocanın İaşe Yükümlülüğü de Gözetilerek Bilirkişiden Yeniden Rapor Alınması Gerekliği)
- **EVLİLİK BİRLİĞİ İÇİNDE YAPILAN ÖDEME** (Ne Kadarlık Bölümünün Yapıldığının Tespiti ve Yapılan Ödemelere Taşınmazın Edinilme Tarihindeki Kocanın İaşe Yükümlülüğü de Gözetilerek Bilirkişiden Yeniden Rapor Alınması Gerekliği)
- **KOCANIN İAŞE YÜKÜMLÜLÜĞÜ** (Katkı Payı Alacağı - Ödemenin Ne Kadarlık Bölümünün Evlilik Birliği İçinde Yapıldığının Tespiti ve Yapılan Ödemelere Taşınmazın Edinilme Tarihindeki Kocanın İaşe Yükümlülüğü de Gözetilerek Bilirkişiden Yeniden Rapor Alınması Gerekliği)

743/m.152
4722/m.10/1

ÖZET: Katkıya dayanan alacak davasına konu olan taşınmazın, tarafların evlenmelerinden önce ipotekli konut kredisi kullanılarak davalı tarafından satın alındığı, konuta ilişkin kredi borcunun ödendiği anlaşılmaktadır. Davacı, davalının bankaya olan kredi borçlarının ödenmesine katkıda bulunduğunu ileri sürdüğüne göre, bankadan alınan bu kredi ilgili sözleşme örneği ve geri ödemelere ilişkin ödeme kayıtları getirtilerek, ödemenin ne kadarlık bölümünün evlilik birliği içinde yapıldığının tespiti ve yapılan ödemelere, taşınmazın edinilme tarihinde yürürlükte olan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 152. maddesinde yer alan kocanın iaşe yükümlülüğü de gözetilerek davacının geliri ile sağlayabileceği katkı miktarı yönünden bilirkişiden yeniden rapor alınması ve tüm deliller birlikte değerlendirilerek ulaşılabilecek sonuç uyarınca karar verilmesi gerekir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün temyizinin murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle duruşma için tayin olunan bütün duruşmalı temyiz eden davacı vekili Av. Sema Pekdaş ve karşı taraf temyiz eden davalı Galip Uğur Benli geldi. Gelenlerin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bugün dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüldüğü düşüldü.

KARAR :

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle davalı tarafından "katkı payı alacağına" yönelik usulüne uygun harcı yatırılarak açılan bir dava ve karşılık dava bulunmamasına göre tarafların aşağıdaki bendin dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2-Tarafların boşanmalarına ilişkin karar, 30.6.2004 tarihinde kesinleşmiştir. Aralarında 1.1.2002 tarihine kadar "mal ayrılığı" (TKM. m.186-190), bu tarihten boşanma davasının

açıldığı 4.9.2002 tarihine kadar “edinilmiş mallara katılma Rejimi”nin geçerli olduğu tartışmasızdır. (4722 s. Yürürlük K. m.10/1)

Katkıya dayanan alacak davasına konu olan taşınmazın, tarafların evlenmelerinden önce ipotekli konut kredisi kullanılarak davalı tarafından satın alındığı, konuta ilişkin kredi borcunun en son 27.6.2002 tarihinde ödendiği anlaşılmaktadır. Davacı, davalının bankaya olan kredi borçlarının ödenmesine katkıda bulunduğunu ileri sürdüğüne göre, bankadan alınan bu kredi ilgili sözleşme örneği ve geri ödemelere ilişkin ödeme kayıtları getirtilerek, ödemenin ne kadarlık bölümünün evlilik birliği içinde yapıldığının tespiti ve 1.1.2002 tarihine kadar yapılan ödemelere, taşınmazın edinilme tarihinde yürürlükte olan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 152. maddesinde yer alan kocanın iase yükümlülüğü de gözetilerek davacının geliri ile sağlayabileceği katkı miktarı yönünden bilirkişiden yeniden rapor alınması ve tüm deliller birlikte değerlendirilerek ulaşılabacak sonuç uyarınca karar verilmesi gerekir. Açıklanan hususlar gözetilmeden eksik araştırma ile hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.

SONUC : Temyiz edilen kararın yukarıda 2. bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, bozma sebebine göre “katkı payı alacağına” ilişkin diğer yönlerin incelenmesine yer olmadığına, bozma kapsamı dışında kalan ve incelenmeyen yönler haricindeki kısımların yukarıda 1. bentte gösterilen sebeple ONANMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 16.12.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2007/16345
K. 2008/16155
T. 27.11.2008

- **KİŞİSEL MALLARIN GERİ ALINMASI** (Kişisel Malların Bu Nitelikte Olduklarının Kanıtlanması Koşulu İle Geri İstenebilmesi İçin Mal Rejiminin Sona Ermiş Olmasının Gerekemediği)
- **MAL REJİMİ** (Kişisel Malların Geri Alınması İstemi - Kişisel Malların Bu Nitelikte Olduklarının Kanıtlanması Koşulu İle Geri İstenebilmesi İçin Mal Rejiminin Sona Ermiş Olmasının Gerekemediği)
- **İSPAT / KANITLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ** (Kişisel Malların Geri Alınması İstemi - Kişisel Malların Bu Nitelikte Olduklarının Kanıtlanması Koşulu İle Geri İstenebilmesi İçin Mal Rejiminin Sona Ermiş Olmasının Gerekemediği)
4721/m.220/1-2

ÖZET : Dava, kişisel malların geri alınmasına ilişkindir. Kişisel malların, bu nitelikte oldukları kanıtlanması koşulu ile geri istenebilmesi için mal rejiminin sona ermiş olması gerekmez. Tarafların gösterdikleri delillerin değerlendirilip bu istekler hakkında olumlu olumsuz bir karar vermek gerekir.

DAVA : Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm her iki dava yönünden temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüldüğü düşünülür:

KARAR : 1- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davacı davalı kocanın tüm; davalar davacı kadının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2- Davalı karşı davacı kadın, evliliğin başlangıcında kocasının evine götürdüğü çeyiz eşyalarının iadesini talep etmiştir. İstek kişisel malların (TMK. md. 220/1-2) geri alınmasına ilişkindir. Kişisel malların, bu nitelikte oldukları kanıtlanması koşulu ile geri istenebilmesi için mal rejiminin sona ermiş olması gerekmez. Tarafların gösterdikleri delillerin değerlendirilip bu istekler hakkında olumlu olumsuz bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir.

SONUC: Temyiz edilen hükmün yukarıda 2. bentte gösterilen sebeplerle davalı karşılık davacı kadın yararına BOZULMASINA, bozma kapsamı dışında kalan temyize konu bölümlerin yukarıda 1. bentte açıklanan nedenlerle ONANMASINA, bozma nedenine göre davacı davalı kocanın vekâlet ücretine yönelik temyizinin incelenmesine yer olmadığına, aşağıda yazılı harcın O.'a yükletilmesine, peşin harcın mahsubuna, temyiz peşin harcını yatıran E.'ya geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 27.11.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

2. HUKUK DAİRESİ

E. 2007/18781

K. 2008/15860

T. 25.11.2008

- **KATKI PAYI** (Birleştirilen Dava İse Aynı Davacı Tarafından Aynı Taşınmaz Hakkında Aynı İddiaya Dayanılarak "Ek Dava" Şeklinde Olduğu - Hangi Davanın Ne Kadarlık Bölümünün Hangi Tarihten Geçerli Faiziyle Kabul Edildiğinin Gösterilmesi Gerektiği)
- **ASIL VE EK DAVA** (Katkı Payı - Aynı Davacı Tarafından Aynı Taşınmaz Hakkında Aynı İddiaya Dayanılarak Açıldığı - Hangi Davanın Ne Kadarlık Bölümünün Hangi Tarihten Geçerli Faiziyle Kabul Edildiğinin Gösterilmesi Gerektiği)
- **İNFAZDA TEREDDÜT** (Asıl ve Ek Davanın Aynı Davacı Tarafından Aynı Taşınmaz Hakkında Aynı İddiaya Dayanılarak Açıldığı - Hangi Davanın Ne Kadarlık Bölümünün Hangi Tarihten Geçerli Faiziyle Kabul Edildiğinin Gösterilmemesi)

1086/m.388

743/m.152

ÖZET: Asıl dava "katkı payı" iddiasına dayalı tazminat istemiyle, birleştirilen dava ise aynı davacı tarafından aynı taşınmaz hakkında aynı iddiaya dayanılarak "ek dava" şeklinde açılmıştır. Dava tarihleri farklı olan iki ayrı dava bulunmaktadır. Hangi davanın ne kadarlık bölümünün hangi tarihten geçerli faiziyle kabul edildiği gösterilmeden infazda duraksama yaratacak şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün temyizini murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle duruşma için tayin olunan bugün temyiz eden davalı vekili Av. Yıldırım Tunç geldi. Karşı taraf tebligata rağmen gelmedi. Gelenin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bugün dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüldüğü düşüldü.

KARAR:

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle davalı tanığı Şaban Öztürk'ün 27.07.2005 tarihinde Orhaneli Asliye Hukuk Mahkemesinde talimatla dinlenmiş bulunmasına, davacının hazır giyim atölyesinde çalışması, bozdurulan ziynet eşyalarıyla 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 152. madde hükmü gözetilerek katkı oranının bulunduğu anlaşılmaya göre davalının aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2-Asıl dava 12.02.2004 tarihinde "katkı payı" iddiasına dayalı 10.000 YTL. Tazminat istemiyle, birleştirilen dava (2004/485 esas sayılı) ise aynı davacı tarafından aynı taşınmaz hakkında aynı iddiaya dayanılarak 12.11.2004 tarihinde "ek dava" şeklinde açılmış; mahkemece: " davanın kısmen kabulüne, 34.770,60 YTL nin dava tarihinden itibaren yasal faiziyle davalıdan alınmasına" şeklinde hüküm kurulmuştur. Dava tarihleri farklı olan iki ayrı dava bulunmaktadır. Hangi davanın ne kadarlık bölümünün hangi tarihten geçerli faiziyle

kabul edildiği gösterilmeden yazılı olduğu şekilde infazda duraksama yaratacak şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz olunan kararın 2. bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, temyize konu diğer yönlerin 1. bentte açıklanan sebeple ONANMASINA, duruşma için takdir olunan 550,00 YTL. Vekâlet ücretinin davacıdan alınıp davalıya verilmesine, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 25.11.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2007/18422
K. 2008/15343
T. 18.11.2008

- **MAL REJİMİNİN TASFİYESİ** (Evin “Dava Tarihine” Göre Tespit Edilecek Sürüm Değeri (Rayiç Değer) İle Davacının “Katkı Oranı” Çarpılmak Suretiyle Hükmedilecek “Katkı Payı Alacağı” Bulunması Gerektiği)
- **EVİN DEĞERİ** (Mal Rejiminin Tasfıyesi - Evin “Dava Tarihine” Göre Tespit Edilecek Sürüm Değeri (Rayiç Değer) İle Davacının “Katkı Oranı” Çarpılmak Suretiyle Hükmedilecek “Katkı Payı Alacağı” Bulunması Gerektiği)
- **KATKI PAYI ALACAĞI** (Mal Rejiminin Tasfıyesi - Evin “Dava Tarihine” Göre Tespit Edilecek Sürüm Değeri (Rayiç Değer) İle Davacının “Katkı Oranı” Çarpılmak Suretiyle Hükmedilecek “Katkı Payı Alacağı” Bulunması Gerektiği)

4721/m.152

ÖZET: **Dava** konusu ev yeni Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce edinildiğinden; yapılacak bilirkişi incelemesiyle önce evin alımındaki tarafların “katkı oranları” 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi 152. madde hükmü de dikkate alınmak suretiyle belirlenmeli, daha sonra ise evin “dava tarihine” göre tespit edilecek sürüm değeri (rayiç değer) ile davacının “katkı oranı” çarpılmak suretiyle hükmedilecek “katkı payı alacağı” bulunmalıdır. Açıklanan bu yönler gözetilmeden eksik araştırmayla “tasfiye tarihi” değerine göre karar verilmesi doğru değildir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün katkı payı alacağı, faiz ve bu alacağa yönelik vekâlet ücreti yönünden eşya iadesi davası yönünden ise hükmedilen bedele ilişkin olarak temyizın murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle duruşma için tayin olunan bütün duruşmalı temyiz eden davalı-karşı davacı tebligata rağmen gelmedi. Temyiz eden karşı taraf davacı-davalı S.K.vekili Av. A.İ. geldi. Gelenin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bütün dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği görüştüldü.

KARAR:

1) Davalı-davacı İ.'m davası; kendisine ait olduğunu iddia ettiği ev eşyalarının aynen iadesi, bu mümkün olmazsa bedellerin ödenmesine yönelik olduğu halde; istek dışına çıkılarak ve “ortaklığın giderilmesi” sonucunu doğuracak şekilde yarı bedelleri toplamına hükmedilmesi doğru değildir. Ancak kararın bu kısmı temyiz edilmediğinden; bozma sebebi sayılmayarak yanlışlığa işaret edilmekle yetinilmiştir.

2) Temyiz itirazları yönünden kararın incelenmesine gelince;

a) Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle eşya iadesine yönelik karşı davanın değerinin davalı S.'in temyizinde ileri sürdüğü gibi 40.000 YTL değil, 12.370,50 YTL olduğunun ve vekalet ücretinin de kabul ve red oranlarına

göre bu değer üzerinden hesaplanacağını anlaşılmasına göre davacı-karşı davalı S.'in bu kısma yönelik temyiz itirazları yersizdir.

b) Tarafların 1993 yılında evlenip 17.7.2003 tarihinde açılan boşanma davası sonucu 18.5.2006 tarihinde boşandıkları, “katkı payı alacağı” davasına konu evin, davalı-karşı davacı İ. tarafından evlilik birliği içinde, önceki 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin yürürlükte bulunduğu dönemde 26.1.1999 tarihinde üçüncü kişiden satın alınarak adına tescil edildiği anlaşılmaktadır. Davalı-karşı davacı İ.'in evliliğin devamı ve dava konusu evin alınması sırasında sigortalı olarak bir şirkette çalıştığı, davacı-karşı davalı S.'in ise terzilik yaptığı dosyadaki maaş bordroları, tanık beyanları ve diğer delillerle gerçekleşmiştir. Dava konusu ev yeni Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 tarihinden önce edinildiğinden; yapılacak bilirkişi incelemesiyle önce evin alımındaki tarafların “katkı oranları” 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi 152. madde hükmü de dikkate alınmak suretiyle belirlenmeli, daha sonra ise evin “dava tarihine” göre tespit edilecek stürüm değeri (rayiç değer) ile davacı S.'in “katkı oranı” çarpılmak suretiyle hükmedilecek “katkı payı alacağı” bulunmalıdır. Açıklanan bu yönler gözetilmeden eksik araştırmayla “tasfiye tarihi” değerine göre karar verilmesi doğru değildir.

c) Davalı-karşı davacı İ.'in ev eşyalarına yönelik davasında; dava konusu eşyaların “dava tarihindeki değerleri “ üzerinden hüküm kurulması gerekirken yanlış değerlendirme sonucu “tasfiye tarihi” değerlerinin esas alınması usul ve yasaya aykırıdır.

d) Kabule göre; davacı-karşı davalı S.'in “katkı payı alacağına” yönelik faiz isteği hakkında olumlu-olumsuz bir karar verilmemesi de doğru değildir.

SONUC: Temyiz edilen kararın yukarıda 2. maddenin (b) ve (c) bentlerinde açıklanan sebeplerle BOZULMASINA, vekâlet ücretine yönelik temyiz 2/a bendinde açıklanan nedenle reddi ile hükmün bu bölümünün ONANMASINA, bozma sebeplerine göre tarafların katkı oranlarına yönelik temyiz itirazlarının bu aşamada incelenmesine yer olmadığına, temyiz peşin harcın yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 18.11.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2007/15136
K. 2008/14789
T. 10.11.2008

- **KATILIM ALACAĞINDA ZAMANAŞIMI** (Aktı İlişkiden Doğan Alacak ve Aktı Aykırı Hareketler Nedeniyle Tazminat İstekleri de Kanunda Başka Surette Bir Hüküm Mevcut Olmadığına Göre 10 Yıllık Zamanaşımına Tabi Olduğu)
- **AKTİ İLİŞKİDEN DOĞAN ALACAK VE AKTE AYKIRI HAREKETLER** (Nedeniyle Tazminat İstekleri de Kanunda Başka Surette Bir Hüküm Mevcut Olmadığına Göre 10 Yıllık Zamanaşımına Tabi Olduğu)
- **KARI KOCADAN BİRİNİN DİĞERİ ZİMMETİNDE OLAN ALACAKLARI** (Nikah Devam Ettiği Müddetçe Zamanaşımı İşlemediği - Katılım Alacağı)
- **MAL AYRILIĞI REJİMİ** (Aktı İlişkiden Doğan Alacak ve Ekte Aykırı Hareketler Nedeniyle Tazminat İstekleri de Kanunda Başka Surette Bir Hüküm Mevcut Olmadığına Göre 10 Yıllık Zamanaşımına Tabi Olduğu)

4721/m.170
818/m..125

ÖZET: **Davacı**, evlilik birliği içinde davalıya ait ev ve aracın edinilmesine kendilerine ve çocuklarına daha iyi bir gelecek temin etmek amacıyla katkıda bulunduğu, boşanma sonucu ev ve aracın davalıda kaldığını ileri sürdüğüne, bu nedenle katkısı karşılığı tazminat talep ettiğine göre tazminat isteği evlilik birliğinin devamı sırasında eşler arasında birlikte mal edinme konusunda aktı bir ilişki kurulmuş olduğuna dayalıdır. eşlerin aralarında mal ayrılığı rejiminin geçerli olması açıklanan nitelikte aktı ilişki kurmalarına engel değildir. Aktı ilişkiden doğan alacak ve ekte aykırı hareketler nedeniyle tazminat istekleri de kanunda başka surette bir hüküm mevcut olmadığına göre BK.125 maddesi uyarınca 10 yıllık zamanaşımına tabidir. Nikah devam ettiği müddetçe karı kocadan birinin diğeri zimmetinde olan alacakları hakkında zamanaşımı işlemez.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonucunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih ve numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

KARAR: Taraflar 7.3.1984 tarihinde evlenmişler 14.3.2002 tarihinde boşanma davası sonucu boşanmalarına karar verilmiştir. Karar 21.3.2003 tarihinde kesinleşmiştir.

Eşler arasında 1.1.2002 tarihine kadar mal ayrılığı (TMK 170) bu tarihten geçerli olmak üzere de edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu tartışmasızdır.

Dava, evlilik birliği içinde taraflar arasında mal ayrılığının geçerli olduğu dönemde edinilen davalıya ait evin ve aracın alımına sağlanan katkı sebebiyle tazminat isteğine ilişkin olup 27.6.2007 tarihinde açılmıştır. Mahkemece dava zamanaşımı nedeniyle reddedilmiştir. Kararı davacı temyiz etmiştir.

Davacı, evlilik birliği içinde davalıya ait ev ve aracın edinilmesine kendilerine ve çocuklarına daha iyi bir gelecek temin etmek amacıyla katkıda bulunduğu, boşanma sonucu ev ve aracın davalıda kaldığını ileri sürdüğüne, bu nedenle katkısı karşılığı tazminat talep ettiğine göre tazminat isteği evlilik birliğinin devamı sırasında eşler arasında birlikte mal edinme konusunda aktı bir ilişki kurulmuş olduğuna dayalıdır. Eşlerin aralarında mal ayrılığı rejiminin geçerli olması açıklanan nitelikte aktı ilişki kurmalarına engel değildir. Aktı ilişkiden doğan alacak ve ekte aykırı hareketler nedeniyle tazminat istekleri de kanunda başka surette bir hüküm mevcut olmadığına göre BK.125 maddesi uyarınca 10 yıllık zamanaşımına tabidir. Nikâh devam ettiği müddetçe karı kocadan birinin diğeri zimmetinde olan alacakları hakkında zamanaşımı işlemez.

O halde işin esasının incelenmesi gerekirken zamanaşımı nedeniyle davanın reddi isabetsizdir.

SONUC: Temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün yukarıda açıklanan sebeple **BOZULMASINA**, 10.11.2008 gntünde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2007/10436
K. 2008/8191
T. 9.6.2008

- **BOŞANMA** (1.1.2002 Tarihinden Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Erdiği 7.6.2004 Tarihleri Arasındaki Davalıya Ait Ticarethanenin Gelirinin Gerektiğinde Bu Konuda Bilirkişi İncelemesi Yaptırılması Gerektiği)
- **EDİNİLMİŞ MALLARIN KAPSAMI** (1.1.2002 Tarihinden Rejimin Sona Erdiği 7.6.2004 Tarihleri Arasındaki Davalıya Ait Ticarethanenin Gelirinin Gerektiğinde Bu Konuda Bilirkişi İncelemesi Yaptırılması Gerektiği)
- **KİŞİSEL MALLAR** (1.1.2002 Tarihinden Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Erdiği 7.6.2004 Tarihleri Arasındaki Davalıya Ait Ticarethanenin Gelirinin Gerektiğinde Bu Konuda Bilirkişi İncelemesi Yaptırılması Gerektiği)

4721/m.219, 221

ÖZET : Boşanma davası 7.6.2004 tarihinde açılmış olup, boşanma ile sonuçlanmıştır. O halde, Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 tarihinden edinilmiş mallara katılma rejiminin sona erdiği 7.6.2004 tarihleri arasındaki davalıya ait ticarethanenin gelirinin gerektiğinde bu konuda bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle tesbiti ve taraflar arasında yapılmış olan bir sözleşme olup olmadığı da araştırılıp sonucu uyarınca bir karar vermek gerekir.

DAVA : Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemeye verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

KARAR :

1- Davalının katılma yolu ile temyizinin harcı ve kaydı bulunmadığından incelenmesine yer olmadığına,

2-Davacı kadının temyizinin incelenmesine gelince;

a- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davacının aşağıdaki bent kapsamı dışına kalan temyiz itirazları yersizdir.

b- Davalı adına kayıtlı olan ticarethane, taraflar arasında mal ayrılığının geçerli olduğu dönemde alınmış olup, bu ticari işletme edinilmiş mallara katılma rejiminde davalının kişisel malıdır. Bu işletmenin 1.1.2002'den sonraki geliri ise edinilmiş maldır. (TMK.219/3) Boşanma davası 7.6.2004 tarihinde açılmış olup, boşanma ile sonuçlanmıştır. O halde, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 tarihinden edinilmiş mallara katılma rejiminin sona erdiği 7.6.2004 tarihleri arasındaki davalıya ait ticarethanenin gelirinin gerektiğinde bu konuda bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle tespiti ve taraflar arasında

Türk Medeni Kanununun 221. maddesi gereğince yapılmış olan bir sözleşme olup olmadığı da araştırılıp sonucu uyarınca bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün 2/b bentte gösterilen nedenlerle BOZULMASINA, bozma kapsamı dışında kalan temyize konu bölümlerin 2/a bentte gösterilen nedenlerle ONANMASINA, davalı kocanın temyizinin 1. bentte gösterilen nedenlerle incelenmesine yer olmadığına, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 09.06.2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.

YARGITAY

2.Hukuk Dairesi

Esas: 2007/1097

Karar: 2007/17749

Karar Tarihi: 25.12.2007

ÖZET: Araç ve ziynetlerin katkı tarihindeki değerleri belirlenip davacının katkı oranının tespiti, daha sonra aracın tasfiye tarihindeki değeri esas alınarak değer artış payının belirlenmesi gerekir. Ayrıca tarafların varsa kişisel mallarının katılma alacağı hesabından düşülmesi, her eşin edinilmiş mallarından bu mallara ilişkin borçların çıkarılması suretiyle artık değer belirlenmesi ve artık değer yarısı üzerinde diğer eşin hak sahibi olduğu düşünülmelidir. Son olarak gerekirse konuda bilirkişi raporu alınarak kazanılmış haklarda gözetilerek karar vermek gerekir.

(4721 S. K m. 218, 219, 220, 225, 227, 231, 236, 241) (1086 S. K. m. 275)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün temyiz murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle, dosyadaki bütün kâğıtlar okunup, gereği görüştülüp düşünöldü.

Davacı, davalı tarafından 05.07.2002 tarihinde satın alınan 06 C ... Plakalı minibüsün edinilmesine ziynetlerini satmak suretiyle katkıda bulunduğundan bahisle, değer artış payı (TMK m. 227) alacağı isteminde bulunduğru gibi, aynı zamanda söz konusu aracın evlilik birliğı içerisinde edinildiğini, edinilmiş mal olduğunu, mal rejiminin tasfiyesi ve katılma alacağı (TMK m. 231/1) isteminde bulunmuştur.

Mahkemece yapılan araştırma ve alınan bilirkişi raporları denetime ve hüküm kurmaya elverişli değildir.

Toplanan delillerden tarafların 08.10.2000 tarihinde evlendikleri, 11.06.2003 tarihinde açılan boşanma davasının boşanma ile sonuçlandığı, kararın 04.04.2005 tarihinde kesinleştiğı, taraflar arasındaki edinilmiş mallara katılma rejiminin boşanma dava tarihi olan 11.06.2003 tarihinde sona erdiği (TMK m. 225) anlaşılmaktadır.

Davacının ziynetleri satılmak suretiyle davaya konu aracın edinilmesine katkıda bulunduğru kanıtlanmıştır (TMK m. 227/1). Araç, evlilik birliğı sırasında taraflar arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin (TMK m. 218-241) geçerli bulunduğru 05.07.2002 tarihinde edinilmiştir. Mahkemece, araç ve ziynetlerin katkı tarihindeki değerleri belirlenip davacının katkı oranının tespiti, daha sonra aracın tasfiye tarihindeki değeri esas alınarak değer artış payının belirlenmesi gerekir.

Katılma alacağı isteğinde ise, edinilmiş mal her eşin mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir (TMK m. 219/1). Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait malvarlığı değerleri o eşin kişisel malıdır (TMK m. 220/2). Bu ilkeler doğrultusunda tarafların varsa kişisel mallarının katılma alacağı hesabından düşülmesi, her eşin edinilmiş mallarından bu mallara ilişkin borçların çıkarılması suretiyle artık değer (TMK m. 231) belirlenmesi ve artık değer yarısı üzerinde diğer eşin hak sahibi olduğu düşünülmelidir (TMK m. 236).

Değer artış payı (TMK m. 227) ve katılma alacağı (TMK m. 231, 236) hesabında tasfiye tarihinin boşanma ve mal rejiminin sona erdiği tarih olmayıp, tasfiye veya değer artış payına yönelik açılmış bulunan davanın karar tarihi olduğu göz önüne alınmalıdır. Mahkemece bu yönler üzerinde durularak gerektiğinde yanlar, yargıç ve Yargıtay denetimine elverişli rapor alınarak varılacak sonuç uyarınca kazanılmış haklarda gözetilerek karar vermek gerekirken, eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

Hükümün açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 25.12.2007 tarihinde oybirliği ile karar verildi. (□□)

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2006/9383
K. 2007/1228
T. 5.2.2007

- **MAL REJİMİNİN TASFİYESİ DAVASI** (Dava Tarihi İle Boşanma Hükümünün Kesinleştiği Tarih Arasında Bir Yıldan Fazla Zaman Geçtiği Gerekçesiyle Davanın Zamanaşımı Nedeniyle Reddedilemeyeceği)
- **MAL REJİMLERİNE YÖNELİK ALACAKLAR** (Zamanaşımı Başlangıcının Mal Rejiminin Sona Erdiği Tarih Olduğu - Borçlar Kanununun Zamanaşımına İlişkin Hükümlerinin Uygulanacağı/10 Yıllık Süre)
- **EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA ALACAĞINDA ZAMANAŞIMI** (4721 S. Türk Medeni Kanunu'nda Hüküm Bulunmadığı - Borçlar Kanunu Md. 125 Uyarınca Kural Olarak Alacak Davalarının On Senelik Zamanaşımına Tabi Olduğu)
- **ZAMANAŞIMI** (Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi Davası - Borçlar Kanununun Zamanaşımına İlişkin Hükümlerinin Uygulanacağı/10 Yıllık Süre)

4721/m. 178, 225, 231
818/m. 125

ÖZET: **Katılma** alacağının zamanaşımı konusunda 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda bir hüküm mevcut değildir. Borçlar Kanununun 125. maddesi uyarınca; kural olarak alacak davaları on senelik zamanaşımına tabidir. Borçlar Kanununun 125. maddesindeki "bu konuda başka suretle hüküm mevcut olmadığı takdirde her dava on senelik müruru zamana tabidir" hükmündeki (her dava) sözcüklerini "bütün alacaklar" tarzında anlamak gerekir. Zamanaşımının başlangıcı da mal rejiminin sona erdiği tarihtir. (MK.m.225) Türk Medeni Kanununun genel nitelikli hükümler kenar başlığını taşıyan 5. maddesi uyarınca Borçlar Kanununun zamanaşımına ilişkin hükümleri uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır.

DAVA : Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüştülüp düşüldü:

KARAR : Dava, edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesine yönelik olup 25.8.2005 tarihinde açılmıştır.

Boşanma davası 16.9.2002 tarihinde açılmış, tarafların boşanmalara ilişkin karar 2.6.2004 günü kesinleşmiştir.

Davalı vekili 24.10.2005 havale tarihli dilekçesinde Türk Medeni Kanununun 178. maddesinde yazılı bir yıllık süre geçtiğinden bahisle zamanaşımı definde bulunmuş, mahkemece dava tarihi ile boşanma hükümünün kesinleştiği tarih arasında bir yıldan fazla zaman geçtiği gerekçesiyle davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Katılma alacağının zamanaşımı konusunda 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda bir hüküm mevcut değildir. Borçlar Kanununun 125. maddesi uyarınca; kural olarak alacak davaları on senelik zamanaşımına tabidir. Borçlar Kanununun 125. maddesindeki "bu konuda başka suretle hüküm mevcut olmadığı takdirde her dava on senelik müruru zamana tabidir" hükmündeki (her dava) sözcüklerini "bütün alacaklar" tarzında anlamak gerekir. Zamanaşımının başlangıcı da mal rejiminin sona erdiği tarihtir. (MK.m.225) Türk Medeni Kanununun genel nitelikli hükümler kenar başlığını taşıyan 5. maddesi uyarınca Borçlar Kanununun zamanaşımına ilişkin hükümleri uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır. Olayda, 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir. Bu nedenle davalının zamanaşımı itirazının reddi ile işin esası hakkında gösterilecek deliller toplanarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC : Temyiz edilen hükmün yukarıda gösterilen sebeple BOZULMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 05.02.2007 gününde oyçokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY :

Tarafların dava dosyasında mevcut nüfus kayıt örneğine göre 2.6.2004 tarihinde boşandıkları, davacı kadın tarafından 25.8.2005 tarihinde katılma alacağı (TMK m. 231) davası açıldığı ve davalı koca tarafından ileri sürülen zamanaşımı def'i üzerine yerel mahkeme tarafından "TMK m. 178 hükmüne göre evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacağı gerekçesiyle zamanaşımı sebebiyle davanın reddine verildiği, davacı tarafından davanın süresi içinde açıldığı gerekçesiyle hükmün temyiz edildiği konusunda değerli çoğunluk ile aramızda "görüş birliği" vardır.

Çekişme nedir?;

Tarafların 8.4.1978 tarihinde evlendikleri ve 2.6.2004 tarihinde boşandıkları, aralarında bir mal rejimi sözleşmesi yapmadıkları için 1.1.2002-2.6.2004 tarihleri arasında kural mal rejimine (yasal mal rejimi=edinilmiş mallara katılma rejimi) (= TMK. m. 202 f.I, 218-241) tabi oldukları (4722 sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 10 f. II) bellidir.

Eşler arasında yapılmış bir mal rejimi sözleşmesi bulunmadığı için eklenmeden ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dahil olmak üzere 1.1.2002-2.6.2004 tarihleri arasında davalı kocanın edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktarın yarısı üzerinde katılma alacağı bulunan davacı kadın katılma alacağına (TMK m. 231) ilişkin istemini ne zaman gerçekleştirebilir?

Ne sebepten doğmuş olursa olsun "her türlü alacak" kural olarak zamanaşımına tabi olduğundan (EREN, s. 1234-1235, OĞUZMAN/ÖZ, s. 445) mal rejimlerine yönelik alacaklar için de belirli bir süre sessiz kalmırsa bu hareketsizlik o alacağın artık dava edilmesine engel oluşturur. Başka bir anlatımla zamanaşımı (Verjaehrung) söz konusu olur. (EREN, s. 1232, OĞUZMAN/ÖZ, s. 442, TEKİNAY, s. 829)

Edinilmiş mallara katılma rejiminde eşlerin katılma alacağından (TMK m. 231) doğan alacak hakkı ile ilgili olarak zamanaşımı hakkında kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır.

1) ZAMANAŞIMI SÜRESİ

BK. m. 132 b. 3 hükmüne göre evlilik süresince eşlerin birbirinden olan alacakları için zamanaşımı işlemez.

Eşler arasındaki mal rejimi ne olursa olsun, alacak ne zaman doğmuş olursa olsun BK. m. 132 b. 3 hükmü uygulanır. (BECKER, s. 138, OĞUZMAN/ÖZ, s. 451)

Hemen belirtmeliyiz ki dönüştürme davası (TMK m. 206) sonucu mal ayrılığına geçilmişse ya da eşler başka bir mal rejimine geçmişlerse (TMK m. 203) katılma alacağı (TMK m. 231) evlilik sırasında da doğar.

Zamanaşımı süresi eşler arasında mal rejimi sözleşmesi bulunup bulunmadığına göre ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

A) EŞLER ARASINDA BİR MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ VARSA ZAMANAŞIMI

Eşler arasında kural mal rejiminin (yasal mal rejimi=edinilmiş mallara katılma rejimi) (= TMK. m. 202 f.I, 218-241) uygulanması asıl ise de eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini yani mal ayrılığı rejimi (= TMK. m. 242-243), paylaşımlı mal ayrılığı rejimi (= TMK. m. 244-255), mal ortaklığı rejimini (= TMK. m. 256-281) kabul edebilecekleri (TMK m. 202) gibi Kanunda öngörülen sınırlar içinde kural mal rejimi (yasal mal rejimi=edinilmiş mallara katılma rejimi) ile ilgili farklı anlaşmalar da yapabilirler. (KILIÇOĞLU, s. 76)

Türk Medeni Kanununun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde özel hukuk alanına giren çekişme konusu tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır. Başka bir anlatımla Türk Medeni Kanununun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, sadece medeni hukuk ilişkilerinde değil Ticaret Hukuku, İş Hukuku vs. gibi özel hukuk alanına giren tüm özel hukuk ilişkilerinde uygulanacaktır. (Ömer Uğur GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Bilimsel Açıklama-İçtihatlar-İlgili Mevzuat, Yetkin Yayınevi, Ankara 2007, Kısaltma: GENÇCAN-TMK-2, s. 131)

Eşler arasında bir mal rejimi sözleşmesi "varsa" katılma alacağı yönünden zamanaşımı süresi BK. m. 125 gereği "sözleşmelerden doğan" talep haklarının zamanaşımı süresi olarak doğal olarak "on yıldır". (Ömer Uğur GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Bilimsel Açıklama-İçtihatlar-İlgili Mevzuat, Yetkin Yayınevi, Ankara 2004, Kısaltma: GENÇCAN-TMK, s. 1198-1199, GENÇCAN-TMK-2, s. 1958)

B) EŞLER ARASINDA BİR MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ YOKSA ZAMANAŞIMI

Eşler arasında bir mal rejimi sözleşmesi "yoksa" katılma alacağı (TMK m. 231) yönünden zamanaşımı süresi:

- Bir yıllık süre : Mal rejiminin sona ermesi (TMK. m. 225) ve katılma alacağının (TMK m. 231) varlığının öğrenilmesinden itibaren başlar,

- On yıllık süre : Her durumda mal rejiminin sona ermesinden (TMK. m. 225) başlar.

a) BİR YILLIK SÜRE Eşler arasında bir mal rejimi sözleşmesi "yoksa" katılma alacağı (

TMK m. 231) yöntünden zamanaşımı süresi, mal rejiminin sona ermesi (TMK. m. 225) "ve" katılma alacağının (TMK m. 231) varlığının öğrenilmesinden itibaren "bir yıldır".

Eksik katılma alacağında da (TMK m. 241) dava hakkı, alacaklı eş veya mirasçılarının haklarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıldır. Eksik katılma alacağı davasında hak ihlalinin "tam olarak" bilinmesine gerek bulunmadığından (HAUSSER/BASLER, Art. 220 Nr.29, ZEYTİN, s. 247) benzer şekilde katılma alacağında da (TMK m. 231) hak ihlalinin "tam olarak" bilinmesine gerek bulunmamaktadır. (Aksi görüşe göre bir yıllık sürenin başlaması bile olanaksızdır: DURAL/OĞUZMAN/ÖĞÜZ, s. 391.)

b) ON YILLIK SÜRE

Eşler arasında bir mal rejimi sözleşmesi "yoksa" katılma alacağı (TMK m. 231) yöntünden zamanaşımı süresi "her durumda" mal rejiminin sona ermesinden (TMK. m. 225) başlamak üzere "on yıldır."

2) DOĞRUDAN ON YILLIK SÜRE KANUNUN SİSTEMATİĞİNE AYKIRIDIR

Değerli çoğunluk tarafından hiçbir ayırtılma yapılmadan doğrudan on yıllık zamanaşımı süresinin benimsenmesi Kanunun sistematğine de aykırıdır.

a) BOŞANMA SEBEBİYLE AÇILACAK DAVALARA YÖNELİK DÜZENLEMELERE AYKIRILIK Katılma alacağı (TMK m. 231) boşanma davalarının fer'i niteliğinde değildir.

Ancak TMK. m. 178 hükmüne göre evliliğin boşanma sebebiyle son bulmasından doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden "bir yıl geçmekle" zamanaşımına uğradığı da bir gerçektir.

Bir yıllık süre için madde gerekçesinde;

"Madde boşanma sebebiyle açılacak davaların, evliliğin boşanma nedeniyle son bulmasından itibaren bir yıllık zamanaşımı süresine tâbi olduğunu hükme bağlamaktadır. Bu hüküm sayesinde evliliğin boşanma nedeniyle son bulmasına rağmen eşlerin 'yıllar sonra' maddi ya da manevi tazminat ya da ilk kez istenilen yoksulluk nafakası dolayısıyla karşı karşıya gelmeleri önlenmek istenmiştir. Bütün alacak istemleri gibi boşanmadan doğan tazminat ve yoksulluk nafakası istemlerinin de bir zamanaşımı süresinin olması gerekir. Bu süre, evliliğin boşanma sebebiyle son bulmasına ilişkin hükmün kesinleşmesinden itibaren işlemeye başlayacaktır." açıklaması vardır.

Boşanma evliliği (Ömer Uğur GENÇCAN, Boşanma Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara 2006, Kısaltma: GENÇCAN-Boşanma-2, s. 63) ve mal rejimini sonlandıran bir sebeptir. Evliliğin boşanma sebebiyle son bulmasına rağmen eşlerin "yıllar sonra" maddi ya da manevi tazminat ya da ilk kez istenilen yoksulluk nafakası gibi sebeplerle karşı karşıya gelmelerini önlenmek isteyen Kanun Koyucunun katılma alacağında (TMK m. 231) farklı düşüncesi 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu sistematği ile de bağdaşmaz.

b) EKSİK KATILMA ALACAĞINA İLİŞKİN DÜZENLEMELERE AYKIRILIK Tasfiye sırasında, borçlu eşin malvarlığı veya terekesi, "katılma alacağını" karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya mirasçılarını, edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak

isteyebilir. Dava hakkı, alacaklı eş veya mirasçılarının haklarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde mal rejiminin "sona ermesinin" üzerinden beş yıl geçmekle düşer.

Eksik katılma alacağı davasında (TMK m. 241) özellikle alacaklı eş veya mirasçılarının haklarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde mal rejiminin sona ermesinin üzerinden beş yıl geçmekle dava hakkının düşeceği gözetildiğinde katılma alacağı (TMK m. 231) için on yıllık zamanaşımı süresi uygulanması fiilen eksik katılma alacağı davasını uygulanamaz duruma getirmektedir.

3) DELİLLERİN EKİİLMESİ GERCEĞİ

Zamanaşımı süresinin değerli çoğunluk görtüşünde olduğu gibi mal rejimi "sözleşmesinin" yokluğu/bulunup bulunmadığı hiç dikkate alınmadan, eşler arasında bir mal rejimi sözleşmesi "yoksa" bile kısa süre (=bir yıl) olmaksızın/olmadan doğrudan "on yıl" olarak benimsenmesi eşleri "yıllar sonra" karşı karşıya getirmektedir.

Eşlerin yıllar sonra karşı karşıya gelmesinin en önemli sakıncası ise kanıtlama güçlüğüdür.

Zamanaşımının dayandığı esas;

- Mahkemeleri aradan zaman geçtiği için inceleme zorluğu bulunan eski olaylarla uğraşmaktan kurtarmak,

- Tarafları ise delilleri (=makbuz, senet vb.) uzun süre saklamaktan kurtarmaktır. (EREN, s. 1233, OĞUZMAN/ÖZ, s. 443, JdT 1965 I 249, KILIÇOĞLU, s. 600, TEKİNAY, s. 830, BGE 90 II 428)

Ölüm sebebiyle oluşan bir katılma alacağı davasının diyelim 30 yıllık evlilikten sonra 10 yıl zamanaşımı süresi de eklendiğinde 40 yıl önceki bir olgunun kanıtlanmasında o belgenin saklanması bir yana tanıkların bile vefat etmiş olmaları gerçeği karşısında ne büyük zorluklar ve hak kayıplarına yol açacağı izahıtan varestedir.

Uzun zaman alacağını aramayan katılma alacaklısı, borçlu eşinden;

- mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu tarafın, kusurlu taraftan uygun bir "maddi tazminat",

- boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan tarafın, kusurlu olan diğer taraftan "manevi tazminat" olarak uygun miktarda bir para ödenmesini,

- boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafakayı (=yoksulluk nafakası) "10 yıl sonra isteyememesi" gibi katılma alacağı davası ile katılma alacağını da isteyememelidir.

Kamu yararı, hukuki güven ve sosyal barış bile bunu gerektirmektedir. Alacak hakkını uzun süre aramayan bir kimsenin hukuken korunmadan yoksun bırakılması adalet duygusunu da asla zedelemeyiz. (EREN, s. 1233, TEKİNAY, s. 830)

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2006/7011
K. 2007/111
T. 22.1.2007

- **KATILMA PAYI ALACAĞI** (Davalının %75 Ltd. Şti. Hissenin Kurulma Tarihi İtibarıyla Değerinin Kişisel Malı Olduğu - Katılma Alacağı Hesabından Çıkarılıp 1.1.2002'den Sonraki Sürüm Değerinin Edinilmiş Mal Olarak Dikkate Alınması Gereği)
- **EDİNİLMİŞ MAL** (Katılma Payı Alacağı/Davalının %75 Ltd. Şti. Hissenin Kurulma Tarihi İtibarıyla Değerinin Kişisel Malı Olduğu - Katılma Alacağı Hesabından Çıkarılıp 1.1.2002'den Sonraki Sürüm Değerinin Edinilmiş Mal Olarak Dikkate Alınması Gereği)
- **DEĞER ARTIŞ PAYI** (Otomobilin Elden Çıkarılmış Bulunması Nedeniyle Hakimın Diğer Eşe Ödenecek Alacağı Hakkaniyete Uygun Olarak Belirleyeceği)
4721/m. 220/2, 227/2, 236

ÖZET : Davacı, dava dilekçesinde; davalı adına kayıtlı dava konusu mallara yaptığı katkının yanı sıra katılma alacağını da istemiştir. Mahkemece; davalı adına %75'i kayıtlı bulunan limited şirketin kurulma tarihi itibarıyla değerinin davalının "kişisel malı" olup "katılma alacağı" hesabından bunun çıkartılıp, 1.1.2002 tarihinden sonraki sürüm değerinin "edinilmiş mal" olarak dikkate alınması, otomobilin elden çıkartılmış bulunması nedeniyle değer artış payı hesabında Türk Medeni Kanunu madde 227/2 hükmünün gözetilmesi gerekirken; bunlar yapılmaksızın karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

DAVA : Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün temyizın murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle duruşma için tayin olunan 26.12.2006 günü temyiz eden Mustafa Karahallı vekili Av. Ergin Özaçmak ve karşı taraf vekili Av. Muzaffer Akyol geldiler. Gelenlerin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bugün dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüştülüp düşünüldü:

KARAR : Davacı Fatma, davalı eşi adına ticaret sicilinde %75 hissesi kayıtlı bulunan limited şirketin ve 35 87 plakalı otomobilin yarı paylarının edinilmesinde kendisinin de katkısı bulunduğunu ileri sürerek; katkısı ve yeni yasadaki mal rejimi uyarınca 1/2 bedelini istemiş, yerel mahkemenin kısmen kabul kararı davalı tarafından temyiz olunmuştur.

Dosyadaki kanıtlara göre; tarafların 11.04.1984 tarihinde evlenip 26.04.2005 tarihinde boşandıkları, davalının %75'inde pay sahibi bulunduğu şirketin 24.04.2000 tarihinde kurulduğu, otomobilin 1.2.2002 tarihinde satış nedeniyle davalı adına trafikte tescil edilmişken 4.3.2005 tarihinde üçüncü şahsa devredildiği, temyize konu davanın ise 22.12.2004 tarihinde açıldığı anlaşılmaktadır.

Hükme esas alman bilirkişi raporunda; dava konusu şirketin davalı adına kayıtlı bulunan %75 hissenin boşanma tarihindeki "sürüm değeri" ile otomobilin en son satış tarihindeki kasko değeri esas alınmıştır.

Tarafların daha önce "mal ayrılığı rejimine" tabi iken 1.1.2002 tarihinden itibaren "Edinilmiş

Mallara Katılma Rejimine" (TMK. md. 218-241) tabi oldukları ve bu rejiminde boşanma davasının açıldığı 26.02.2004 tarihinde sona erdiği, boşanmaya dair kararın 26.04.2005 tarihinde kesinleşmesiyle de; "Değer Artış Payı" (TMK. md. 227) ve "Katılma Alacağı" (TMK. md. 236) davasının esasının incelenebilme koşulunun gerçekleştiği yönleri sabittir.

Edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir. (TMK. md. 219/1) Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan malvarlığı değerleri o eşin kanuna göre kişisel malıdır. (TMK. md. 220/2) Değer artış payı ve katılma alacağı hesabında "tasfiye tarihi" değerleri esas alınır. (TMK. md. 227, 235) Tasfiye tarihi ise boşanma ve mal rejiminin sona erdiği tarih olmayıp, tasfiye veya değer artış payına yönelik açılmış bulunan davanın karar tarihidir. Değer artış payı davasına konu olan mal, daha önce elden çıkartılmışsa hakim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler. (TMK. md.227/2)

Davacı, dava dilekçesinde; davalı adına kayıtlı dava konusu mallara yaptığı katkının yanı sıra katılma alacağını da istemiştir. Mahkemece; davalı adına %75'i kayıtlı bulunan limited şirketin kurulma tarihi itibarıyla değerinin davalının "kişisel malı" olup "katılma alacağı" hesabından bunun çıkartılıp, 1.1.2002 tarihinden sonraki sürüm değerinin "edinilmiş mal" olarak dikkate alınması, otomobilin elden çıkartılmış bulunması nedeniyle değer artış payı hesabında Türk Medeni Kanunu madde 227/2 hükmünün gözetilmesi gerekirken; bunlar yapılmaksızın yazılı olduğu şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın açıklanan nedenle BOZULMASINA, bozma sebebine göre diğer yönlerin şimdilik incelenmesine yer olmadığına, duruşma için takdir edilen 500 YTL. vekalet ücretinin davacıdan alınıp davalıya verilmesine temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 22.01.2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

2. HUKUK DAİRESİ

E. 2006/6845

K. 2006/14701

T. 1.11.2006

- **KATKI İDDİASI** (4721 S.K.'nın Yürürlüğünden Önce Alınan Mesken - Davacının Ev Hanımı Olduğu Katkıyı İspatlayamadığı/Meskenin Davalı Kocanın Kişisel Malı Olduğu)
- **EDİNİLMİŞ MAL** (Emekli İkramesi ve Bununla Alınan Aracın Bu Nitelikte Olduğu - Mal Rejiminin Sona Erdiği Tarihte Bundan Sonraki Döneme Ait İradın Peşin Sermayeye Çevrilmiş Değerinin Hesaplanması Tasfiye Hesabının Bu Esaslarla Değerlendirilmesi Gerekliği)
 - **MAL REJİMİNİN SONA ERMESİ** (Emekli İkramesi ve Bununla Alınan Aracın Edinilmiş Mal Niteliğinde Kabulü/Bundan Sonraki Döneme Ait İradın Peşin Sermayeye Çevrilmiş Değerinin Hesaplanması - Tasfiye Hesabının Bu Esaslarla Değerlendirilmesi Gerekliği)
- **EMEKLİ İKRAMESİ VE BUNULA ALINAN ARAC** (Edinilmiş Mal Niteliğinde Bulunduğu - Tasfiye Hesabının Buna Göre Değerlendirilmesi Gerekliği)4721/m. 202, 225, 228/2

ÖZET

1- Dava konusu mesken 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun yürürlüğünden önce alınmıştır. Kadının ev hanımı olduğu, katkısı olduğu hakkındaki iddiasını ispatlayamadığı anlaşılmaktadır. Dava konusu mesken davalının kişisel malıdır.

2- Alınan emekli ikramiyesi edinilmiş mallardandır. Dava konusu araçta edinilmiş malla (emekli ikramiyesi ile) alınmıştır. Mahkemece; kocaya sosyal yardım kurumunca uygulanan usule göre ömür boyunca irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte (boşanmanın dava tarihinde TMK. 225.md.) bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değerinin hesaplanması, aracın ise edinilmiş mallardan kabul edilmesi, tasfiye hesabının bu esaslar çerçevesinde değerlendirilmesi, gerektiğinde bilirkişiden de görüş alınması ve sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir.

DAVA: **Taraflar** arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

KARAR :

1- Dava konusu 1243 ada 2 parseldeki 25 nolu mesken 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlüğünden önce 24.11.2000 tarihinde alınmıştır. Kadının ev hanımı olduğu, katkısı olduğu hakkındaki iddiasını ispatlayamadığı anlaşılmaktadır. Dava konusu mesken davalının kişisel malı olup, bu dönemde 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinin 186–190 maddelerinde ifadesini bulan mal ayrılığı hükümleri geçerlidir.

Bu konudaki talebin reddi gerekirken yazılı şekilde kabulü usul ve yasaya aykırıdır.

2- Araç hakkındaki talebe gelince;

1.1.2002 tarihinde 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girmiş, edinilmiş mallara katılma rejimi, yasal mal rejimi olarak kabul edilmiştir. (TMK. 202.md.)

Yasal mal rejimi boşanma davasının açıldığı tarihte (7.5.2004) sona ermiştir. (TMK.225/son

Davalı koca 29.1.2003 tarihinde emekli olmuş, Oyak ve Emekli Sandığı tarafından kendisine toplu ödeme yapılmıştır. Davaya konu 34 ... 46 plakalı araç ise, davalı koca tarafından 15.5.2003 tarihinde alınmış ve 28.5.2003 tarihinde koca adına tescil edilmiştir.

Kocanın aracın emekli ikramiyesi ile alındığı hakkındaki savunmasının aksi de kanıtlanmamıştır.

Alınan emekli ikramiyesi edinilmiş mallardandır. Dava konusu araçta edinilmiş malla (emekli ikramiyesi ile) alınmıştır. Mahkemece; kocaya sosyal yardım kurumunca uygulanan usule göre ömür boyunca irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte (boşanmanın dava tarihinde TMK. 225.md.) bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değerinin hesaplanması, aracın ise edinilmiş mallardan kabul edilmesi, tasfiye hesabının bu esaslar çerçevesinde değerlendirilmesi, gerektiğinde bilirkişiden de görtüş alınması ve sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir. (TMK.m.228/2) Bu husus üzerinde durulmadan yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir.

SONUC: Hüküm 1. ve 2. bentte açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, bozma kapsamına göre sair hususların incelenmesine yer olmadığına, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 01.11.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2006/13383
K. 2006/14624
T. 31.10.2006

- **BOŞANMA** (Katılma Alacağı'nın İstenebilmesi İçin Eşler Arasındaki Geçerli Bulunan Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi Gerektiği)
- **KATILMA ALACAĞI** (İstenebilmesi İçin Eşler Arasındaki Geçerli Bulunan Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi Gerektiği - Boşanma)
- **EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ** (Boşanma Davasının Açıldığı Tarihten İtibaren Sona Ereceğinden Katılma Alacağı İstemi Konusunda İnceleme Yaparak Sonuç Uyarınca Bir Karar Vermek Gerektiği) 4721/m.166/1,218,225,231,241

ÖZET : Davacı kadının dava dilekçesinde boşanma isteminin yanı sıra katılma alacağı isteminin de bulunduğu anlaşılmaktadır.

Katılma alacağı'nın istenebilmesi için eşler arasındaki geçerli bulunan edinilmiş mallara katılma rejiminin sona ermesi gerekmektedir. Mahkemece yapılacak iş, katılma alacağı davasını tefrik etmek, tefrik edilen katılma alacağı davasında boşanma davasının sonuçlanmasını beklemek, boşanma kararı verildiği takdirde eşler arasındaki edinilmiş mallara katılma rejimi boşanma davasının açıldığı tarihten itibaren sona ereceğinden katılma alacağı istemi konusunda inceleme yaparak sonucu uyarınca bir karar vermek gerekir.

DAVA: **Taraflar** arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüştülüp düştüldü:

KARAR

- 1- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davalı kocanın aşağıdaki Bent kapsamı dışında kalan diğer temyiz itirazları yersizdir.
- 2- Davacı kadının dava dilekçesinde boşanma (TMK. md. 166/1) isteminin yanı sıra katılma Alacağı (TMK. md. 231) isteminin de bulunduğu anlaşılmaktadır.

Katılma alacağı'nın istenebilmesi için eşler arasındaki geçerli bulunan edinilmiş mallara katılma rejiminin (TMK. md. 218 – 241)sona ermesi (TMK. md. 225)gerekmektedir.

Dava dilekçesinde boşanma isteminde de bulunulduğu gözetildiğinde mahkemece yapılacak iş, katılma alacağı davasını tefrik etmek, tefrik edilen katılma alacağı davasında boşanma davasının sonuçlanmasını beklemek, boşanma kararı verildiği takdirde eşler arasındaki edinilmiş mallara katılma rejimi boşanma davasının açıldığı tarihten itibaren (TMK.md. 225/2)sona ereceğinden katılma alacağı istemi konusunda inceleme yaparak sonucu uyarınca bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde katılma alacağı isteminin esas hakkında karar verilmesi doğru bulunmamıştır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün 2.bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, hükmün temyize konu diğer bölümlerinin 1. bentte gösterilen sebeple ONANMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 31.10.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2006/2698
K. 2006/12452
T. 26.9.2006

- **DEĞER ARTIŞ PAYI** (Davacıdan Dava Değeri Sorulup Nisbi Harcın Tamamlattırılması İle Bu Hususun Mal Rejiminin Sona Ermesine Bağlı Olması Sebebiyle Değer Artış Alacağına İlişkin Davanın Tefrik Edilerek Boşanma Davasının Sonucuna Göre Bir Karar Verilmesi Gerektiği)
- **NİSBE HARCIN TAMAMLATTIRILMASI** (Bu Hususun Mal Rejiminin Sona Ermesine Bağlı Olması Sebebiyle Değer Artış Alacağına İlişkin Davanın Tefrik Edilerek Boşanma Davasının Sonucuna Göre Bir Karar Verilmesi Gerektiği)
- **BOŞANMA** (Davacıdan Dava Değeri Sorulup Nisbi Harcın Tamamlattırılması İle Bu Hususun Mal Rejiminin Sona Ermesine Bağlı Olması Sebebiyle Değer Artış Alacağına İlişkin Davanın Tefrik Edilerek Boşanma Davasının Sonucuna Göre Bir Karar Verilmesi Gerektiği)
492/m.30,31,32 4721/m.225

ÖZET : Davacı kadının değer artış payına yönelik davasında başvurma harcı yatırılmıştır. Davacıdan dava değeri sorulup nispi harcın tamamlattırılması ile, bu hususun mal rejiminin sona ermesine bağlı olması sebebiyle değer artış alacağına ilişkin davanın tefrik edilerek boşanma davasının sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

DAVA : Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün temyiz murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle duruşma için tayin olunan bugün temyiz eden N.K ile vekili Av. N.G. ve karşı taraf İ.K. vekili Av. A.B. geldi. Gelenlerin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bugün dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüldü.

KARAR :

1- Yapılan soruşturma, toplanan delillerle davalının davacı eşini istemediğini söylediği, çocuğunun hastalığı ile ilgilenmediği anlaşılmaktadır. Bu halde taraflar arasında ortak hayatı temelinden sarsacak derecede ve birliğin devamına imkan vermeyecek nitelikte bir geçimsizlik mevcut ve sabittir. Olayların akışı karşısında davacı dava açmakta haklıdır. Bu şartlar altında eşleri birlikte yaşamaya zorlamanın artık kanunen mümkün görülmemesine göre, boşanmaya (TMK.md. 166/1) karar verilecek yerde, yetersiz gerekçe ile davanın reddi doğru bulunmamıştır.

2- Davacı kadının değer artış payına yönelik davasında başvurma harcı yatırılmıştır. Davacıdan dava değeri sorulup nisbi harcın tamamlattırılması ile (Harçlar K. mad. 30-32), bu hususun mal rejiminin sona ermesine bağlı olması sebebiyle değer artış alacağına ilişkin davanın tefrik edilerek boşanma davasının sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır. (TMK.md.225)

SONUC: Temyiz edilen hükmün 1. ve 2. bentte gösterilen nedenlerle BOZULMASINA, bozma sebebine göre sair hususların incelenmesine yer olmadığına, duruşma için takdir olunan 450 YTL. Vekâlet ücretinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26.09.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

2. HUKUK DAİRESİ

E. 2005/18332

K. 2006/2485

T. 28.2.2006

• **BASVURMA HARCİ** (Yatırılarak Mal Rejiminin Tasfiyesini Talep Ettiği Davada Boşanma Kararının Kesinleştiği Gözetilerek Mahkemece Nispi Harç Tamamlatılıp Toplanan Deliller Değerlendirildikten Sonra Karar Verilmesi Gereği)

• **MAL REJİMİNİN TASFİYESİ** (Boşanma Kararının Kesinleştiği Gözetilerek Mahkemece Nispi Harç Tamamlatılıp Toplanan Deliller Değerlendirildikten Sonra Karar Verilmesi Gereği)

• **NİSPİ HARC** (Davacının Başvurma Harcını Yatırarak Mal Rejiminin Tasfiyesini Talep Ettiği Davada Boşanma Kararının Kesinleştiği Gözetilerek Mahkemece Nispi Harç Tamamlatılıp Toplanan Deliller Değerlendirildikten Sonra Karar Verilmesi Gereği)

• **İSTİRAK NAFKASI** (Müşterek Çocuk İçin Karar Verilirken Tarafların Sosyal ve Ekonomik Durumları Nafakanın Niteliği ve Günüün Ekonomik Şartları Göz önüne Alınması Gereği) 4721/m.212,214,4 492/m.30,32

ÖZET: Taraflar arasındaki davada, müşterek çocuk için iştirak nafakasına karar verilirken tarafların sosyal ve ekonomik durumları, nafakanın niteliği ve günüün ekonomik şartları göz önüne alınmalıdır. Davacının, başvurma harcını yatırarak mal rejiminin tasfiyesini talep ettiği davada, boşanma kararının kesinleştiği gözetilerek mahkemece, nispi harç tamamlatılıp toplanan deliller değerlendirildikten sonra karar verilmesi gerekir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm mal rejimi tasfiyesi, nafakalar, tazminatlar ve vekâlet ücreti yönünden temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüştülüp düşüldü:

KARAR :

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davalı kocanın tüm, davalı kadının aşğıdaki bent kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2- Tarafların gerçekleşen sosyal ve ekonomik durumlarına, nafakanın niteliğine, günüün ekonomik koşullarına göre, küçük Egemen için takdir edilen iştirak nafakası azdır. Mahkemece, Türk Medeni Kanununun 4. maddesindeki hakkaniyet ilkesi de dikkate alınarak daha uygun miktarda nafakaya hükmedilmesi gerekir. Bu yön gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

3- Davacı kadın **dava dilekçesinde mal rejiminin tasfiyesini istemiş**, başvurma harcını yatırmıştır. Mahkemece, **nispi harç tamamlatırılarak** (Harçlar Kanunu md. 30-32) **boşanma hükmünün kesinleştiği de göz önüne alınarak** delillerin değerlendirilip sonucu itibarıyla karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün 2. ve 3. bentlerde gösterilen nedenlerle (BOZULMASINA), tarafların sair temyiz itirazlarının 1. bentte gösterilen nedenlerle (ONANMASINA), temyiz peşin harcını yatıran davacıya geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 28.02.2006 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/016726
Karar: 2006/001095
Tarih: 07.02.2006

* KATKI PAYI ALACAĞI
* GÖREVLİ MAHKEME

Davacı, davalıya ait kişisel malın edinilmesi sırasında, malın edinme tarihindeki değerinin üçte biri oranında katkıda bulunduğunu ileri sürdüğüne göre, Türk Medeni Kanunu'nun 227. maddesi kapsamındaki bu istek ile ilgili Aile Mahkemesi görevlidir.
(4721 s. MK. m. 219, 220, 227)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşüldü.
Davacının; alımında katkıda bulunduğunu iddia ettiği taşınmaz, 06.08.1998 tarihinde koca tarafından üçüncü kişiden kooperatif üyeliği devralınmak suretiyle iktisap edilmiştir. Taraflar 31.10.1980'de evlenmişlerdir. Boşanma davası ise 14.09.2004 tarihinde açılmış olup devam etmektedir.

Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında, bu tarihe kadar, tabi oldukları mal rejimi devam eder. Eşler, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimini seçmedikleri takdirde, bu tarihten geçerli olmak üzere yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar. (4722 sayılı Yürürlük Kanunu md. 10/1) Şu halde, evlenme tarihinden, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 01.01.2002 tarihine kadarki dönemde geçerli rejim mal ayrılığıdır. (743 s. TKM. md. 170) Bu tarihten sonra ise, edinilmiş mallara katılma rejimi geçerlidir. (TMK. 202)

Edinilmiş mallara katılma rejimi; edinilmiş mallar (TMK. m. 219) ile eşlerden her birinin kişisel mallarını (TMK. 220) kapsar. (TMK. 218)

Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan malvarlığı değerleri o eşin kişisel malıdır. (TMK. 220/2)

Eşlerden biri, diğerine ait malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç yada uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuş ise, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur. (TMK. 227/1)

Davacı, davalıya ait kişisel malın edinilmesi sırasında ziynetlerini bozarak ve babasından aldığı parayı koyarak katkıda bulunduğunu, katkısının, malın o tarihteki rayiç değerinin üçte biri oranında olduğunu ileri sürdüğüne göre, istek, Türk Medeni Kanununun 227. maddesine dayanmaktadır. Bu madde ise Aile Mahkemelerinin görevine girmektedir. O halde, işin esasının incelenmesi gerekirken görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiştir.

SONUC: Hükümün yukarıda gösterilen sebeple (BOZULMASINA), temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 07.02.2006 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2005/16299
K. 2006/467
T. 30.1.2006

• **EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ** (Devam Ettiği Sürece Eşlerin Katkı Nedeniyle Değer Artış Payı Talep Edemeyecekleri/İstek Hakkında Karar Verilmesine Yer Olmadığına Hükmedilmesi Gereği)

• **DEĞER ARTIŞ PAYI** (Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Devamı Sırasında Talep Edilemeyeceği - Eşler Arasındaki Mal Rejiminin Sona Ermesi Halinde İstenebileceği)

• **ZİYNET EŞYASINA YÖNELİK İSTEM** (Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Devam Etmekte Olmasının Aynen İadesini Veya Bedelinin İadesini İsteme Hakkını Engellemeyeceği - Kişisel Malın İadesi)

• **KİŞİSEL MAL** (Ziyet Eşyasının İadesi İstemi - Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Devam Etmekte Olmasının Aynen İadesini Veya Bedelinin İadesini İsteme Hakkını Engellemeyeceği) 4721/m.218,220,227

ÖZET : Davacı, halen evli olduğu davalı eş adına kavıtlı otomobilin alımına yaptığı katkı nedeniyle değer artış payı talep etmektedir.

Değer artış payı eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesi halinde istenebilir.

Olayda, eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejimi devam ettiğinden istek hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilmelidir.

Öte yandan, **davacının ziyet eşyasına yönelik isteği kişisel malın iadesine ilişkin olup edinilmiş mallara katılma rejiminin devam etmekte olması kişisel malının aynen iadesini veya bedelinin iadesini isteme hakkını engellemez.**

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm ziyet eşyaları ve değer artış payı yönünden temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüştülüp düşüldü:

KARAR : Davacı kadın 01.04.2004 tarihinde açtığı davayla; halen evli bulunduğu davalı eşi adına trafikte kayıtlı otomobilin 04.12.2002 tarihinde alımı sırasında yaptığı katkı bedelini, davalıda kaldığını ileri sürdüğü ziyet eşyalarının aynen iadesini ve yanında bulunan müşterek küçük çocuk yararına nafakaya hükmedilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme; müşterek çocuk yararına nafakaya karar vermiş, diğer istekleri ise; tarafların halen evli oldukları ve aralarında yasal mal rejiminin geçerli olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. Karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

1- Davacının, davalı eşi adına kayıtlı otomobilin alımına yaptığı katkıya dayalı isteği ""değer artış payına"" (TMK m. 227) yöneliktir. Bu isteğin esası, eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesi durumunda incelenebilir. Taraflar arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin devam ettiği anlaşıldığından; ""bu istek hakkında karar verilmesine yer olmadığına"" şeklinde hüküm

kurulması gerekirken, kesin hüküm oluşturacak şekilde ""isteğin reddine"" biçiminde karar verilmesi doğru değildir.

2- Davacının ziynet eşyasına yönelik isteği ""kişisel malın"" (TMK m. 220) iadesine yöneliktir. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi (TMK m. 218-241) eşlerden her birinin diğer eşte kaldığını veya diğer eş tarafından kullanıldığını ileri sürdüğü kişisel malının aynen iadesini veya bedelinin iadesini isteme hakkını engellemez.

Eşler, kişisel mallarıyla ilgili isteklerini rejim sona ermeden, tasfiye söz konusu olmadan da ileri sürebilirler.

Bu nedenle; davacının ziynet eşyasına yönelik isteğinin esasının incelenip olumlu olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu şekilde usulden reddedilmesi yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz olunan kararın gösterilen sebeplerle BOZULMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 30.01.2006 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
13.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/014306
Karar: 2006/000646
Tarih: 25.01.2006

- * **KATKI PAYI**
- * **GÖREV**
- * **AİLE MAHKEMELERİ**

Yeni Türk Medeni Kanunu 1.1.2002 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, bu yasanın yürürlüğü ve uygulama şekli hakkındaki yasada yürürlükten sonraki tarihlerdeki olaylarda bu yasanın uygulanacağı açıktır. Yine Yeni MK.nun 227. maddesi "...tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır..." belirtmesi karşısında, eldeki davada yeni MK.nun yürürlüğü tarihi olan **1.1.2002 tarihinden sonra 8.4.2003 tarihinde boşanma gerçekleştiğinden** ve boşanma ilamı kesinleştiğinden, eldeki davaya bakmaya **aile mahkemeleri görevlidir.**(4721 s. MK. m. 227)

Taraflar arasındaki tazminat davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davacı avukatınca temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşüldü.

KARAR

Davacı, davalı ile 1991 yılında evlendiğini, evlilik birliği içerisinde birlikte aldıkları taşınmazın tapusunun davalı adına yapıldığını, katkısından dolayı fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 3.000.000.000 TL.nin tahsilini istemiştir.

Davalı, taşınmazların değeri için aldırılan bilirkişi raporlarını kabul ettiğini, raporlar uyarınca karar verilmesini dilemiştir.

Mahkemece, davacının katkı payından kaynaklanan 3.000.000.000 TL.nin davalıdan tahsiline, fazlaya ilişkin haklarının saklı tutulmasına karar verilmiş; hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir.

1- Davacı, davalı ile 1975 yılında evlendiğini, davalı adına kayıtlı taşınmazın ortak kazançları ile alındığını ileri sürerek katkı payına dayalı alacak davası açmıştır. Dosya kapsamından taraflar arasında İstanbul 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2000/586 esas, 2003/213 karar sayılı ilamı ile tarafların 8.4.2003 tarihli kesinleşen ilamla bu davanın açılmasından sonra ve derdest olduğu dönemde boşandıkları anlaşılmaktadır. 4787 sayılı Yeni Türk Medeni Kanunu 1.1.2002 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, bu yasanın yürürlüğü ve uygulama şekli hakkındaki yasada yürürlükten sonraki tarihlerdeki olaylarda bu yasanın uygulanacağı açıktır. Yine Yeni MK.nun 227. maddesi "...tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır..." belirtmesi karşısında, eldeki davada yeni MK.nun yürürlüğü tarihi olan 1.1.2002 tarihinden sonra 8.4.2003 tarihinde boşanma gerçekleştiğinden ve boşanma ilamı kesinleştiğinden, eldeki davaya bakmaya aile mahkemeleri görevlidir. Görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine ilişkin olup, taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında resen gözetilir. Görevle ilgili hususlarda kazanılmış hak söz konusu olmaz. Bu

durumda mahkemece görevsizlik kararı verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırıdır.

2- Bozma nedenine göre davacının sair temyiz itirazlarının incelenmesine gerek görülmemiştir.

SONUC: Davacı tarafca temyiz olunan kararın (1) nolu bentte gösterilen nedenle BOZULMASINA, (2) nolu bentte gösterilen nedenle diğer temyiz itirazlarının incelenmesine gerek olmadığına, peşin harcın istek halinde iadesine, 25.1.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2005/12451
K. 2005/14803
T. 25.10.2005

• **MAL REJİMİNİN SONA ERMESİ** (Kesinleşen Boşanma Davasının Açıldığı Tarihte Sona Ereceği - Mal Rejiminin Sona Ermesi Ve Tasfiye Halinde Her Eş Diğer Eşte Bulunan Mallarını Geri Alabileceği)

• **MALLARIN İADESİ** (Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimi Kesinleşen Boşanma Davasının Açıldığı Tarihte Sona Ereceği - Mal Rejiminin Sona Ermesi Ve Tasfiye Halinde Her Eş Diğer Eşte Bulunan Mallarını Geri Alabileceği, Katkı payının istenebilmesi için mal rejimin tasfiyesi, mal rejimin tasfiyesi için ise kanunun aradığı hallerin gerçekleşmesi gerekecektir. Ancak taraflar arasındaki talep sadece başka bir mal rejimine kanundaki gerekçelerle mal ayrılığına geçilmesi ve bu suretle oluşan katkı payının istenmesi ise tabi ki boşanma ve bunun kesinleşmesi gündeme gelmeyecektir. Ancak öncelikle mevcut mal rejiminin tasfiyesi ve bunun içinde de katkı payının değerlendirilmesi gerekecektir.

Evlilik birliğinden kaynaklanan ve 2002 tarihinden öncesine dayanan Katkı Payı alacağı (katılma alacağı değil !!) ve Boşanmanın eki niteliğinde olmayan alacak, zinet vs. davalarında durum

Alacağın 2002 öncesine dayanması, Boşanma Davasının 2002 sonrası veya öncesinde açılması durumunda farklılıklar.(zamanaşımı, başlangıcı, görevli mahkeme, harç ikmali)

1.1.2002 öncesine dayanan mal edinmelerindeki Katkı Payından (Katılma alacağı değil !! Katkı payı alacağı eski yasal mal rejimi olan mal ayrılığı rejiminde eşlerden birinin diğerinin malına, edinmesinde, iyileştirilmesinde vs. katkıda bulunduğu iddiası ile açtığı ve bu katkıyı ispat ederek yaptığı katkı oranındaki miktarı alacak olarak talep etmesidir.) Kaynaklanan Uyuşmazlığa İlişkin Dava ve taleplerde Uygulanacak Zamanaşımı Süresi ise BK 125 md. gereği 10 Yıl olup, Boşanmanın Kesinleştiği Tarihten İşlemeye Başlayacaktır. Yargıtay Kararları bu doğrultudadır. Ancak bu tarz katkı payı alacaklarının evlilik devam ederken de açılabilmesine dair **HD 13, E: 2004/012933, K: 2005/000917, Tarih: 27.01.2005 sayılı kararı da vardır.**

Bu durumda boşanma davası 1.1.2002 tarihinden sonra açıldığında, bu dava ve taleplere bakma görevi de aile mahkemesinin olacaktır. Ancak boşanma davası 1.1.2002 tarihinden önce açılmış ise, buna dayanan katkı payı dava ve taleplerinde görevli mahkeme asliye mahkemesi olacaktır.

1.1.2002 tarihine kadar değer artış payı ya da eski adıyla katkı payı davası açılmamışsa, 1.1.2002 tarihinden sonra aralarında(ayrıca sözleşme yapmamış, başka Mal Rejimi kabul etmemiş iseler) Edinilmiş Mallara Katılma rejimi uygulanacağından, bu tarihten sonra açılacak davalarda görevli mahkeme aile mahkemesidir.

Mal rejimi devam ettiği sürece değer artış payına ilişkin dava dinlenemez, boşanma, iptal, başka mal rejimine geçiş talebi varsa bu davaların sonucunu, değer artış payı davası yönünden bekletici mesele yapılacak, sonucu beklenecektir. Bu davalar nispi harca tabidir.

AYRICA ;

4722 sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Madde 10 -“ Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında bu tarihe kadar tabi oldukları mal rejimi devam eder. Eşler Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde, bu tarihten geçerli olmak üzere yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar.

Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olan boşanma veya iptal davaları sonuçlanıncaya kadar eşler arasında tabi oldukları mal rejimi devam eder. Dava boşanma veya iptal kararıyla sonuçlanırsa, bu mal rejiminin sona ermesine ilişkin hükümler uygulanır. Davanın retle sonuçlanması halinde eşler, kararın kesinleşmesini izleyen bir yıl içinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde, Kanunun yürürlük tarihinden geçerli olmak üzere yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar.

Şu kadar ki eşler, yukarıdaki fıkralarda öngörülen bir yıllık süre içinde mal rejimi sözleşmesiyle yasal mal rejiminin evlenme tarihinden geçerli olacağını kabul edebilirler.

Yukarıdaki hükümler uyarınca mal birliği veya mal ortaklığı rejiminin yasal mal rejimine dönüşmesi halinde, Türk Kanunu Medenisinin ilgili mal rejiminin sona ermesine ilişkin hükümleri uygulanır

.” HÜKMÜNÜN ANAYASANIN 2. VE 10.MADDESİNE AYKIRILIĞI NEDENİYLE İPTALİ İSTEMİ İLE ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULMUŞTUR.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığına

Başvuruda bulunan: Fatih.2.Aile Mahkemesi

Tarih: 23.02.2006

Kısa özet:

4722 sayılı yasanın 10.maddesinin davada gözetilmesi gereken norm olması nedeniyle Anayasaya aykırılık iddiası mahkememizce değerlendirilmiştir.
Anayasaya aykırılık iddiası doğrultusunda taraflara bu yönlü gerekçelerini ve dayanaklarını sunmaları için süre verilmiş, davacı vekili 20.01.2006 havale tarihli dilekçesinde kısaca özetlenirse: 4722 sayılı TMK nun yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun 10.Maddesiyle eşlere TMK nun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde yasal mal rejimini seçmiş sayılacakları düzenlemesini getirdiğini, düzenlemeye göre 01.01.2002 tarihinde önceki döneme, o dönem yürürlükte olan 743 sayılı TMK nun mal rejimine ilişkin hükümlerin uygulanacağını, bu durumun 1982 Anayasasının 2,5,10,41,90 maddesiyle İnsan Hakları Evrensel Beyanname, Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi ve Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi sözleşmesi gereği eşitlik ilkesine aykırı olduğunu, nitekim 4722 sayılı yasanın 2,3,4 maddeleriyle 4721 sayılı TMK nun kamu düzeni ve genel ahlak ile ilgili düzenlemelerinin geçmişe de etkili olduğuna dair düzenlemeler içerdiğini,01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı TMK da belirlenen yasal mal rejiminin edinilmiş mallara katılma rejimi olduğunu, bu düzenlemenin devrim niteliğinde bir düzenleme olduğunu dolayısıyla kamu düzeni ve eşitlik ilkesi gözetilerek TMK da belirlenen yasal mal rejiminin 01.01.2002 den önceki evlilikler için de uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Davalı vekili 23.02.2006 tarihli oturumda davacı tarafın haksız kazanç peşinde olduğunu,4722 sayılı yasanın 10.maddesinin Anayasaya aykırılık iddiasının red edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğretide de kabul edildiği gibi AİLE HUKUKU sözleşme özgürlüğü ilkesinin istisnası olup gerçekten de devlet aile ilişkilerinin gerek kurulmasında, gerek sona ermesinde geniş çapta denetleme görev ve yetkisiyle donatılmıştır.(TMK nın 141 maddesine göre, evliliğin geçerliliğinin ancak resmi memur önünde yapılmasıyla geçerli olması, TMK nin 146 maddesine göre mutlak butlan davasını Cumhuriyet Savcısının resen açabilmesi, TMK nın 156 ve 161 maddelerine göre evlenmenin iptali veya boşanmanın ancak mahkeme kararıyla mümkün olması... gibi) Diğer özel hukuk ilişkilerinden farklı olarak aile hukukunda yasal düzenlemelerle devlete müdahale hak ve yetkilerinin verilmesinin nedeni "kamu yararı" ve "kamu düzeni" faraziyesidir. Ayrıca 4722 sayılı yasanın 1.maddesinin 3.fıkrası 4721 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra gerçekleşen olaylara yeni yasanın uygulanacağını belirlemiştir.

Bağlayıcı norm niteliğindeki 1982 Anayasasının 2.maddesi T.C.Devletini tanımlarken"Sosyal hukuk devleti "niteliğine vurgu yapmış,10.maddesi ise" herkesin dil,ırk,renk,cinsiyet,siyasi düşünce,felsefe,inanç,din,mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşit olduğu" ilkesini getirmiş,41. maddesi" Aile Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için...gerekli tedbirleri alır" düzenlemesiyle toplumsal yaşamdaki konumu gereği Aile Hukuku ile ilgili özel düzenleme ile devlete sorumluluklar yüklemiştir.Ayrıca Anayasanın 90.maddesi ile İç Hukuk Haline gelen gerek İnsan hakları Evrensel Beyannameşi,Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesindeki hükümlerle eşitlik ilkesi evrensel bir ilke olarak vurgulanmıştır.

Aile Hukukunun ülkemizdeki tarihsel gelişimine baktığımızda 743 sayılı Türk Kanun Medenisinin Aile Hukuku ile ilgili 31.madde ile başlayan 2.kitabındaki düzenlemeler(kocanın evlilik birliğinin başkanı olması, ortak konutu seçmenin kocaya ait olması, velayetin yürütülmesinde eşlerin anlaşamamaları halinde kocanın oyuna üstünlük tanınması, kadının koca lehine borç edinmesinin hâkimin onayına bağlanmış olması... gibi) zaman içerisinde toplumun farklı kesimlerince eleştirilmiş, çağdaş dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanan sosyal yaşamdaki değişimlere bağlı olarak yukarıda bahsi geçen temel düzenlemeler doğrultusunda 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu toplumun geniş desteği ile mecliste onaylanarak 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe girdiğini görürüz. Yeni Medeni kanunu incelendiğinde köklü değişikliklerin yaşanan gelişmeler ve eşitlik ilkesi doğrultusunda Aile Hukukunda yapıldığı görülür. Bu temel değişikliklerin bir tanesi de TMK nın 202 ve devam eden maddeleriyle getirilen paylaşımlı mal rejimidir.

Ancak bu değişiklik yapılırken Türk Medeni kanunu 10.maddesi ile devam eden evliliklerde eşlere bir yıl içerisinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde 01.01.2002 tarihinden itibaren "paylaşımlı mal rejimine" tabi olacakları hükmü getirilmiştir. Yukarıda anlatıldığı gibi 4721 sayılı yasanın 202 maddesiyle getirilen paylaşımlı mal rejimi ilkesi 743 sayılı TMK 170.madde ile düzenlenen "Mal ayrılığı Rejimi"nin eşitlik ilkesini zedelediği düşüncesiyle getirilmiştir. Yasa koyucunun iradesi bu düzenleme ile bir eşitsizliği ortadan kaldırmaktır.4722 sayılı yasanın 10.maddesiyle devam eden evliliklerde mal rejimi tasfiyesi adeta ikiye bölünerek 01.01.2002 tarihinden önce edinilen mallar için mal ayrılığı rejiminin, bu tarihten sonraki dönem için paylaşımlı mal rejiminin uygulanacağı ilkesi getirilerek tasfiye

sürecinde Anayasanın 10.Maddesiyle belirlenen eşitlik ilkesine aykırı davranıldığı gibi adeta iki ayrı hukuk kuralının uygulanması yolunu da açmıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında davacı yanın 4722 sayılı yasanın 10.maddesindeki düzenlemenin Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptali istemi mahkememizce ciddi görülerek 1982 Anayasası 152 maddesi ile 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Yasanın 28.maddesi gereği değerlendirilmesi için Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar vermek gerekmiştir.

SONUC:

1982 ANAYASASININ 152 MADDESİNİN VERDİĞİ YETKİYLE DAVACI YANIN 4722 SAYILI YASANIN 10.MADDESİ İLE GETİRİLEN DÜZENLEMENİN ANAYASANIN 2. VE 10.MADDESİNE AYKIRILIĞI NEDENİYLE İPTALİ İSTEMİ MAHKEMEMİZCE DE CİDDİ GÖRÜLEREK İPTALİNE KARAR VERİLEMSİ ARZ OLUNUR.

T.C,
YARGITAY
13.HUKUK DAİRESİ
2005/ 8276 E.
2005/ 15607 K.
Karar Tarihi: 20.10.2005

ALACAK DAVASI - KATKI PAYININ TAHSİLİ TALEBİ - ALINAN TAŞINMAZDAKİ PAYLARIN TESPİTİ GEREĞİ

ÖZET: Davacı kadın, davalı ile evli oldukları dönemde birlikte aldıkları taşınmaz payının boşanmadan sonra verilmediğini iddia ederek katkı payının tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Davalının taşınmaz alımına katkısı olduğu dosya kapsamı ile sabittir. Taşınmazın alımı sırasındaki tarafların gelirleri araştırılıp katkı payları saptanmalıdır. (743 S.K. m. 186) Davaya: Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün davalı avukatı tarafından duruşmalı olarak temyiz edilmesi üzerine ilgililere çağrı kağıdı gönderilmişti. Belli günde davalı vekili Avukat A.C. gelmiş, diğer taraftan gelen olmadığından onun yokluğunda duruşmaya başlanılmış ve hazır bulunan avukatın sözlü açıklaması dinlendikten sonra karar için başka güne bırakılmıştı. Bu kez temyiz dilekçesinin süresinde olduğu saptanarak dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davacı, davalı ile 1985 yılında evlendiklerini, 1 çocukları olduğunu, 1989 yılında boşandıklarını, 1986 yılında evlilik birliği içerisinde kazanılan paralarla ev satın aldıklarını, tamirat ve tadilat yaparak oturulur hale getirdiklerini, kendisinin ses sanatçısı olarak müzisyen olan davalıdan daha fazla para kazandığını, katkısının çok olduğunu ileri sürerek taşınmazın 1/2 değeri karşılığı şimdilik 10.000.000.000.-TL'nin faizi ile ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Davalı, taşınmazı kendi kazanımları ile satın aldığını ve yaptırdığını savunarak davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir.

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan diğer temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2- Davacı, davalı ile evli oldukları dönemde birlikte kazandıkları gelirlerle taşınmaz aldıklarını, boşanmadan sonra taşınmazdaki payının verilmediğini ileri sürerek katkı payının ödetilmesini istemiştir. Davacı ve davalının iş ve mesleklerinin olduğu, davacının taşınmazın alımı sırasında katkısı bulunduğu tanık anlatımları ile anlaşılmaktadır. Mahkemece bilirkişiler aracılığı tarafların taşınmazın alım sırasındaki gelirleri araştırılıp, satın alım tarihindeki katkılar oranı belirlenip, dava tarihindeki taşınmazın stürtüm değerine uygulanmak suretiyle çıkacak miktara talep gözetilerek hükmedilmesi gerekirken eksik ve yetersiz bilirkişi raporu esas alınmak suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.

SONUC

Yukarıda birinci bent gereğince diğer temyiz itirazlarının reddine, ikinci bentte açıklanan nedenlerle hükmün davalı yararına BOZULMASINA, peşin harcın onama harcından' çıkartılmasına, 400.- YTL duruşma avukatlık parasının davacıdan alınarak davalıya ödenmesine, 20.10.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E.2005/7671
K. 2005/10010
T. 27.6.2005

• **EDİNİLMİŞ MAL** (1.1.2002'den Sonra Gönderilen Para İle Alman Altınların Bu Nitelikte Olduğu/Aynen Değilse Bedellerini Talep - Mahkemece Açılan Boşanma Davası Sonucunu Beklenerek Buna Göre Bir Karar Verileceği)

• **KİŞİSEL EŞYALARI TALEP** (Aynen Değilse Bedellerini - Mahkemece Eşyaları Tanık Beyanları ve Alınma Tarihlerine Göre Belirlemek Kanıtlanan Kişisel Eşyalar Yönünden Davayı Kabul Etmek Gereği)

• **MAL REJİMİNİN SONA ERMEMESİ** (Bu Konuda Karar Verilmesine Yer Olmadığı Şeklinde Hüküm Kurulması Gereği/Kesin Hüküm Oluşturacak Şekilde Ret Hükümü Kurulmasının Doğru Olmadığı - Kişisel Eşyalar ve Edinilmiş Malları Talep İstemi)
4721/m. 202

ÖZET: Davacı kişisel eşyalarını ve gönderdiği para ile alman altınların mevcutsa aynen değilse bedellerinin yasal faiziyle davalıdan taksilini istemiştir. 1.1.2002 tarihinden sonra gönderilen para ile alınan altınlar varsa bu altınların edinilmiş mal olduğu açıktır. O halde mahkemece yapılacak iş kişisel eşyalarla, edinilmiş malları tanık beyanları ve alınma tarihlerine göre belirlemek, kanıtlanan kişisel eşyaları yönünden davayı kabul etmek, dava konusu edinilmiş mallar varsa bu mallar ile ilgili açılan boşanma davası sonucunu beklemek, buna göre bir karar vermekten ibarettir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görtüştülüp düştüldü:

KARAR:

1-Olayları açıklamak, taraflara hukuki nitelendirme hâkime aittir. (HUMK. md.76) Davacı kişisel eşyalarını ve gönderdiği para ile alman altınların mevcutsa aynen değilse bedellerinin yasal faiziyle davalıdan taksilini istemiştir. 1.1.2002 tarihinden sonra gönderilen para ile alınan altınlar varsa bu altınların edinilmiş mal olduğu açıktır. O halde mahkemece yapılacak iş kişisel eşyalarla, edinilmiş malları tanık beyanları ve alınma tarihlerine göre belirlemek, kanıtlanan kişisel eşyaları yönünden davayı kabul etmek, dava konusu edinilmiş mallar varsa bu mallar ile ilgili açılan boşanma davası sonucunu beklemek, buna göre bir karar vermekten ibarettir. Bu yön gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.

2-Kabule göre de, mal rejimi sona ermediği takdirde bu konuda karar verilmesine yer olmadığına şekilde hüküm kurulması gerekirken, kesin hüküm oluşturacak şekilde ret hükümü kurulması da doğru bulunmamıştır.

SONUC: Temyiz edilen kararın yukarıda gösterilen sebeplerle BOZULMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 27.06.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2005/7002
K. 2005/9838
T. 23.6.2005

- **KİŞİSEL MALLARA YÖNELİK ALACAK DAVASI** (Görevli Mahkemenin Aile Mahkemesi Olduğu)
- **ALACAK DAVASI** (Kişisel Mallara Yönelik - Görevli Mahkemenin Aile Mahkemesi Olduğu)
- **GÖREVLİ MAHKEME** (Kişisel Mallara Yönelik Alacak Davası)4721/m. 222, 226 4787/m. 4/1

ÖZET: Dava, 23.1.2003 tarihinde açılmış ve kişisel mallara yönelik bir alacak davasıdır. Görev kamu düzenine ilişkin olup yargılamanın her aşamasında kendiliğinden göz önüne alınır. Görevli mahkeme aile mahkemesidir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüştülüp düştüldü:

KARAR: Dava, 23.1.2003 tarihinde açılmış ve kişisel mallara yönelik bir alacak davasıdır. 5133 Sayılı Yasa ile değişik 4787 Sayılı Yasanın 4/1. maddesi gereğince 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun (üçüncü kısım hariç) ikinci kitabından kaynaklanan davaların Aile Mahkemesinde bakılacağı belirtilmiştir. Görev kamu düzenine ilişkin olup yargılamanın her aşamasında kendiliğinden göz önüne alınır. Mahkemece Türk Medeni Kanununun 222-226. maddeleri gereğince işlem yapılması için görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasına girilerek yazılı olduğu şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.

SONUC: Temyize konu edilen hükmün açıklanan nedenle BOZULMASINA, bozma nedenine göre sair temyiz yönlerinin incelenmesine yer olmadığına, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 23.06.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/005282
Karar: 2005/007635
Tarih: 10.05.2005

- * **EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA**
- * **KİŞİSEL MALLARIN GERİ ALINMASI**

Davacı, evliliğin başlangıcında kocasının evine götürdüğü çeyiz eşyaları ile kişisel eşyalarını ve düğünde takılan takılarının iadesini talep etmiştir. İstek, kişisel malların geri alınmasına ilişkindir. Davacının tasfiye isteği bulunmamaktadır. **Kişisel malların; bu nitelikte oldukları kanıtlanması koşuluyla geri istenebilmesi için, mal rejiminin sona ermiş olması gerekmez. (4721 s. MK. m. 220, 226)**

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

1- Davacı, evliliğin başlangıcında kocasının evine götürdüğü çeyiz eşyaları ile kişisel eşyalarını ve düğünde takılan takılarının iadesini talep etmiştir.

İstek, kişisel malların (TMK. md. 220/1-2) geri alınmasına ilişkindir. (TMK. md. 226/1) Davacının tasfiye isteği bulunmamaktadır. Kişisel malların; bu nitelikte oldukları kanıtlanması koşuluyla geri istenebilmesi için, mal rejiminin sona ermiş olması gerekmez. Bu bakımdan kararın gerekçesinde "... Davacının eşya talebinin ayrı yaşamaya imkân verecek ve ihtiyaçlarına yetecek eşyaların kendisine tahsis edilmesi..." olarak nitelendirilmesi ve "... Eşyaların boşanma ile beraber istenebileceğinin..." belirtilmesi doğru değil ise de hüküm, kabul edilen eşyalar yönünden ("... bu eşyaların davacının kişisel malı" olduğu gerçekleşmiş olmakla) aşağıda belirtilen bozma sebebi dışında sonuç itibarıyla doğru olduğundan gerekçedeki yanlışlık bozma sebebi yapılmamıştır.

2- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davacının aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

3- Davacı eşyaların aynen iadesini, bunun mümkün olmaması halinde tespit edilecek bedellerinin davalıdan yasal faiziyle tahsilini istemiştir. Eşyalar aynen davacıya iade edilmeyip bedellerinin ödenmesi söz konusu olabilecektir. Bu bakımdan kabul edilen eşyaların değerlerinin ayrı ayrı kararda gösterilmesi gerektiği gibi, aynen iadenin mümkün olmaması halinde bedele hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

SONUC: Hükümün yukarıda 3. bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, bozma kapsamı dışında kalan temyize konu bölümlerinin yukarıda 2. bentte gösterilen sebeple gerekçesinin de yukarıda 1. bentte gösterilen sebeple değiştirilerek ONANMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 10.05.2005

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2005/4837
K. 2005/6657
T. 25.4.2005

- **YOKSULLUK NAFAKASI** (Kadının Düzenli Bir Gelirinin Bulunmadığı ve Boşanma İle Birlikte Yoksulluğa Düşeceği Anlaşılması - Takdiri Gereği)
- **MAL REJİMİNİN TASFİYESİ** (Kocanın Kooperatif Hissesi ve Bankadaki Müşterek Hesaptan Doğan Alacak İddiası İle Açtığı Davanın Bu Nitelikte Olduğu - Görevli Mahkeme)
- **GÖREVLİ MAHKEME** (Mal Rejiminin Tasfıyesi - Kocanın Kooperatif Hissesi ve Bankadaki Müşterek Hesaptan Doğan Alacak İddiası İle Açtığı Dava)

4721/m. 175, 179
4787/m. 4

ÖZET :

1-Toplanan delillere göre davacı-davalı kadının düzenli bir gelirin bulunmadığı ve boşanma ile birlikte yoksulluğa düşeceği anlaşılmaktadır. Türk Medeni Kanununun 175. maddesi şartlarının gerçekleştiği nazara alınarak kadın yararına uygun bir yoksulluk nafakası takdiri gerekir.

2-Davalı-davacı kocanın kooperatif hissesi ve bankadaki müşterek hesaptan doğan alacak iddiası ile açtığı dava malların tasfıyesi ile ilgili olup, 5133 Sayılı Kanunla değişik 4787 Sayılı Yasanın 4. maddesi uyarınca davaya bakma görevi Aile Mahkemesine aittir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüştülüp düşünöldü;

KARAR :

1-Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre tarafların aşağıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2-Toplanan delillere göre davacı-davalı kadının düzenli bir gelirin bulunmadığı ve boşanma ile birlikte yoksulluğa düşeceği anlaşılmaktadır. Türk Medeni Kanununun 175. maddesi şartlarının gerçekleştiği nazara alınarak kadın yararına uygun bir yoksulluk nafakası takdiri gerekirken yazılı şekilde ret kararı verilmesi doğru olmamıştır.

3-Davalı-davacı kocanın kooperatif hissesi ve bankadaki müşterek hesaptan doğan alacak iddiası ile açtığı dava Türk Medeni Kanununun ikinci kitabında ifadesini bulan malların tasfıyesi ile ilgili olup, 5133 Sayılı Kanunla değişik 4787 Sayılı Yasanın 4. maddesi uyarınca davaya bakma görevi Aile Mahkemesine aittir. Bu yön nazara alınmadan görevsizlik kararı verilmesi de doğru değildir.

SONUC : Temyiz edilen kararın 2. ve 3. bentlerde gösterilen sebeplerle BOZULMASINA, hükmün diğer bölümlerinin ise 1. bentteki nedenlerle ONANMASINA, temyiz peşin harcının yatıranlara geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 25.04.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/003277
Karar: 2005/006447
Tarih: 21.04.2005

- * KİŞİSEL EŞYALAR
- * AİLE MAHKEMESİ
- * GÖREV

Davacı koca eşiyle ayrı yaşamakta olduklarını, evlenirken getirdiği şahsi eşyaları ile ortak alınan eşyalardan hissesine düşen miktarın aynen, olmazsa bedeli olan 3 milyar lirayı talep etmiştir. Dava 1.1.2002 tarihinden sonra açılmıştır. 4787 Sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulüne Dair Kanununun 4/1. maddesi; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun ikinci kitabından üçüncü kısım hariç olmak üzere (TMK. mad.118-395, 5133 S.K. mad.2-3) kaynaklanan bütün davaların aile Mahkemesinde bakılmasını hükme bağlanmıştır. Görev kamu düzenine ilişkindir. Mahkemece yargılamanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması da zorunludur. Gerçekleşen bu durum karşısında görevsizlik kararı verilmesi gerekir. (4787 s. Aile Mahkemeleri K. m. 4) (4721 s. MK. m. 220, 221)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşüldü.

Davacı koca eşiyle ayrı yaşamakta olduklarını, evlenirken getirdiği şahsi eşyaları ile ortak alınan eşyalardan hissesine düşen miktarın aynen, olmazsa bedeli olan 3 milyar lirayı talep etmiştir. Dava 1.1.2002 tarihinden sonra açılmıştır. 4787 Sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulüne Dair Kanununun 4/1. maddesi; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun ikinci kitabından üçüncü kısım hariç olmak üzere (TMK. mad.118-395, 5133 S.K. mad.2-3) kaynaklanan bütün davaların **aile Mahkemesinde bakılmasını** hükme bağlanmıştır. Görev kamu düzenine ilişkindir. Mahkemece yargılamanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması da zorunludur. Gerçekleşen bu durum karşısında görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasının incelenmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, bozma sebebine göre sair yönlerin incelenmesine yer olmadığına, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 21.04.2005 (Prş.)

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/001218
Karar: 2005/004529
Tarih: 23.03.2005

- * **EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA**
- * **ZİYNET EŞYALARI**
- * **GÖREV**

Davacı ziynet eşyalarının aynen, bulunmadığı halde bedellerinin kendisine verilmesini istemiştir. Tarafların 14.11.2002’de boşandıkları, kararın 19.11.2003’te kesinleştiği, eşler arasında evlendikleri tarihten 4721 sayılı Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 tarihine kadar mal ayrılığı, boşanmalarına kadar da edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulandığı anlaşılmaktadır. Medeni Kanununun ikinci kitabından kaynaklanan ihtilafların Aile Mahkemesinde bakılması gerekir.

(4721 s. MK. m. 202) (4722 s. MKYUŞHK. m. 10) (4787 s. Aile Mahkemeleri K. m. 4)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşüldü.

Davacı ziynet eşyalarının aynen, bulunmadığı halde bedellerinin kendisine verilmesini istemiştir. Tarafların 14.11.2002’de boşandıkları, kararın 19.11.2003’te kesinleştiği, eşler arasında evlendikleri tarihten 4721 sayılı Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 tarihine kadar mal ayrılığı, boşanmalarına kadar da edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulandığı anlaşılmaktadır. (4722 SK. m.10, MK. m.202) Medeni Kanununun ikinci kitabından kaynaklanan ihtilafların **Aile Mahkemesinde bakılması gerekir.** (4787 SK. m.4/1) Mahkemece işin esasının incelenmesi gerekirken yazılı şekilde görev yönünden ret kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün gösterilen sebeple BOZULMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 23.03.2005

T.C.

YARGITAY

2. HUKUK DAİRESİ

E. 2005/1208

K. 2005/4267

T. 17.3.2005

• **KADININ KATKI BEDELİ İSTEMİ** (Eşya Borsa Hesabı Mal Rejimi Nedeniyle Binadan Alacak/Boşanmanın Eki Niteliğinde Olmadığı - Bu Konudaki Dava Ve İstemler Tefrik Edilerek Boşanma İle İlgili Davanın Bekletici Mesele Yapılması Gereği)

• **BOŞANMANIN EKİ OLMAYAN TALEP** (Kadının Eşya Borsa Hesabı Mal Rejimi Nedeniyle Binadan Alacak Ve Araca Katkı Bedeli İle İlgili İstem - Bu Konudaki Dava Ve İstemler Tefrik Edilerek Boşanma İle İlgili Davanın Bekletici Mesele Yapılması Gereği)

• **DAVANIN TEFRİKİ** (Kadının Eşya Borsa Hesabı Mal Rejimi Nedeniyle Binadan Alacak Ve Araca Katkı Bedeli İle İlgili İstem - Bu Konudaki Dava Ve İstemler Tefrik Edilerek Boşanma İle İlgili Davanın Bekletici Mesele Yapılması Gereği)

• **BEKLETİCİ MESELE** (Kadının Eşya Borsa Hesabı Mal Rejimi Nedeniyle Binadan Alacak Ve Araca Katkı Bedeli İle İlgili İstem - Bu Konudaki Dava Ve İstemler Tefrik Edilerek Boşanma İle İlgili Davanın Bekletici Mesele Yapılması Gereği)1086/m.45

ÖZET : Davacı-davalı kadının istediği eşya, borsa hesabı, mal rejimi nedeniyle binadan alacak, araca katkı bedeli ile ilgili istem, boşanmanın eki niteliğinde olmayıp, bu istemler ancak boşanma davası ile ilgili hüküm kesinleşip tasfiye gündeme geldiğinde karara bağlanabilir. Bu nedenle bu konudaki dava ve istemler tefrik edilerek boşanma ile ilgili davanın bekletici mesele yapılması ve sonucuna göre karar vermek gerekir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

KARAR:

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle boşanmaya neden olan olaylarda tarafların eşit kusurlu bulunmasına göre, tarafların aşağıdaki bentler kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2-Davacı-davalı kadının istediği eşya, borsa hesabı, mal rejimi nedeniyle binadan alacak, araca katkı bedeli ile ilgili istem, boşanmanın eki niteliğinde olmayıp, bu istemler ancak boşanma davası ile ilgili hüküm kesinleşip tasfiye gündeme geldiğinde karara bağlanabilir. Bu nedenle bu konudaki dava ve istemler tefrik edilerek boşanma ile ilgili davanın bekletici mesele yapılması ve sonucuna göre karar vermek gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır.

3-Davacı-davalı kadının borsadaki işlemler yönünden delil olarak gösterdiği İstanbul Menkul Kıymetler Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ile Türkiye İş Bankası Tarsus Şubesindeki 6.621.300.001.180.964 numaralı hesaptaki hesap hareketleri araştırılmadan eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.

SONUC: Temyiz edilen hükmün 2. ve 3. bentte gösterilen nedenlerle BOZULMASINA, davalı-davacı kocanın mal rejimine ilişkin temyizinin bu aşamada incelenmesine yer olmadığına, tarafların diğer temyiz itirazlarının 1.bentte gösterilen nedenlerle ONANMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 17.03.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/001920
Karar: 2005/003866
Tarih: 14.03.2005

- * **DEĞER ARTIŞ PAYI**
- * **EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ**

Medeni Kanununun 227. maddesi; eşlerden birinin diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunması halinde, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artış payını katkısı oranında isteyebileceğini hükme bağlamıştır. Bu katkının istenebilmesi için edinilmiş mallara katılma rejiminin sona ermesi zorunludur. **Boşanma davası halen sonuçlanmamıştır. Mahkemece değer artış payına yönelik dava tefrik edilip, boşanma davasının sonucu beklenip, deliller değerlendirilip karar verilmesi gerekirken, dava şartı oluşmadan hüküm kurulması hatalıdır.** (4721 s. MK. m. 214, 227)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm kocanın kabul edilen boşanma davası, manevi tazminat, kişisel ilişki ve değer artış payı yönünden temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşüldü.

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle kadının usulüne uygun açılmış bir boşanma davası bulunmamasına ve kocanın bu yönü temyiz etmemiş olmasına göre davalının (kadının) aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2- Koca bu dava ile birleşen Küçükçekmece Aile Mahkemesinin 2003/3555 esas sayılı davasında **13.09.1996'da eşi adına tescil edilen Halkalıdaki daireye 1/2 oranda 17.08.201'de alınan büroya ise beşbin dolar katkı yaptığını** belirterek bu katkının karşılığı 29.500.000.000 liranın tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Medeni Kanununun 227. maddesi; eşlerden birinin diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunması halinde, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artış payını katkısı oranında isteyebileceğini hükme bağlamıştır. Bu katkının istenebilmesi için edinilmiş mallara katılma rejiminin sona ermesi zorunludur. (MK. md. 214/2) **Boşanma davası halen sonuçlanmamıştır. Mahkemece değer artış payına yönelik dava tefrik edilip, boşanma davasının sonucu beklenip, deliller değerlendirilip karar verilmesi gerekirken, dava şartı oluşmadan hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.**

SONUC

Temyiz edilen hükmün ikinci bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, kararın bozma kapsamı dışında kalan yönlerinin ise ONANMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 14.03.2005 pzt.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/000138
Karar: 2005/003438
Tarih: 07.03.2005

- * EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ
- * YASAL MAL REJİMİ
- * DEĞER ARTIŞ PAYI

Eşler arasında 1.1.2002 tarihine kadar mal ayrılığı, boşanma hükmünün kesinleştiği tarihe kadar da edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Taşınmaz alınırken taraflar Emlak Bankasına 27.03.1995 tarihli dilekçe vermiş ve bu taşınmaza yaptıkları ödemeler doğrultusunda 1/5 payın kadın, 4/5 payında koca adına tescilini istemişlerdir. Tapuda bu talep doğrultusunda oluşmuştur. Davacının (kadının) dava konusu taşınmaza başka bir şekilde katkı yaptığını da isbat edememiştir. Bu açıklama karşısında taşınmaza katkı yönünden açılan davanın reddi gerekir. (4721 s. MK. m. 202, 227) (4722 s. MKYUŞHK. m. 10)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşüldü.

1- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davacının tüm davalının aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2- Taraflar 1985 senesinde evlenmiş 16.03.2004'te boşanmışlardır. Bu dava ise 12.12.2003'te açılmıştır. Davacı 6.6.1996 tarihinde edinilen taşınmaz ile 13.05.1998'de satın alınan otomobile yaptığı katkının karşılığını istemiştir. Eşler arasında 1.1.2002 tarihine kadar mal ayrılığı, boşanma hükmünün kesinleştiği tarihe kadar da edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu anlaşılmaktadır. (4722 SK. md. 10, MK. md. 202) Taşınmaz alınırken taraflar Emlak Bankasına 27.03.1995 tarihli dilekçe vermiş ve bu taşınmaza yaptıkları ödemeler doğrultusunda 1/5 payın kadın, 4/5 payında koca adına tescilini istemişlerdir. Tapuda bu talep doğrultusunda oluşmuştur. Davacının (kadının) dava konusu taşınmaza başka bir şekilde katkı yaptığını da isbat edememiştir. (MK. md. 227) Bu açıklama karşısında taşınmaza katkı yönünden açılan davanın reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC:

Temyiz edilen hükmün ikinci bentte gösterilen sebeple karşı davacı yararına BOZULMASINA, kararın bozma kapsamı dışında kalan yönlerine ilişkin temyizden ise REDDİNE, harç ve vekalet ücretine ilişkin temyizinin incelenmesine yer olmadığına, aşağıda yazılı harcı davacıya, peşin harcın mahsubuna, temyiz peşin harcını yatıran davalıya geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 07.03.2005 pzt.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2005/2420
K. 2005/3335
T. 7.3.2005

• **DEĞER ARTIŞ PAYI** (Tarafların Evliliklerinin Halen Devam Ettiği Aralarında Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini Sürdürdükleri - Mevcut Mal Rejimi Sona Ermediğinden İstenilemeyeceği)

• **MAL REJİMİ** (Sona Ermeden Değer Artış Payı İstenilemeyeceği - Tarafların Evliliklerinin Halen Devam Ettiği Aralarında Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini Sürdürdükleri)

• **EVLİLİK BİRLİĞİ DEVAM EDERKEN DEĞER ARTIŞ PAYI İSTEMİ** (Tarafların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini Sürdürdükleri - Mevcut Mal Rejimi Sona Ermediğinden İstenilemeyeceği)4721/m. 202, 227 4722/m. 10

ÖZET: Davacı 21.9.2000'de alınan taşınmaza yaptığı katkı bedelini istemiştir. Taraflar 1.5.1952 tarihinde evlenmişlerdir. Bu evliliklerinin halen devam ettiği, aralarında edinilmiş mallara katılma rejimini sürdürdükleri anlaşılmaktadır. Mevcut mal rejimi sona ermediğine göre Medeni Kanunun 227. maddesinde ifadesini bulan değer artış payını isteyemez

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün temyizini murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle duruşma için tayin olunan 2.11.2004 günü temyiz eden Tevil vekili geldi. Karşı taraf tebligata rağmen gelmedi. Gelenin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bugün dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği görüşüldü.

KARAR :

Davacı 21.9.2000'de alınan taşınmaza yaptığı katkı bedelini istemiştir. Taraflar 1.5.1952 tarihinde evlenmişlerdir. Bu evliliklerinin halen devam ettiği, aralarında edinilmiş mallara katılma rejimini sürdürdükleri (4722 S.K. m.10, MK.m.202) anlaşılmaktadır. Mevcut mal rejimi sona ermediğine göre (MK.m.206-225) Medeni Kanunun 227. maddesinde ifadesini bulan değer artış payını isteyemez. Mahkemece davanın reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün gösterilen sebeple BOZULMASINA, duruşma için takdir olunan 400 YTL. Vekâlet ücretinin davacıdan alınıp davalıya verilmesine, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 07.03.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005/000252
Karar: 2005/003306
Tarih: 07.03.2005

- * YASAL MAL REJİMİ
- * EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ
- * DEĞER ARTIŞ PAYI

Taraflar 24.12.1987’de evlenmişlerdir. 27.08.2003’te boşanma davası açılmış, 30.03.2004’de boşanmışlardır. Davanın konusunu oluşturan taşınmaz 24.07.1998’de alınmış bu dava ise 30.09.2003’te açılmıştır. Davacı taşınmazın alınması sırasında katkıda bulunduğunu ileri sürerek bu katkının karşılığını istemiştir. Medeni Kanunun 227. maddesi eşlerden birinin diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olacağını hükme bağlamıştır. Mahkemece bu isteğin Medeni Kanunun 202–241 maddeleri çerçevesinde değerlendirilip sonucu uyarınca karar verilmesi gerekir.(4721 s. MK. m. 202, 214, 227) (4722 s. MKYUŞHK. m. 10)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşüldü.

Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında bu tarihe kadar tabi oldukları mal rejimi devam eder. Eşler kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içersinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde bu tarihten geçerli olmak üzere yasal mal rejimi seçilmiş sayılır. (4722 SK. md. 10/1) Eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması asıldır. (MK. md. 202) Boşanma ile mevcut mal rejimi sona erer. (MK. md. 214/2)

Taraflar 24.12.1987’de evlenmişlerdir. 27.08.2003’te boşanma davası açılmış, 30.03.2004’de boşanmışlardır. Davanın konusunu oluşturan taşınmaz 24.07.1998’de alınmış bu dava ise 30.09.2003’te açılmıştır. Davacı taşınmazın alınması sırasında katkıda bulunduğunu ileri sürerek bu katkının karşılığını istemiştir. Medeni Kanunun 227. maddesi eşlerden birinin diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olacağını hükme bağlamıştır. Mahkemece bu isteğin Medeni Kanunun 202–241 maddeleri çerçevesinde değerlendirilip sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde ret kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün gösterilen sebeple BOZULMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, işbu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 07.03.2005 pzt.

T.C.
YARGITAY
20. HUKUK DAİRESİ
Esas: 2005 / 00565
Karar: 2005 / 01009
Tarih:11.02.2005

Mahkemesi: Ankara 10. Aile Mahkemesi Tarihi: 25.05.2004
Taraflar arasındaki alacak hukukuna ilişkin davada Ankara 10. Aile ve 5. Asliye Hukuk Mahkemelerince ayrı ayrı görevsizlik kararı verilmesi nedeni ile yargı yerinin belli edilmesi için gönderilen dosya içindeki tüm belgeler incelendi, gereği düşünöldü:

KARAR

Davacı 14.10.2003 günlü dilekçesinde evlilik birliğı içinde alınan taşınmazdaki katkı payını talep etmektedir.

TMY. nın 226. maddesinde "her eş, diğere eşte bulunan mallarını geri alır."

TMY. nın 227. maddesinde "eşlerden biri diğereine ait bir malın edinilmesine iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık olmaksızın katkıda bulunmuşsa tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değere artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiyesi sırasındaki değereine göre hesaplanır; bir değere kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıcındaki değere esas alınır."

Türk Medeni Yasasının yürürlüğü ve uygulama şekli hakkındaki 4722 Sayılı Yasanın 10. maddesinde "TMY. nın yürürlüğe girdiğı tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında bu tarihe kadar tabi oldukları mal rejimi devam eder. Eşler kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde bu tarihten geçerli olmak üzere yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar." hükümleri yer almaktadır.

4787 Sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Yasaya 5133 Sayılı Yasa ile ekleme yapılan 4/2. maddesinde "22.11.2001 tarihli 4721 Sayılı Türk Medeni Yasasının 3. kısmı hariç olmak üzere 2. kitabı, 03.12.2001 tarihli ve 4722 Sayılı Türk Medeni Yasasının Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Yasaya göre aile hukukundan doğan dava ve işlerin" aile mahkemesi görevinde olduğu açıklanmıştır.

Somut olayda **davanın Türk Medeni Yasasının yürürlük tarihi olan 01.01.2002 tarihinden sonra açıldığı**, uyuşmazlığın çözümünde eşler arasındaki mal rejimini düzenleyen Türk Medeni Yasasının 202 ve devamı maddeleri ile değere artış payını düzenleyen aynı yasanın 227. maddesinin de tartışılması gerektiğı, bu maddelerin de Türk Medeni Yasasının 2. kitabında yer aldığı ve **aile mahkemesinin görevi kapsamında** olduğu anlaşılmalta, davanın aile mahkemesinde göröltüp sonuçlandırılması gerekir.

SONUC: Yukarıda belirtilen nedenlerle; HYUY. nın 25. ve 26. maddeleri gereğince Ankara 10. Aile Mahkemesinin YARGI YERİ OLARAK BELİRLENMESİNE 11.02.2005 gününde oybirliğıyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
13.HUKUK DAİRESİ
E: 2004/012933
K: 2005/000917
Tarih: 27.01.2005

- * ALACAK DAVASI
- * EVLİLİK BİRLİĞİ İÇERİSİNDE EDİNİLEN MALLAR
- * MAL AYRILIĞI REJİMİ (4721 s. MK. m. 170)

Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşuldu düşünüldü.

KARAR

Davacı, davalı ile 24.7.1976 yılında evlendiklerini, 2000 yılına kadar devam eden evlilikleri sırasında ev kadını olmasına rağmen öğretmen olan davalı eşini katkılarıyla servet sahibi yaptığını, davalının kendisi ve kızını dövmesi nedeniyle 2000 yılı başlarında müşterek haneyi terk ettiğini, evlilikleri süresince ortaklaşa edindikleri hisse senedi, devlet tahvili, hazine bonusu birikimlerinin davalıda kaldığını ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakkı saklı kalmak üzere 1.000.000.000 TL.nin yasal faizi ile birlikte davalıdan alınmasını istemiştir.

Davalı, davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, konusuz kalan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş; hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, evlilik birliğinin devamı sırasında kendi katkılarıyla davalının üzerine hisse senedi, devlet tahvili ve hazine bonusu almadığını, bu birikimlerde ½ pay sahibi olduğunu ileri sürerek fazlaya ilişkin hakkı saklı kalmak üzere 1.000.000.000 TL.nin davalıdan tahsilini istemiştir. Tarafların 24.7.1976 yılında evlendikleri ve 2000 yılına kadar bu evlilik birliğini devam ettirdikleri uyuşmazlık konusu değildir. Davalı yanca, terk nedeniyle 3.9.2002

tarihinde açılan boşanma davası 7.10.2003 tarihinde reddedilmiş ve karar Yargıtay 2.Hukuk Dairesince onanarak 24.2.2004 tarihinde kesinleşmiştir. Mahkemece boşanma kararı olmaksızın mal rejiminin tasfiyesine gidilemeyeceği gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Tarafların evlilikleri 24.7.1976 yılında olup, eski mal rejimine tabiidirler. 743 sayılı Türk Medeni Kanununun 170. maddesi "Karı koca evlenme mukavelesinde kanunda muayyen diğer usullerden birini kabul etmedikleri takdirde veya kabul edipte, kanunda gösterilen sebeplerden birinin varlığı halinde. Aralarında mal ayrılığı cereyan eder" hükmünü getirmiştir. Davacı ve davalı eş arasında mal ayrılığı rejiminin cari olduğu uyuşmazlık konusu değildir. Evlilik devam ederken katkı payı için dava açılmayacağına ilişkin bir hüküm yoktur. Hal böyle olunca, mahkemece tarafların tüm delilleri toplanarak davacı kadının dava konusu ettiği hisse senedi, devlet tahvili ve hazine bonusu alımında yaptığı katkı oranını tesbit etmek, katkı oranı kadar taleple bağlı kalınarak tazminata hükmetmekten ibarettir. Diğer yandan davalı kocanın iade borcu, iade anındaki duruma göre belirleneceğinden, yeni medeni kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra edinilen hisse senedi vs. var ise bunların da yeni medeni kanunun ilgili hükümlerine göre değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmesi gerekir. Mahkemece, aksi yazılı düşüncelerle davanın reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

SONUC: Yukarıda açıklanan nedenlerle temyiz olunan hükmün davacı yararına BOZULMASINA, peşin harcın istek halinde iadesine, 27.1.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2004/004117
Karar: 2004/007104
Tarih: 01.06.2004

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün maddi-manevi tazminat, katkı payı ve vekalet ücreti yönünün temyizden murafaa icrası suretiyle tetkiki istenilmekle duruşma için tayin olunan bugün duruşmalı temyiz eden Serhat Haseki ile vekili Av. Volkan Taş kale ve temyiz eden karşı taraf vekili Av. Turan Aras geldiler. Gelenlerin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bugün dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği görüştürüp düşünöldü.

1- Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görölmemesine göre davalının tüm, davacının ise aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2- Davacının araç ve taşınmaza katkıdan temyizine gelince;

1.1.2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunundan önce eşler arasında Mal Ayrılığı Rejimi yürürlüktedir. **Davacı mal ayrılığının geçerli olduğu dönemde edinilen araç ve taşınmaza katkısını istemektedir. Nispi harç da yatırılmıştır.** Gerçekleşen bu durum karşısında davacının katkı alacağı konusundaki davasının esasının incelenerek sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamıştır.

SONUC:

Temyiz edilen kararın 2. bentte gösterilen sebeplerle **BOZULMASINA**, bozma sebebine göre davacının vekalet ücretine yönelik temyiz itirazının incelenmesine yer olmadığına, hükmün temyize konu diğer bölümlerinin ise 1. bentteki nedenlerle **ONANMASINA**, duruşma için taktir olunan 375.000.000 TL. vekalet ücretinin davalıdan alınıp davacıya verilmesine, aşağıda yazılı harcın davalıya yükletilmesine, peşin harcın mahsubuna, temyiz peşin harcının yatırılan davacıya geri verilmesine, iş bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi. 01.06.2004 (Salı)

T.C.
YARGITAY
20.HUKUK DAİRESİ
Esas No:2004/5351
Karar No:2004/5987

İlgili Kavramlar: Ziynet eşyası ve çeyizin iadesi DAVALARINDA YARGI YERİNİN BELİRLENMESİ

.....Medeni Yasanın yürürlüğe girdiği 01.Ocak.2002 tarihinden önce edinilen ziyinet eşyalarının ve çeyizin iadesinin ancak B.Y.ve Genel Hükümlere göre istenebileceği,konunun Medeni Yasanın 2.kتابında yer almadığı anlaşıldığından,davanın Aile Mahkemesinde değil,Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir. Yukarıda belirtilen nedenlerle HUMY.nın 25-26 maddeleri gereğinceAsliye Hukuk Mahkemesinin **YARGI YERİ OLARAK BELİRLENMESİNE**

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas No:2004/2872
Karar No:2004/3909

Kaynak: YKD ARALIK 2004 İlgili Maddeler:4721 s. MK 206 4787 sK. 4/1

İlgili Kavramlar: MAL REJİMİNİN TESPİTİ, GÖREVLİ MAHKEME

Karar Metni:

ÖZET: 1.MK. nun 206. maddesi; haklı bir sebebin varlığı halinde hâkimin eşlerden birinin istemi üzerinde, mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönüştürülmesine karar verilebileceğini hükme bağlamıştır. Mahkemece tarafların delilleri toplanıp, değerlendirilip sonucuna göre karar verilmesi gerekir. 2.4787 sk.4/1 maddesi, 4721 sayılı TMK. nun ikinci kitabından MK 118–494 kaynaklanan bütün davaların **aile mahkemesinde** bakılacağını, geçici 1.maddesi de; sonuçlanmamış davaların yetkili ve görevli **aile mahkemesine** devredileceğini hükme bağlamıştır. 29.3.2004

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİ
Esas: 2004/000490
Karar: 2004/001488
Tarih: 12.02.2004

* EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA
* TASFİYE

Davalı otomobil ve arsaya yaptığı katkının karşılığı olarak tazminat isteğinde bulunmuştur. Bu istek malların edinim tarihlerine göre edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesi niteliğinde değildir. Bununla ilgili olarak 12.3.2003 günlü ara kararı uyarınca gerekli harçlarda yatırılmıştır. Bu istek boşanmanın eki (ferisi) olarak kabul edilemez. Katkı bedelinin boşanmadan bağımsız istenilmesi de imkân dâhilindedir.
(4721 s. MK. m. 220, 230, 235)

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

1-Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

2-Davalı otomobil ve arsaya yaptığı katkının karşılığı olarak tazminat isteğinde bulunmuştur. Bu istek malların edinim tarihlerine göre edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesi niteliğinde değildir. Bununla ilgili olarak 12.3.2003 günlü ara kararı uyarınca gerekli harçlarda yatırılmıştır. Bu istek boşanmanın eki (ferisi) olarak kabul edilemez. Katkı bedelinin boşanmadan bağımsız istenilmesi de imkân dâhilindedir. Bu açıklama karşısında işin esasının incelenmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

SONUC: Temyiz edilen hükmün 2. bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, kararın bozma kapsamı dışında kalan yönlerin ise ONANMASINA, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine oybirliğiyle karar verildi. 12.02.2004

T.C.
YARGITAY
13. HUKUK DAİRESİ
2003/ 12079.E
2004/ 741.K.
Karar Tarihi: 28.01.2004

ALACAK (EVLİLİK BAĞI İLE İLGİLİ, KATKI PAYI) - ZAMANAŞIMI SÜRESİ

ÖZET: Evlilik bağı ile ilgili katkı payından kaynaklanan uyuşmazlığa ilişkin davada uygulanacak zamanaşımı süresi, BK.nun 125. maddesindeki 10 yıllık zamanaşımı süresi olup bu süre, boşanmanın kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davacı avukatınca temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

Davacı, davalı ile boşandığını, boşanma sırasında mala ve nafakaya ilişkin bir hüküm kurulmadığını, evliliği sırasında çeşitli işlerde ücret karşılığı çalıştığını, aldığı ücretin tamamı ile bütün ziynet ve takıları eşine verdiğini, birlikte kooperatif hissesine girmelerine ve otomobil almalarına rağmen her ikisinin davalı eşi adına işlem gördüğünü ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000.000.000 TL katkı payını istemiştir. Davalı, davanın zamanaşımına uğradığını savunarak reddini dilemiştir.

Mahkemece, davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir. Uyuşmazlık taraflar arasındaki evlilik bağı ile ilgili katkı payından kaynaklanmaktadır. Davanın bu mahiyeti itibarıyla uygulanacak zamanaşımı süresi sebepsiz iktisap hükümlerine ilişkin BK.nun 66. maddesi hükmü olmayıp, BK.nun 125. maddesi hükmüdür. Durum böyle olunca **10 yıllık zamanaşımı süresi boşanmanın kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağından** ve bu süre henüz dolmadığından mahkemece işin esasına girilerek sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken zamanaşımı süresi dolduğundan bahisle davanın zamanaşımı nedeniyle red edilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

SONUC

Yukarıda açıklanan nedenlerle temyiz olunan hükmün davacı yararına (BOZULMASINA), peşin harcın istek halinde iadesine, 28.1.2004 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2. HUKUK DAİRESİ
E. 2003/5038
K. 2003/5860
T. 22.4.2003

• **KATKI PAYI DAVASI** (Kadının Karşı Davasında İsteddiği Ev ve Araba İçin - Boşanma Davasının Eki Niteliğinde Olmadığı/Nispi Harç İkmal Ettirilmeden Kesin Hüküm Oluşturacak Şekilde ve Çelişkili Karar Verilemeyeceği)

• **NİSBI HARCA TABİ DAVA** (Katkı Payı Davası/Kadının Karşı Davasında İsteddiği Ev ve Araba İçin - Boşanma Davasının Eki Niteliğinde Olmadığı)

• **BOŞANMA DAVASININ EKİ NİTELİĞİNDE OLMAYAN DAVA** (Katkı Payı Davası/Kadının Karşı Davasında İsteddiği Ev ve Araba İçin - Nispi Harca Tabi Olduğu)
4721/m.179, 219, 220 1086/m.389 492/m.32

ÖZET: Kadının karşı davasında istediği ev ve araba için katkı davası boşanma davasının eki niteliğinde değildir. Bu nedenle nispi harca tabidir. Nispi harç ikmal ettirilmeden bu konuda kesin hüküm oluşturacak şekilde ve yine çelişkili biçimde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hüküm temyiz edilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

KARAR:

1-Hüküm açık infazda tereddüde yer vermeyecek nitelikte olmalıdır. (HUMK. md.389)
Hangi tarafın boşanma davasının kabul edildiği belirli olmadığı gibi, karar gerekçe ve sonuçları yönünden çelişkilidir.
Bu yön konuna aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

2-Kadının karşı davasında istediği ev ve araba için katkı davası boşanma davasının eki niteliğinde değildir. Bu nedenle nispi harca tabidir. Nispi harç ikmal ettirilmeden (Harçlar K.md.32) bu konuda kesin hüküm oluşturacak şekilde ve yine çelişkili biçimde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

SONUC: Temyiz olunan hükmün açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, bozma nedenlerine göre tarafların diğer temyiz itirazlarının incelenmesine yer olmadığına, temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, 22.04.2003 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
2.HUKUK DAİRESİNİN
E.1996/ 9218
K.1996/ 11359
06.11.1996 tarihli

SONA ERME/ BORCLARDA ZAMANAŞIMI (genel olarak)

ÖZET: Eşler arasında birinin katkısı ile diğeri adına mal alınması sebebiyle katkıda bulunanın tazminat istemi Borçlar Kanununun 125. maddesi uyarınca 10 yıllık zamanaşımına tabidir.

DAVA: Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşüldü.

KARAR: Dava edilen hakkın Borçlar Kanunu'nun 61. ve müteakip maddeleri çerçevesinde haksız iktisap kabul edilmesi için davalının iktisabının hukuki bir sebebe dayanmamış olması gerekir.

Davacı dilekçesinde Kooperatif borcunu evlilik sırasında birlikte ödediklerini belirterek katkı payının kendisine verilmesini istemiştir. Bu hali ile, iddia kanı koca arasında kendileri ve çocuklarına daha iyi bir gelecek temin etmek amacı ile akdi bir ilişkiye yöneliktir. Akitlerden doğan alacak ve akde aykırı hareketler sebebi ile tazminat davaları kanunda başka bir süre gösterilmemişse Borçlar Yasası'nın 125. maddesine göre 10 yıllık zamanaşımına tabidir. Bu yön gözetilmeden taraflardan delilleri sorulup toplanmadan, Toplanan deliller çerçevesinde akdin niteliği ortaya konmadan haksız mal edinme ile ilgili zamanaşımı kuralının uygulanması ve yazılı şekilde hüküm ile ilgili zamanaşımı kuralının uygulanması ve yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

SONUC: Temyiz edilen hükmün gösterilen sebeple (BOZULMASINA), bozma sebebine göre diğer yönlerin incelenmesine yor olmadığına, 6.11.1996 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

MAL REJİMLERİ İLE İLGİLİ

TÜRK MEDENİ KANUNUNUN İLGİLİ MADDELERİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
EŞLER ARASINDAKİ MAL REJİMİ

BİRİNCİ AYIRIM
GENEL HÜKÜMLER

A. Yasal mal rejimi

Madde 202.- Eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması asıldır. Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini kabul edebilirler.

B. Mal rejimi sözleşmesi

I. Sözleşmenin içeriği

Madde 203.- Mal rejimi sözleşmesi, evlenmeden önce veya sonra yapılabilir. Taraflar, istedikleri mal rejimini ancak kanunda yazılı sınırlar içinde seçebilir, kaldırabilir veya değiştirebilirler.

II. Sözleşme ehliyeti

Madde 204.- Mal rejimi sözleşmesi,

Ancak ayırt etme gücüne sahip olanlar tarafından yapılabilir. Küçükler ile kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızasını almak zorundadırlar.

III. Sözleşmenin şekli

Madde 205.- Mal rejimi sözleşmesi, noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapılır. Ancak, taraflar evlenme başvurusu sırasında hangi mal rejimini seçtiklerini yazılı olarak da bildirebilirler.

Mal rejimi sözleşmesinin taraflarca ve gerektiğinde yasal temsilcilerince imzalanması zorunludur.

C. Olağanüstü mal rejimi

I. Eşlerden birinin istemi ile

1. Karar

Madde 206.- Haklı bir sebep varsa hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine, mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönüşmesine karar verebilir.

Özellikle aşağıdaki hâllerde haklı bir sebebin varlığı kabul edilir:

1. Diğer eşe ait malvarlığının borca batık veya ortaklıktaki payının haczedilmiş olması,
2. Diğer eşin, istemde bulunanın veya ortaklığın menfaatlerini tehlikeye düşürmüştüğü olması,
3. Diğer eşin ortaklığın malları üzerinde bir tasarruf işleminin yapılması için gereken rızasını haklı bir sebep olmadan esirgemesi,
4. Diğer eşin, istemde bulunan eşe malvarlığı, geliri, borçları veya ortaklık malları

hakkında bilgi vermekten kaçınması,

5. Diğer eşin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması.

Eşlerden biri ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun ise, onun yasal temsilcisi de bu sebebe dayanarak mal ayrılığına karar verilmesini isteyebilir.

2. Yetki

Madde 207.- Yetkili mahkeme eşlerden herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesidir.

3. Mal ayrılığına geçişten dönme

Madde 208.- Eşler, her zaman yeni bir mal rejimi sözleşmesiyle önceki veya başka bir mal rejimini kabul edebilirler.

Mal ayrılığına geçişi gerektiren sebebin ortadan kalkması hâlinde hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine eski mal rejimine dönüşmesine karar verebilir.

II. Cebri icra hâlinde

1. İflâsta

Madde 209.- Mal ortaklığını kabul etmiş olan eşlerden birinin iflâsına karar verildiği takdirde, ortaklık kendiliğinden mal ayrılığına dönüşür.

2. Hacizde

Madde 210.- Mal ortaklığını kabul etmiş eşlerden birine karşı icra takibinde bulunan alacaklı, haczin uygulanmasında zarara uğrarsa, hâkimden mal ayrılığına karar verilmesini isteyebilir.

Alacaklının istemi her iki eşe yöneltilir.

Yetkili mahkeme, borçlunun yerleşim yeri mahkemesidir.

3. Eski rejime dönme

Madde 211.- Alacaklı tatmin edildiği takdirde eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, mal ortaklığının yeniden kurulmasına karar verebilir.

Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle edinilmiş mallara katılma rejimini kabul edebilirler.

III. Önceki rejimin tasfiyesi

Madde 212.- Mal ayrılığına geçildiği takdirde, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, eşler arasında önceki mal rejiminin tasfiyesi, bu rejime ilişkin hükümlere göre yapılır.

D. Alacaklıların korunması

Madde 213.- Mal rejiminin kurulması, değiştirilmesi veya önceki rejimin tasfiyesi, eşlerden birinin veya ortaklığın alacaklılarının, üzerinden haklarını alabilecekleri malları sorumluluk dışında bırakamaz.

Kendisine böyle mallar geçmiş olan eş, borçlardan kişisel olarak sorumludur; ancak, söz konusu malların borcu ödemeye yetmediğini ispat ettiği takdirde, bu ölçüde kendisini sorumluluktan kurtarabilir.

E. Mal rejiminin tasfiyesi davalarında yetki

Madde 214.- Eşler veya mirasçılar arasında bir mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalarda, aşağıdaki mahkemeler yetkilidir:

1. Mal rejiminin ölümlü sona ermesi durumunda ölenin son yerleşim yeri mahkemesi,
2. Boşanmaya, evliliğin iptaline veya hâkim tarafından mal ayrılığına karar verilmesi durumunda, bu davalarda yetkili olan mahkeme,
3. Diğer durumlarda davalı eşin yerleşim yeri mahkemesi.

F. Bir eşin mallarının diğeri tarafından yönetimi

Madde 215.- Eşlerden birinin açık veya örtülü olarak mallarının yönetimini diğere eşe bırakması hâlinde, aksi kararlaştırılmış olmadıkça vekâlet hükümleri uygulanır.

G. Envanter

Madde 216.- Eşlerden her biri, diğereinden her zaman mallarının envanterinin resmi senetle yapılmasını isteyebilir.

Bu envanter, malların getirilmesinden başlayarak bir yıl içinde yapılmışsa, aksi ispatlanmış olmadıkça bu envanterin doğru olduğu kabul edilir.

H. Eşler arasındaki borçlar

Madde 217.- Mal rejimi, eşler arasındaki borçların muaccel olmasını önlemez. Bununla beraber bir borcun yerine getirilmesi, borçlu eşin evlilik birliğini tehlikeye düşürecek derecede önemli güçlüklerle sokacaksa, bu eş ödeme için süre isteyebilir. Durum ve koşullar gerektiriyorsa, hâkim istemde bulunan eşin güvence göstermekle yükümlü tutar.

İKİNCİ AYIRIM EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA

A. Mülkiyet

I. Kapsamı

Madde 218.- Edinilmiş mallara katılma rejimi, edinilmiş mallar ile eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar.

II. Edinilmiş mallar

Madde 219.- Edinilmiş mal, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleridir.

Bir eşin edinilmiş malları özellikle şunlardır:

1. Çalışmasının karşılığı olan edinimler,
2. Sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurum ve kuruluşlarının veya personele yardım amacı ile kurulan sandık ve benzerlerinin yaptığı ödemeler,
3. Çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminatlar,
4. Kişisel mallarının gelirleri,
5. Edinilmiş malların yerine geçen değerler.

III. Kişisel mallar

1. Kanuna göre

Madde 220.- Aşağıda sayılanlar, kanun gereğince kişisel maldır:

1. Eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya,
2. Mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri,
3. Manevî tazminat alacakları,
4. Kişisel mallar yerine geçen değerler.

2. Sözleşmeye göre

Madde 221.- Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle, bir mesleğin icrası veya işletmenin faaliyeti sebebiyle doğan edinilmiş mallara dahil olması gereken malvarlığı değerlerinin kişisel mal sayılacağını kabul edebilirler.

Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağını da kararlaştırabilirler.

IV. İspat

Madde 222.- Belirli bir mahn eşlerden birine ait olduğunu iddia eden kimse, iddiasını ispat etmekle yükümlüdür.

Eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır.

Bir eşin bütün malları, aksi ispat edilinceye kadar edinilmiş mal kabul edilir.

B. Yönetim, yararlanma ve tasarruf

Madde 223.- Her eş, yasal sınırlar içerisinde kişisel malları ile edinilmiş mallarını yönetme, bunlardan yararlanma ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir.

Aksine anlaşma olmadıkça, eşlerden biri diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunamaz.

C. Üçüncü kişilere karşı sorumluluk

Madde 224.- Eşlerden her biri kendi borçlarından bütün malvarlığıyla sorumludur.

D. Mal rejiminin sona ermesi ve tasfiye

I. Sona erme anı

Madde 225.- Mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona erer.

Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer.

II. Malların geri alınması ve borçlar

1. Genel olarak

Madde 226.- Her eş, diğer eşte bulunan mallarını geri alır.

Tasfiye sırasında, paylı mülkiyete konu bir mal varsa, eşlerden biri kanunda öngörülen diğer olanaklardan yararlanabileceği gibi, daha üstün bir yarar olduğunu ispat etmek ve

diğerinin payını ödemek suretiyle o malın bölünmeden kendisine verilmesini isteyebilir.

Eşler karşılıklı borçları ile ilgili düzenleme yapabilirler.

2. Değer artış payı

Madde 227.- Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.

Böyle bir malın daha önce elden çıkarılmış olması hâlinde hâkim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler.

Eşler, yazılı bir anlaşmayla değer artışından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi, pay oranını da değiştirebilirler.

III. Eşlerin paylarının hesaplanması

1. Kişisel malların ve edinilmiş malların ayrılması

Madde 228.- Eşlerin kişisel malları ile edinilmiş malları, mal rejiminin sona ermesi anındaki durumlarına göre ayrılır.

Eşlerden birine sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumlarınca yapılmış olan toptan ödemeler veya iş gücünün kaybı dolayısıyla ödenmiş olan tazminat, toptan ödeme veya tazminat yerine ilgili sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumunca uygulanan usule göre ömür boyunca irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değeri ne olacak idiyse, tasfiyede o miktarda kişisel mal olarak hesaba katılır.

2. Eklenecek değerler

Madde 229.- Aşağıda sayılanlar, edinilmiş mallara değer olarak eklenir:

1. Eşlerden birinin mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan, olağan hediyeler dışında yaptığı karşılıksız kazandırmalar,

2. Bir eşin mal rejiminin devamı süresince diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler.

Bu tür kazandırma veya devirlere ilişkin uyuşmazlıklarda mahkeme kararı, davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, kazandırma veya devirden yararlanan üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.

3. Kişisel mallar ile edinilmiş mallar arasında denkleştirme

Madde 230.- Bir eşin kişisel mallara ilişkin borçları edinilmiş mallardan veya edinilmiş mallara ilişkin borçları kişisel mallarından ödenmiş ise, tasfiye sırasında denkleştirme istenebilir.

Her borç, ilişkin bulunduğu mal kesimini yükümlülük altına sokar. Hangi kesime ait olduğu anlaşılamayan borç, edinilmiş mallara ilişkin sayılır.

Bir mal kesiminden diğer kesimdeki malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, değer artması veya azalması durumunda denkleştirme, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki değerine veya mal daha önce elden çıkarılmışsa hakkaniyete göre yapılır.

4. Artık değer

Madde 231.- Artık değer, eklenmeden ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dahil olmak üzere her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar

çıkarıldıktan sonra kalan miktardır.

Değer eksilmesi göz önüne alınmaz.

IV. Değerin belirlenmesi

1. Sürüm değeri

Madde 232.- Mal rejiminin tasfiyesinde malların sürüm değerleri esas alınır.

2. Gelir değeri

a. Genel olarak

Madde 233.- Bir eşin malik olarak bizzat işletmeye devam ettiği veya sağ kalan eş ya da altsoyundan birinin kendisine bir bütün olarak özgülenmesini istemeye haklı olduğu bir tarımsal işletme için değer artışından alacağı pay ve katılma alacağı, bunların gelir değeri göz önünde tutularak hesaplanır.

Tarımsal işletmenin maliki veya mirasçıları, diğer eşe karşı ileri sürebilecekleri değer artışı payının veya katılma alacağının, işletmenin sadece sürüm değeri üzerinden hesaplanmasını isteyebilir.

Değerlendirmeye ve işletmenin kazancından mirasçılara pay ödenmesine ilişkin miras hukuku hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

b. Özel hâller

Madde 234.- Özel hâller gerektirdiği takdirde hesaplanan değer, uygun bir miktarda artırılabilir.

Özellikle sağ kalan eşin geçim koşulları, tarımsal işletmenin alım değeri, ayrıca tarımsal işletme kendisine ait olan eşin yaptığı yatırımlar veya mali durumu özel hâllerden sayılır.

3. Değerlendirme anı

Madde 235.- Mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olan edinilmiş mallar, tasfiye anındaki değerleriyle hesaba katılırlar.

Edinilmiş mallara hesapta eklenecek olanların değeri, malın devredildiği tarih esas alınarak hesaplanır.

V. Artık değere katılma

1. Kanuna göre

Madde 236.- Her eş veya mirasçısı, diğer eşe ait artık değer yarısı üzerinde hak sahibi olurlar. Alacaklar takas edilir.

Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.

2. Sözleşmeye göre

a. Genel olarak

Madde 237.- Artık değere katılmada mal rejimi sözleşmesiyle başka bir esas kabul edilebilir.

Bu tür anlaşmalar, eşlerin ortak olmayan çocuklarının ve onların altsoylarının saklı paylarını zedeleyemez.

b. İptal, boşanma veya mahkeme kararıyla mal ayrılığında

Madde 238.- Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde, kanundaki artık değere katılmaya ilişkin

düzenlemeden farklı anlaşmalar, ancak mal rejimi sözleşmesinde bunun açıkça öngörülmüş olması hâlinde geçerlidir. VI. Katılma alacağının ve değer artış payının ödenmesi

VI. Katılma alacağının ve değer artış payının ödenmesi

1. Ödeme ve ertelenmesi

Madde 239.- Katılma alacağı ve değer artış payı ayın veya para olarak ödenebilir. Aynı ödemede malların sürüm değeri esas alınır; bir mesleğin icrasına ayrılmış birimler ile işletmelerin ekonomik bütünlüğü gözetilir.

Katılma alacağının ve değer artış payının derhâl ödenmesi kendisi için ciddi güçlükler doğuracaksa, borçlu eş ödemelerinin uygun bir süre ertelenmesini isteyebilir.

Aksine anlaşma yoksa, tasfiyenin sona ermesinden başlayarak katılma alacağına ve değer artış payına faiz yürütülür; durum ve koşullar gerektiriyorsa ayrıca borçludan güvence istenebilir.

2. Aile konutu ve ev eşyası

Madde 240.- Sağ kalan eş, eski yaşantısını devam ettirebilmesi için, ölen eşine ait olup birlikte yaşadıkları konut üzerinde kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir; mal rejimi sözleşmesiyle kabul edilen başka düzenlemeler saklıdır.

Sağ kalan eş, aynı koşullar altında ev eşyası üzerinde kendisine mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı hâlinde, sağ kalan eşin veya ölen eşin yasal mirasçılarının istemiyle intifa veya oturma hakkı yerine, konut üzerinde mülkiyet hakkı tanınabilir.

Sağ kalan eş, miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek veya sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hukuku hükümleri saklıdır.

3. Üçüncü kişilere karşı dava

Madde 241.- Tasfiye sırasında, borçlu eşin malvarlığı veya terekesi, katılma alacağını karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya mirasçıları, edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak isteyebilir.

Dava hakkı, alacaklı eş veya mirasçılarının haklarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde mal rejiminin sona ermesinin üzerinden beş yıl geçmekle düşer.

Yukarıdaki fıkra hükümleri ve yetki kuralları dışında mirastaki tenkis davasına ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM MAL AYRILIĞI

A. Yönetim, yararlanma ve tasarruf

Madde 242.- Mal ayrılığı rejiminde eşlerden her biri, yasal sınırlar içerisinde kendi malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarını korur.

B. Diğer hükümler

Madde 243.- İspat, borçlardan sorumluluk ve paylı mülkün özgülenmesi konularında paylaşmalı mal ayrılığı rejimine ilişkin hükümler uygulanır.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM PAYLAŞMALI MAL AYRILIĞI

A. Yönetim, yararlanma ve tasarruf

I. Genel olarak

Madde 244.- Eşlerden her biri, yasal sınırlar içerisinde kendi malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarını korur.

II. İspat

Madde 245.- Belirli bir malın eşlerden birine ait olduğunu iddia eden kimse, iddiasını ispat etmekle yükümlüdür.

Eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır.

B. Borçlardan sorumluluk

Madde 246.- Eşlerden her biri, kendi borçlarından bütün malvarlığıyla sorumludur.

C. Mal rejiminin sona ermesi ve tasfiye

I. Sona erme anı

Madde 247.- Mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona erer.

Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde de, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer.

II. Malların geri alınması ve paylı malın verilmesi

1. Genel olarak

Madde 248.- Her eş, diğer eşte bulunan mallarını geri alır.

Paylaşmalı mal ayrılığı rejimi sona erdiğinde, üstün yararı olduğunu ispat eden eş, diğer önlemler yanında, eşine payının ödeme günündeki karşılığını vermek suretiyle paylı mülkiyetteki malın kendisine verilmesini isteyebilir.

2. Katkıdan doğan hak

Madde 249.- Eşlerden biri diğerine ait olup, paylaşırma dışı kalan bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa; mal rejiminin sona ermesi hâlinde, katkısı oranında hakkaniyete uygun bir bedel ödenmesini isteyebilir.

Aynı istem, paylaşırma dışı kalan malın yerine geçen değerler için de geçerlidir.

III. Aileye özgülenen mallar

1. Kural

Madde 250.- Eşlerden biri tarafından paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin kurulmasından sonra edinilmiş olup ailenin ortak kullanım ve yararlanmasına özgülenmiş mallar ile ailenin ekonomik geleceğini güvence altına almaya yönelik yatırımlar veya bunların yerine geçen değerler, mal rejiminin sona ermesi hâlinde eşler arasında eşit olarak paylaşılır. Paylaşımada işletmelerin ekonomik bütünlüğü gözetilir.

Manevi tazminat alacakları, miras yoluyla edinilen mallar ile karşılıksız kazandırmada bulunanın açık iradesinden aksi anlaşılmadıkça, sağlararası veya ölüme bağlı tasarruflarla edinilen mallar hakkında bu hüküm uygulanmaz.

2. Paylaşmaya aykırı davranışlar

Madde 251.- Eşlerden biri, diğer eşin payını azaltmak kastıyla paylaşmadan önce bir malı karşılıksız olarak elden çıkardığı takdirde hâkim, diğer eşin alacağı denkleştirme bedelini hakkaniyete uygun olarak belirler.

Mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan olağan hediyeler dışında yapılan karşılıksız kazandırmaların bu eşin payını azaltmak kastıyla yapıldığı varsayılır.

Bu tür kazandırmalara ilişkin uyuşmazlıklarda mahkeme kararı, davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, kazandırmadan yararlanan üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.

3. Paylaşım isteminin reddi

Madde 252.- Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin payının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.

4. Paylaşım yöntemi

Madde 253.- Paylaşımın ayın olarak yapılması asıldır. Buna olanak yoksa bedel eklemek suretiyle paylar denkleştirilir. Eşlerden birinin diğerine ödeyeceği bedel, malların tasfiye anındaki sırım değerlerine göre hesaplanır. Bu hesaplamada paylaşım konusu malların edinilmesinden doğan borçlar indirilir.

Denkleştirme bedelinin derhal ödenmesi kendisi için ciddi güçlükler doğuracaksa, borçlu eş ödemelerin uygun bir süre ertelenmesini isteyebilir.

Aksine anlaşma yoksa, tasfiyenin sona ermesinden başlayarak denkleştirme bedeline faiz yürütülür; durum ve koşullar gerektiriyorsa ayrıca borçludan güvence istenebilir.

IV. Aile konutu ve ev eşyası

1. İptal veya boşanma hâlinde

Madde 254.- Evliliğin iptal veya boşanma kararıyla sona erdirilmesi hâlinde, ailenin ortak kullanımına özgülenmiş ve eşler arasında eşit olarak paylaşım konusu olan konutta kalmaya ve ev eşyasını kullanmaya hangisinin devam edeceği konusunda eşler anlaşabilirler. Konutta kalma hakkını elde eden eş, bu hakkın tapu kütüğüne şerh edilmesini isteyebilir.

Eşlerin aile konutunda kimin kalmaya ve ev eşyasını kimin kullanmaya devam edeceği konusunda anlaşamamaları hâlinde, hakkaniyet gerektiriyorsa hâkim, olayın özelliklerini, eşlerin ekonomik ve sosyal durumlarını ve varsa çocukların menfaatlerini göz önünde bulundurarak bu hakka hangisinin sahip olacağına iptal veya boşanma kararıyla birlikte re'sen karar verir; bu kararında kalma ve kullanma süresini belirleyerek tapu kütüğüne şerhi için tapu memurluğuna bildirir.

Hâkim aksine karar vermedikçe hak, belirlenen sürenin bitiminde kendiliğinden sona erer. Ancak, bu süre sona ermeden yararlanan tarafın durumunda değişiklik olması hâlinde, diğer taraf hâkimden, kararın gözden geçirilmesini isteyebilir.

Eşler konutta kira ile oturuyorlarsa hâkim, gerektiğinde konutta kiracı sıfatı taşımayan eşin kalmasına karar verebilir. Bu durumda, kiralayanın sözleşmeden doğan haklarını güvenceye almak için gerekli düzenleme yapılmasına iptal veya boşanma kararıyla birlikte re'sen karar verilir.

2. Ölüm hâlinde

Madde 255.- Eşlerden birinin ölümü hâlinde, paylaşma konusu olan mallar arasında ev eşyası veya eşlerin birlikte yaşadıkları konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras ve paylaşmadan doğan hakkına mahsup edilmek ve yetmezse bir bedel eklenmek suretiyle mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı hâlinde sağ kalan eşin veya ölenin diğer yasal mirasçılardan birinin istemi üzerine, mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınmasına da karar verilebilir.

Sağ kalan eş, mirasbırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek veya sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hükümleri saklıdır.

BEŞİNCİ AYIRIM MAL ORTAKLIĞI

A. Mülkiyet

I. Kapsamı

Madde 256.- Mal ortaklığı rejimi, ortaklık malları ile eşlerin kişisel mallarını kapsar.

II. Ortaklık malları

1. Genel mal ortaklığı

Madde 257.- Genel mal ortaklığında eşlerin kanun gereğince kişisel mal sayılanlar dışındaki malları ile gelirleri ortaklık mallarını oluşturur.

Eşler, ortaklık mallarına bölünmemiş bir bütün olarak sahip olurlar.

Hiçbir eş, ortaklık payı üzerinde tek başına tasarruf hakkına sahip değildir.

2. Sınırlı mal ortaklığı

a. Edinilmiş mallarda ortaklık

Madde 258.- Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle sadece edinilmiş mallardan oluşan bir ortaklık kabul edebilirler.

Kişisel malların gelirleri de bu ortaklığa dâhildir.

b. Diğer mal ortaklıkları

Madde 259.- Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle belirli malvarlığı değerlerini veya türlerini, özellikle taşınmaz malları, bir eşin kazancını, bir meslek veya sanat icrası için kullandığı malları ortaklık dışında tutabilirler.

Aksi sözleşmede öngörülmedikçe bu malların gelirleri ortaklığa dâhil değildir.

III. Kişisel mallar

Madde 260.- Kişisel mallar, mal rejimi sözleşmesi, tüccarın kişinin karşılıksız kazandırması veya kanunla belirlenir.

Eşlerden her birinin sadece kişisel kullanımına ayrılmış olan eşyası ile manevî tazminat

alacakları kanundan dolayı kişisel malıdır.

Bir eşin saklı pay olarak isteyebileceği malvarlığı değerleri, mal rejimi sözleşmesiyle ortaklığa dahil edildiği ölçüde, miras bırakanları tarafından kendisine kişisel mal olarak kazandırılmaz.

IV. İspat

Madde 261.- Bir eşin kişisel malı olduğu ispatlanmadıkça tüm malvarlığı değerleri ortaklık malı sayılır.

B. Yönetim ve tasarruf

I. Ortaklık mallarında

1. Olağan yönetim

Madde 262.- Eşler, ortaklık mallarını evlilik birliğinin yararına uygun olarak yönetirler. Olağan yönetim sınırları içinde her eş, ortaklığı yükümlülük altına sokabilir ve ortak mallarda tasarrufta bulunabilir.

2. Olağanüstü yönetim

Madde 263.- Olağan yönetim dışında kalan konularda eşler, ancak birlikte veya biri diğerinin rızasını almak suretiyle ortaklığı yükümlülük altına sokabilir veya mallarda tasarrufta bulunabilir.

Rızanın bulunmadığını bilmeyen veya bilecek durumda olmayan üçüncü kişiler için bu rıza var sayılır.

Evlilik birliğinin temsiline ilişkin hükümler saklıdır.

3. Ortaklık malları ile meslek veya sanat icrası

Madde 264.- Eşlerden biri, diğerinin rızasıyla ortaklık mallarını kullanarak, tek başına bir meslek veya sanat icra ederse, bu meslek veya sanata ilişkin bütün hukukî işlemleri yapabilir.

4. Mirasın kabulü veya reddi

Madde 265.- Eşlerden biri, diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek olan bir miras reddetmeyeceği gibi, tereke borca batıksa mirası kabul de edemez.

Diğer eşin rızasının alınmasına olanak bulunamazsa veya bu komudaki istem onun tarafından haklı sebep olmaksızın reddedilirse, istem sahibi eş kendi yerleşim yeri mahkemesine başvurabilir.

5. Sorumluluk ve yönetim giderleri

Madde 266.- Mal ortaklığının sona ermesi hâlinde, eşlerden her biri ortaklık maliyle ilgili işlemlerden dolayı vekil gibi sorumludur.

Yönetim giderleri ortaklık mallarından karşılanır.

II. Kişisel mallar

Madde 267.- Eşlerden her biri, yasal sınırlar içerisinde kendi kişisel mallarını yönetme ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir.

Kişisel mallara giren gelirler varsa, yönetim giderleri bu gelirlere karşılanır.

C. Üçüncü kişilere karşı sorumluluk

I. Ortaklık borçları

Madde 268.- Eşlerden her biri, aşağıdaki borçlardan kişisel malları ve ortaklık mallarıyla sorumludur:

1. Evlilik birliğini temsil veya ortaklık mallarını yönetme yetkisine dayanarak yapılan borçlardan,
2. Ortaklık mallarını veya ortaklık mallarına giren gelirleri kullanarak bir meslek veya sanatın icra edilmesi nedeniyle yapılan borçlardan,
3. Diğer eş için de kişisel sorumluluk doğuran borçlardan,
4. Kişisel mal yanında ortaklık mallarının da sorumlu olacağı hususunda eşlerin üçüncü kişilerle anlaşarak yaptığı borçlardan.

II. Kişisel borçlar

Madde 269.- Her eş, diğer bütün borçlardan kendi kişisel mallarıyla ve ortaklık mallarının değerinin yarısı kadarıyla sorumlu tutulur.

Ortaklığın zenginleşmesinden kaynaklanan istemler saklıdır.

D. Eşler arasındaki borçlar

Madde 270.- Mal rejimi eşler arasındaki borçların muaccel olmasını önlemez. Bununla beraber bir borcun yerine getirilmesi borçlu eşi, evlilik birliğini tehlikeye düşürecek derecede önemli güçlüklerle sokacaksa, bu eş ödeme için süre isteyebilir. Durum ve koşullar gerektiriyorsa hâkim, istemde bulunan eşi güvence göstermekle yükümlü tutar.

E. Mal rejiminin sona ermesi ve tasfiye

I. Sona erme anı

Madde 271.- Mal rejimi eşlerden birinin ölümü, diğer bir mal rejiminin kabul edilmesi veya eşlerden biri hakkında iflâsın açılmasıyla son bulur.

Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer.

Ortaklık mallarıyla kişisel malların kapsamının belirlenmesinde mal ortaklığının sona erdiği tarih esas alınır.

II. Kişisel mala ekleme

Madde 272.- Eşlerden birine sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumlarınca yapılmış olan toptan ödemeler veya iş gücünün kaybı dolayısıyla ödenmiş olan tazminat, toptan ödeme veya tazminat yerine ilgili sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumunca uygulanan usule göre ömür boyunca irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değeri ne olacak idiyse, tasfiyede o miktarda kişisel mal olarak hesaba katılır.

III. Kişisel mal ile ortaklık malı arasındaki denkleştirme

Madde 273.- Bir eşin kişisel mallara ilişkin borçları, ortaklık mallarından veya ortaklık mallarına ilişkin borçları kişisel mallarından ödenmiş ise; tasfiye sırasında denkleştirme

istenebilir.

Her borç, ilişkin bulunduğu mal kesimini yükümlülük altına sokar. Hangi kesime ait olduğu anlaşılamayan borç ortaklık mallarına ilişkin sayılır.

IV. Değer artış payı

Madde 274.- Bir eşin kişisel malı veya ortaklık malıyla bir başka mal kesimine giren malvarlığı değerinin edinilmesi, iyileştirilmesi veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, edinilmiş mallara katılma rejiminde değer artış payına ilişkin hükümler uygulanır.

V. Değer belirlenmesi

Madde 275.- Mal rejimi sona erince, mevcut ortaklık mallarının değerlendirilmesinde tasfiye anı esas alınır.

VI. Paylaşma

1. Ölüm veya diğer bir mal rejiminin kabulü hâlinde

Madde 276.- Eşlerden birinin ölümü veya diğer bir mal rejiminin kabulü sebebiyle mal ortaklığının sona ermesi hâlinde, her eşe veya mirasçılara ortaklık mallarının yarısı verilir.

Mal rejimi sözleşmesiyle başka bir paylaşma oranı kararlaştırılabilir.

Bu tür anlaşmalar altsoyun saklı paylarını zedeleyemez.

2. Diğer hâllerde

Madde 277.- Boşanma veya evliliğin iptali sebebiyle ya da kanun veya mahkeme kararı gereğince mal ayrılığına geçiş hâllerinde, her eş edinilmiş mallara katılma rejiminde kendi kişisel malı sayılacak olanları ortaklık mallarından geri alır.

Geri kalan ortaklık malları eşler arasında yarı yarıya paylaşılır.

Yasal paylaşmanın değiştirilmesine ilişkin anlaşmalar, ancak mal rejimi sözleşmesinde bunun açıkça öngörülmüş olması hâlinde geçerlidir.

VII. Paylaşma usulü

1. Kişisel mallar

Madde 278.- Mal ortaklığının eşlerden birinin ölümüyle sona ermesi hâlinde sağ kalan eş, edinilmiş mallara katılma rejiminde kişisel malı sayılabilecek olanların payına mahsuben kendisine verilmesini isteyebilir.

2. Aile konutu ve ev eşyası

Madde 279.- Eşlerin birlikte yaşadıkları konut veya ev eşyası ortaklık mallarına dahil ise, sağ kalan eş, payına mahsuben bunların mülkiyetinin kendisine verilmesini isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı hâlinde, sağ kalan eş veya ölenin diğer yasal mirasçılarının istemiyle bunlar üzerinde mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınabilir.

Mal ortaklığı rejiminin ölüm dışındaki bir sebeple son bulması hâlinde, eşlerden her biri, üstün bir yararının varlığını ispat etmek suretiyle aynı istemleri ileri sürebilir.

3. Diğer malvarlığı değerleri

Madde 280.- Bir eş, üstün bir yararının varlığını ispat etmek suretiyle diğer malvarlığı değerlerinin de payına mahsuben kendisine verilmesini isteyebilir.

4. Diğer paylaşma kuralları

Madde 281.- Diğer hâllerde paylı mülkiyet ve mirasın paylaşılmasına ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM RESMİ TASFİYE

A. Koşulları

I. Mirasçılarının istemi ile

Madde 632.- Her mirasçı, mirası ret veya resmî deftere göre kabul edeceği yerde terekenin resmî tasfiyesini isteyebilir.

Bu istem, birlikte mirasçı olanlardan birinin mirası kabul etmesi hâlinde dikkate alınmaz. Resmî tasfiye hâlinde mirasçılar, terekenin borçlarından sorumlu olmazlar.

II. Miras bırakanın alacaklılarının istemi ile

Madde 633.- Miras bırakanın alacaklarını elde edemeyeceklerinden inandırıcı sebeplerle kuşku duyan alacaklıları, istedikleri hâlde alacakları ödenmediği veya kendilerine güvence verilmediği takdirde, miras bırakanın ölümünden ya da vasiyetnamenin açılmasından başlayarak üç ay içinde, terekenin resmî tasfiyesini isteyebilirler.

Aynı koşulların varlığı hâlinde vasiyet alacaklıları da, haklarının korunması için gerekli önlemlerin alınmasını isteyebilirler.

B. Usul

I. Yönetim

Madde 634.- Resmî tasfiye, sulh mahkemesince veya atayacağı bir ya da birkaç tasfiye memuru tarafından yapılır.

Resmî tasfiyeye terekenin defterinin düzenlenmesiyle başlanır ve aynı zamanda yapılacak ilânla miras bırakanın alacaklılarından ve borçlularından, belirtilen süre içinde alacaklarını ve borçlarını bildirmeleri istenir.

Terekenin daha önce resmî defteri düzenlenmiş ise resmî tasfiye bu deftere göre yapılır.

Tasfiye memuru, göreviyle ilgili işlerini sulh mahkemesinin gözetim ve denetimi altında yürütür. Mirasçılar ve tereke alacaklıları, sulh mahkemesine, tasfiye memuru tarafından yapılan veya tasarlanan işlemlerden dolayı bunu öğrendikleri tarihten başlayarak yedi gün içinde yazılı olarak şikâyette bulunabilirler.

II. Olağan usul ile tasfiye

Madde 635.- Resmî tasfiye, miras bırakanın yürüten işlerinin tamamlanmasını, borçlarının yerine getirilmesini, alacaklarının tahsilini, vasiyet borçlarının terekenin olanağı ölçüsünde yerine getirilmesini, zorunlu olduğu takdirde miras bırakanın haklarının ve borçlarının mahkemece tespitini ve mallarının paraya çevrilmesini kapsar.

Tasfiye memuru, tereke ile ilgili dava, takip ve idarî işlemler hakkında mirasçılara bilgi vermekle yükümlüdür.

Terekedeki taşınmazlar, açık arttırma veya bütün mirasçılarının kabulü hâlinde pazarlık

yoluyla satılır.

Mirasçılar, tasfiye devam ederken tasfiye için gerekli olmayan tereke mallarının ve paranın kısmen veya tamamen kendilerine verilmesini isteyebilirler.

III. İflâs usulü ile tasfiye

Madde 636.- Mevcudu borçlarını ödemeye yetmeyen terekenin tasfiyesi, sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre yapılır.

BEŞİNCİ AYIRIM MİRAS SEBEBİYLE İSTİHKAK DAVASI

A. Koşulları

Madde 637.- Yasal veya atanmış mirasçı, terekeyi veya bazı tereke mallarını elinde bulunduran kimseye karşı mirasçılıktaki üstün hakkını ileri sürerek miras sebebiyle istihkak davası açabilir.

Bu davada hâkim, mirasçılık sıfatıyla ilgili uyuşmazlıkları da çözer.

Hâkim, davacının istemi üzerine hakkın korunması için davalının güvence göstermesi veya tapu kütüğüne şerh verilmesi gibi gerekli her türlü önlemi alır.

B. Hükümleri

Madde 638.- Miras sebebiyle istihkak davasının kabulü hâlinde, tereke veya terekeye dahil mal, davacıya zilyetliğe ilişkin hükümler uyarınca verilir.

Miras sebebiyle istihkak davasında davalı, tereke malını zamanaşımı yoluyla kazandığını ileri süremez.

C. Zamanaşımı

Madde 639.- Miras sebebiyle istihkak davası, davacının kendisinin mirasçı olduğunu ve iyiniyetli davalının terekeyi veya tereke malını elinde bulundurduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde miras bırakanın ölümünün veya vasiyetnamenin açılmasının üzerinden on yıl geçmekle zaman-aşımına uğrar.

İyi niyetli olmayanlara karşı zamanaşımı süresi yirmi yıldır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MİRASIN PAYLAŞILMASI

BİRİNCİ AYIRIM PAYLAŞIMDAN ÖNCE MİRAS ORTAKLIĞI

A. Mirasın geçmesinin sonucu

I. Miras ortaklığı

Madde 640.- Birden çok mirasçı bulunması hâlinde, mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar, mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana gelir.

Mirasçılar terekeye elbirliğiyle sahip olurlar ve sözleşme veya kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak üzere, terekeye ait bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf ederler.

Mirasçılardan birinin istemi üzerine sulh mahkemesi, miras ortaklığına paylaşmaya kadar bir temsilci atayabilir.

Mirasçılardan her biri, terekedeki hakların korunmasını isteyebilir. Sağlanan korumadan mirasçıların hepsi yararlanır.

Bir mirasçı ödemeden aciz hâlinde ise, mirasın açılması üzerine diğer mirasçılar, haklarının korunması için gerekli önlemlerin gecikmeksizin alınmasını sulh mahkemesinden isteyebilirler.

II. Mirasçıların sorumluluğu

Madde 641.- Mirasçılar, tereke borçlarından müteselsilen sorumludurlar.

Ana ve baba veya büyük ana ve büyük baba ile birlikte yaşayan ve emeklerini veya gelirlerini aileye özgüleyen ergin çocuklar ile torunlara verilecek uygun miktardaki tazminat, bu yüzden terekenin borç ödemedenden acze düşmemesi kaydıyla tereke borcu sayılır.

B. Paylaşmayı isteme hakkı

Madde 642.- Mirasçılardan her biri, sözleşme veya kanun gereğince ortaklığı sürdürmekle yükümlü olmadıkça, her zaman mirasın paylaşılmasını isteyebilir.

Her mirasçı, terekedeki belirli malların aynen, olanak yoksa satış yoluyla paylaşılmasına karar verilmesini sulh mahkemesinden isteyebilir. Mirasçılardan birinin istemi üzerine hâkim, terekenin tamamını ve terekedeki malların her birini göz önünde tutarak, olanak varsa taşınmazlardan her birinin tamamının bir mirasçıya verilmesi suretiyle paylaşım yapar. Mirasçılara verilen taşınmazların değerleri arasındaki fark para ödenmesi yoluyla giderilerek miras payları arasında denkleştirme sağlanır.

Paylaşmanın derhâl yapılması, paylaşım konusu malın veya terekenin değerini önemli ölçüde azaltacaksa; sulh hâkimi, mirasçılardan birinin istemi üzerine bu malın veya terekenin paylaşılmasının ertelenmesine karar verebilir.

C. Cenin nedeniyle erteleme

Madde 643.- Mirasın açıldığı tarihte, mirasçı olabilecek bir cenin varsa paylaşma doğumuna kadar ertelenir.

Ana muhtaç ise, doğuma kadar geçim giderlerinin terekeden sağlanmasını isteyebilir.

D. Elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi

Madde 644.- Bir mirasçı, terekeye dahil malların tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi isteminde bulunduğu takdirde sulh hâkimi, diğer mirasçılara çağrıda bulunarak belirleyeceği süre içinde varsa itirazlarını bildirmeye davet eder.

Elbirliği mülkiyetinin devamını haklı kılacak bir itiraz ileri sürülmediği veya mirasçılardan biri belirlenen süre içinde paylaşma davası açmadığı takdirde, istem konusu mal üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verilir.

Terekeye dahil diğer hakların ve alacakların paylar oranında bölünmesi hususunda da yukarıdaki hükümler uygulanır.

E. Birlikte yaşayanların hakkı

Madde 645.- Miras bırakanın ölümünde onunla birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimseler, ölüm tarihinden başlayarak üç aylık bakım ve geçim giderlerinin terekeden sağlanmasını isteyebilirler.

BİRİNCİ AYIRIM PAYLAŞMANIN NASIL YAPILACAĞI

A. Genel olarak

Madde 646.- Yasal mirasçılar, gerek kendi aralarında, gerek atanmış mirasçılarla birlikte mirası aynı kurallara göre paylaşırlar.

Aksine düzenleme olmadıkça mirasçılar, paylaşmanın nasıl yapılacağını serbestçe kararlaştırırlar.

Tereke mallarına zilyet olan veya miras bırakana borçlu bulunan mirasçılar, paylaşma sırasında bu konuda eksiksiz bilgi vermekle yükümlüdürler.

B. Paylaşma kuralları

I. Miras bırakanın tasarrufu

Madde 647.- Miras bırakan, ölüme bağlı tasarrufuyla paylaşmanın nasıl yapılacağı ve payların nasıl oluşturulacağı hakkında kurallar koyabilir.

Bu kurallar, miras bırakan tarafından kastedilmemiş olan bir eşitsizlik hâlinde payların denkleştirilmesi olanağı saklı kalmak kaydıyla, mirasçılar için bağlayıcıdır.

Aksini arzu ettiği tasarruftan anlaşılmadıkça, miras bırakanın tereke malını bir mirasçıya özgülemesi, vasiyet olmayıp sadece paylaşırma kuralı sayılır.

II. Paylaşmaya kayyımın katılması

Madde 648.- Açılmış mirasta bir mirasçının payını devralmış veya haczettirmiş olan ya da elinde mirasçıya karşı alınmış borç ödemededen aciz belgesi bulunan alacaklı, sulh hâkiminden bu mirasçının yerine paylaşmaya katılmak üzere bir kayyım atanmasını isteyebilir.

C. Paylaşmanın gerçekleşmesi

I. Mirasçıların eşitliği

Madde 649.- Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça mirasçılar, paylaşmada terekenin bütün malları üzerinde eşit hakka sahiptirler.

Mirasçılar, miras bırakan ile aralarındaki ilişkiler hakkında paylaşmanın eşitliğe ve adalete uygun olması için göz önüne alınması gereken bütün bilgileri birbirlerine vermekle yükümlüdürler.

Mirasçılardan her biri, tereke borçlarının paylaşmadan önce ödenmesini veya güvenceye bağlanmasını isteyebilir.

II. Payların oluşturulması

Madde 650.- Mirasçılar, tereke mallarından mirasçı veya ortak kök sayısınca pay oluştururlar.

Anlaşma olmazsa, mirasçılardan her biri, payların oluşturulmasını sulh mahkemesinden isteyebilir. Payların oluşturulmasında hâkim, yerel âdetleri, mirasçıların kişisel durumlarını ve çoğunluğun arzusunu göz önünde bulundurur.

Payların özgülenmesi mirasçıların anlaşması uyarınca yapılır. Buna olanak bulunmazsa kur'a çekilir.

III. Bazı malların özgülenmesi veya satılması

Madde 651.- Değerinde önemli azalma olmadan bölünemeyen tereke malı, bütün olarak mirasçılardan birine özgülenir.

Mirasçılar bir tereke malının bölünmesi veya özgülenmesi konusunda anlaşamazlarsa, o mal satılır ve bedeli bölüştürülür.

Mirasçılardan biri istemde bulunursa satış artırma yoluyla yapılır. Mirasçılar artırmanın şekli konusunda anlaşamazlarsa sulh hâkimi, artırmanın mirasçılar arasında veya herkese açık yapılmasına karar verir.

D. Aile konutu ve ev eşyasının sağ kalan eşe özgülenmesi

Madde 652.- Eşlerden birinin ölümü hâlinde tereke malları arasında ev eşyası veya eşlerin birlikte yaşadıkları konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras hakkına mahsuben mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı hâlinde, sağ kalan eşin veya miras bırakanın diğer yasal mirasçılarının birinin istemi üzerine, mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınmasına da karar verilebilir.

Miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek ve sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde, sağ kalan eş bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hukuku hükümleri saklıdır.

E. Özellikleri olan eşya

I. Bütünlük oluşturan veya aile belgeleri ile özel anı değeri olan eşya

Madde 653.- Mirasçılardan birinin karşı çıkması hâlinde, nitelikleri veya özgüledikleri amaç gereği bir bütünlük oluşturan eşya birbirinden ayıramaz.

Aile belgeleri ile aile için özel anı değeri olan eşya, mirasçılardan birinin karşı çıkması hâlinde satılamaz. Mirasçılar arasında anlaşmazlık çıkarsa sulh hâkimi, yerel âdetleri, âdet yoksa kişisel durumları göz önünde tutarak bu eşyanın, payına mahsup edilmek veya edilmemek suretiyle mirasçılardan birine özgülenmesine ya da satılmasına karar verir.

Özel kanun hükümleri saklıdır.

II. Miras bırakanın mirasçılardaki alacakları

Madde 654.- Miras bırakanın bir mirasçıda alacağı, paylaşma sırasında o mirasçının payına mahsup edilir.

III. Rehnedilmiş tereke malları

Madde 655.- Paylaşmada kendisine miras bırakanın borçları için rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçı, o malın güvence altına aldığı borcu üstlenmiş olur.

IV. Taşınmazlar

1. Bölünme

Madde 656.- Taşınmazların bölünmelerine ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

2. Özgülenme

a. Özgülenmeye esas olan değer

Madde 657.- Taşınmazlar, paylaşmanın yapıldığı zamandaki gerçek değerleri esas alınarak mirasçılara özgülenir.

Tarımsal taşınmazlar gelir değerine, diğer taşınmazlar sürüm değerine göre özgülenir.

b. Değerin belirlenmesi

Madde 658.- Mirasçılar özgülenme değeri üzerinde uyuşamazlarsa, bu değer sulh hâkimi tarafından belirlenir.

V. Tarımsal işletmeler

1. Paylaşım dışı bırakma

a. Koşulları

Madde 659.- Terekede bulunan, ekonomik bütünlüğe ve yeterli tarımsal varlığa sahip bir tarımsal işletme, işletmeye ehil mirasçılardan birinin istemde bulunması hâlinde bu mirasçıya gelir değeri üzerinden bölünmeksizin özgülenir.

Bir işletme, değerinde azalma olmaksızın birden çok yeterli tarımsal varlığa sahip işletmeye bölünebilecek nitelikte ise, sulh hâkimi bunları, istemde bulunan ve işletmeye ehil olan birden çok mirasçıya ayrı ayrı özgüleyebilir.

İşletmenin yeterli tarımsal varlığa sahip olup olmadığı, tarım bölgeleriyle tarım türlerinin özellikleri göz önünde tutularak ilgili bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

b. Taşınmazların özgülenmesi

Madde 660.- Mirasçı, işletme için gerekli olan araç, gereç ve hayvanların işletme için taşıdığı değer üzerinden kendisine özgülenmesini isteyebilir.

c. Özgülenmenin hangi mirasçıya yapılacağı

Madde 661.- Mirasçılardan birinin özgüleme istemine itiraz etmesi veya isteklilerin birden çok olması hâlinde, sulh hâkimi, kişisel yetenek ve durumları göz önünde tutmak suretiyle işletmenin hangi mirasçıya özgüleneceğine karar verir.

İşletmeyi kendisi işletmek isteyen ve bunun için ehil olduğu anlaşılan mirasçıya özgülemeye öncelik tanınır.

İşletmeye ehil olmanın belirlenmesinde, özgülenme isteyen mirasçının eşinin yetenekleri de göz önünde tutulur.

d. Ölüme bağlı tasarruf ile düzenleme

Madde 662.- İşletmenin kendisine özgülenmesini isteyen ve buna ehil olduğu anlaşılan mirasçının bu konudaki istem hakkı, ölüme bağlı tasarrufla ortadan kaldırılamaz.

Mirasçılıktan çıkarma ve mirastan feragat hâlleri saklıdır.

Birden çok mirasçıda özgülenme koşullarının bulunması hâlinde, kendisine özgülenme yapılacak mirasçı ölüme bağlı tasarrufla belirlenebilir.

e. Ergin olmayan mirasçılar

Madde 663.- Mirasçılar arasında ergin olmayan ayırt etme gücüne sahip altsoy varsa; paylaşma, bunlar ergin oluncaya kadar ertelenebilir veya mirasçılar arasında özgülemeye karar verilebilecek tarihe kadar aile malları ortaklığı kurulur.

2. Aile malları ortaklığı

a. İstem hakkı

Madde 664.- Kendisine işletme özgülenen mirasçının, diğer mirasçıların payları karşılığında ödemesi gereken miktar ile daha önce işletme üzerinde kurulmuş bulunan rehinlerle güvence altına alınmış olan borçların toplamı, işletmenin gelir değerinin dörtte üçünü aşarsa, kendisine özgüleme yapılan mirasçının istemi üzerine özgülenen işletmenin paylaşılması uygun bir süre ertelenebilir.

Bu takdirde mirasçılar arasında kazanç paylı aile malları ortaklığı kurulmuş olur.

b. Ortaklığın sona erdirilmesi

Madde 665.- Kendisine işletme özgülenen mirasçı, aşırı borçlanma zorunda kalmaksızın diğer mirasçıların paylarının karşılığını ödeyecek duruma gelirse; mirasçılardan her biri, ortaklıktan çıktığını bildirerek payının karşılığının kendisine ödenmesini isteyebilir.

Aksi kararlaştırılmış olmadıkça, kendisine özgülenme yapılan mirasçı ortaklığın sona erdirilmesini her zaman isteyebilir.

3. Diğer mirasçıların paylarının mirasçı irat senediyle karşılanması

Madde 666.- Kendisine işletme özgülenen mirasçı paylaşmanın ertelenmesini isterse, diğer mirasçılardan her biri, kazanç paylı ortaklığa girme yerine, payının tarımsal işletmeye ait taşınmazlarla güvence altına alınan bir alacak hakkına dönüştürülmesini isteyebilir.

Bu alacaklar karşılığı olarak mirasçılara beş yıldan önce paraya çevrilemeyen ve en fazla irat senetleri için geçerli oran üzerinden faizlendirilerek bir mirasçı irat senedi verilir.

İrat senetlerindeki yükün üst sınırına ve Devletin sorumluluğuna ilişkin kurallar mirasçı irat senetlerinde uygulanmaz.

4. Yan sınaî işletme

Madde 667.- Tarımsal işletmeye sıkı şekilde bağlı bir yan sınaî işletme bulunur ve bunlar birlikte yeterli ekonomik varlığa sahip olurlarsa, ikisi bir bütün olarak istekli olan ve ehil görülen mirasçıya özgülenir.

Bu durumda tarımsal işletme gelir değeriyle, sınaî işletme stürüm değeriyle özgülenir.

Mirasçılardan birinin itiraz etmesi veya birden çok mirasçının özgülenme istemesi hâlinde, sulh hâkimi her iki işletmenin ekonomik varlıklarını sürdürme olanaklarını ve mirasçıların kişisel durumlarını göz önünde bulundurarak yan işletmenin birlikte veya ayrı olarak özgülenmesine ya da satışına karar verir.

5. İşletmenin satılması

Madde 668.- Mirasçılardan hiç biri tarımsal işletmenin bir bütün olarak kendisine özgülenmesini istemez veya özgülenme istemi reddedilirse, mirasçılardan her biri işletmenin bir bütün olarak satılmasını isteyebilir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM MİRASTA DENKLEŞTİRME

A. Mirasçılar arasında

Madde 669.- Yasal mirasçılar, miras bırakandan miras paylarına mahsuben elde ettikleri sağlar arası karşılıksız kazandırmaları, denkleştirmeyi sağlamak için terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdürler.

Miras bırakanın çeyiz veya kuruluş sermayesi vermek ya da bir malvarlığını devretmek veya borçtan kurtarmak ve benzerleri gibi karşılık almaksızın altsoyuna yapmış olduğu kazandırmalar, aksi miras bırakan tarafından açıkça belirtilmiş olmadıkça, denkleştirmeye tâbidir.

B. Mirasçılık sıfatının kaybı hâlinde

Madde 670.- Mirasın açılmasından önce veya sonra mirasçılık sıfatını kaybeden mirasçıya ait geri verme yükümlülüğu, onun yerini alan mirasçılara, miras paylarında meydana gelen artış oranında geçer.

C. Denkleştirme şekli

I. Geri verme veya mahsup

Madde 671.- Geri vermekle yükümlü olan mirasçı, dilerse aldığıını aynen geri verir; dilerse payından fazla olsa bile değerini miras payına mahsup ettirir.

Miras bırakanın bu kurala aykırı tasarrufları ve mirasçılarının tenkise ilişkin hakları saklıdır.

II. Miras payını aşan kazandırmalar

Madde 672.- Yapılan kazandırma miras payını aştığı takdirde mirasçı, miras bırakanın bunu kendisine bırakmak istediğini ispat ederse, bu fazlalık denkleştirmeye tâbi olmaz. Diğer mirasçılarının tenkise ilişkin hakları saklıdır.

III. Denkleştirme değeri

Madde 673.- Denkleştirme, kazandırmanın denkleştirme anındaki değerine göre yapılır. Yarar ve zarar ile gelir ve giderler hakkında mirasçılar arasında sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.

D. Eğitim ve öğrenim giderleri

Madde 674.- Çocukların eğitim ve öğrenimi için yapılan giderler sebebiyle geri verme yükümlülüğu, miras bırakanın aksini arzu ettiği ispat edilmedikçe, ancak alışılmış ölçüleri aşan kısım için mevcuttur.

Eğitim ve öğrenimini tamamlamamış olan veya sakatlıkları bulunan çocuklara, paylaşmada hakkaniyete uygun bir ödeme yapılır.

E. Hediyeler ve evlenme giderleri

Madde 675.- Olağan hediyeler ile evlenme sırasında yapılan geleneğe uygun giderler denkleştirmeye tâbi değildir.

Altsoy hısımlarının evlenmelerinde, alışılmış ölçütler içinde yapılan çeyiz giderleri hakkında denkleştirmeye tâbi tutmama arzusunun bulunduğu asıldır.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM PAYLAŞMANIN TAMAMLANMASI VE

SONUCU

A. Paylaşmanın sonuçlandırılması

I. Paylaşma sözleşmesi

Madde 676.- Mirasçılar arasında payların oluşturulması ve fiilen alınması veya aralarında yapacakları paylaşma sözleşmesi mirasçıları bağlar.

Paylaşma sözleşmesiyle mirasçılar, tereke mallarının tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin miras payları oranında paylı mülkiyete dönüştürülmesini de kabul edebilirler.

Paylaşma sözleşmesinin geçerliliği yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır.

II. Miras payı üzerinde sözleşme

Madde 677.- Terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde miras payının devri konusunda mirasçılar arasında yapılan sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekle bağlıdır.

Bir mirasçının üçüncü kişiyle yapacağı böyle bir sözleşmenin geçerliliği, noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır. Sözleşme bu kişiye paylaşmaya katılma yetkisi vermez; sadece paylaşma sonunda mirasçıya özgülenen payın kendisine verilmesini isteme hakkını sağlar.

III. Mirasın açılmasından önce yapılan sözleşmeler

Madde 678.- Miras bırakanın katılması veya izni olmaksızın bir mirasçının henüz açılmamış bir miras hakkında diğer mirasçılar veya üçüncü bir kişi ile yapacağı sözleşmeler geçerli değildir.

Böyle bir sözleşme gereğince yerine getirilmiş olan edimlerin geri verilmesi istenebilir.

B. Mirasçıların birbirine karşı sorumluluğu

I. Garanti borcu

Madde 679.- Paylaşmanın tamamlanmasından sonra mirasçılar, paylarına düşen mallar için birbirlerine karşı satım hükümlerine göre sorumludurlar.

Mirasçılar, paylaşmada her birine özgülenmiş olan alacakların varlığını birbirlerine karşı garanti ettikleri gibi; borsaya kayıtlı olan kıymetli evrak dışında, alacağın mirasçının hakkına mahsup edilen miktarı için borçlunun ödeme gücünden adi kefil gibi sorumludurlar.

Garantiye ve kefalete dayanan dava, paylaşma tarihinin veya daha sonra yerine getirilecek alacaklarda muacceliyet tarihinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

II. Paylaşma sözleşmesinin geçersizliği

Madde 680.- Borçlar Kanununun geçersizliğe ilişkin genel hükümleri, paylaşma sözleşmeleri hakkında da uygulanır.

C. Mirasçılardan üçüncü kişilere karşı sorumluluğu

I. Müteselsil sorumluluk

Madde 681.- Mirasçılar, bölünmesine veya nakline alacaklı tarafından açık veya örtülü olarak rıza gösterilmemiş olan tereke borçlarından dolayı, paylaşmadan sonra da bütün malvarlıklarıyla müteselsilen sorumludurlar.

Paylaşmanın gerçekleştiği tarihin veya daha sonra yerine getirilecek borçlarda muacceli yet tarihinin üzerinden beş yıl geçmekle teselsül sona erer.

II. Mirasçılara rücu

Madde 682.- Paylaşma sözleşmesinde ödenmesi kendisine yükletilmemiş olan bir tereke borcunu veya üzerine aldığı miktardan fazlasını ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara rücu edebilir.

Rücu hakkı, ilk önce, ödenmiş olan borcu paylaşma sözleşmesiyle üstlenmiş bulunan mirasçıya karşı kullanılır.

Diğer hâllerde, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, mirasçılardan her biri terekedeki borçları miras payı oranında ödemekle yükümlüdür.